

Ordliste Hitra-dialekt

Agnor (eit?) mothake på fiskekrok. Agnore kan vera bestemt form eintal, men også ubestemt form fleirtal.

Agnskola (fleirtal) restar etter måltid. Opphavlig var det trulig restar etter agnskjering.

Aksel (ei) skulder.

Aksel sæ (å aksle seg) 1.dra på akslene. 2. trenge seg fram, breie seg.

Akselbrei (adj) brei over skuldrene.

Ala (v) passe, høve, gå an: Det ale sæ itj for små onga å snakk støgt. Det ale sæ ber om du hold stilt; di to fargan ale sæ godt i lag.

Alke bruka i uttrykket alke follj sørpe full; i sterk rus.

Allart'n i allart'n på farten; i full sving.

All igjænnom heilt igjennom; gjennom det heile: folltrækt all igjænnom. Også all jænna/jønna, kald all jønna.

Allvei (adv) alltid.

Alo (ein) høgrøsta snakk, skrål, rop,spetakkel.

Ambo lausøyre,innbu.

Aminnels (ein) suvenir.

Ampe (ein) bekymring, engstelse, bryderi, besvær. Gjeld særleg ungar og vaksne som treng pass og stell. Det e trivelig med onga, men det e ein ampe med dem.

Andblest (adj) andpusten.

Angergava (ein) forsoningsgave.

Angerhollen (adj) angrande.

Angermann (ein) Det gjekk angermann ti'n han angra seg.

Ankerdram (ein) dram skjenka etter oppankring, etter lang og slitsam seilas. Truleg kunne det også vera dram som vart skjenka når dei skulle til å ta igjen ankeret (på engelske båtar fekk dei ekstra romrasjon når dei skulle gjera dette).

Ankerleggar (ein) båt som ligg for anker.

Ankertærn' (ei) lanterne som heng midt på forstaget når ein ligg for anker.

Annj' (ei) pust: dra annja; så læng som 'en dræg annja; gå me annja i hasj'n i usikker angst.

Annbær (adj) kaldt slik at pusten visest.

Annlett (eit) ansikt (bruka før). Var uttalt med vanlig n (ikkje palatal).

Annsamt (adj) (også annsomt) travelt: ha de annsamt.

Annsmanns annanmanns.

Ans (eit) oppmerksomheit, årvåkenheit: han ha sett fulle ans og sans. Jf. uansen.

Antasamt (adj) ha det antasamt ha de annsamt, vera travelt opptatt.

Antas(t) (v) vera ansent; også ha omsut for; vera uroleg for; kjenne saknad.

Arbeisjarn (eit) dyktig arbeidsmenneske.

Argstein (ein) få argstein ti sæ om gnagande sinne, agg som ein ikkje blir kvitt.

Armkvåle (ein armkvarde) ermelling.

Armstaup (eit) hol for arm på trøye o l: trøya e snæver i armstaupa.

Artigsole (ein) spøkefugl.

Askdomm' (ei) sjå "Hitterværingar i vêr og vind".

Attabak (adv) bakover på ryggen: hiv'-sæ attabak.

Attalendes (adv) baklengs, bakover. Også attlendes. Jf. baklendes.

Attate (adv) bak, på baksida.

Attaveies (adj) uaktuell, passert; i bakleksa: Han va itt så attaveies læll..

Att-ea (ei, også ein?) straum langs landet, bak eit nes eller vik som kan danne bakevje.

Atter (v, å attre) å atter sæg gå tilbake på noe.

Atterhald (eit) det e ittnå atterhald ingen hemningar, ingen grenser.

Attpå (prep, adv) å gå attpå søke forsoning; gjera godt att: han tok te vætte og fresta gå attpå.

Attrabu(d) (eit) avbud: Send' attrabu.

Attund (adv) i skjul: Å setta attund sitte i skjul (t d for uver, regn).

Au (aud, adj) tom, lens: å (itt) værri au får nåkka.

Aukjent (adj) lett å kjenne igjen. Også naukjent.

Aul' (verb) det aule på det veks på, strømmer til. Vi gutongan aula-oss på –dæm.

Aulast (v) strømme til; samle seg mannjamt. Også å aulast te.

Aurast (verb) auras ut om grus som rasar ut eller blir grave ut; de auras-opp te ein grusvår.

Auremark (ein) mark til agn ved aurefiske.

Aurevêr (eit) laglig vêr for aurefiske. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Aurikkel (ein) planten kusymre. Jf. brurablomster.

Aurætt sjå årætt.

Austavindshå (ein) sjå hå.

Austermål (eit) no e det austermål det er så mykje vatn i båten at det påverkar seglinga; og altså på tide å begynne å ause.

Austittjel (ein) kvise på augelokket (augekarmen).

Avbaksleg (adj, adv) tungvint (om stad, plass i naturen).

Avhå (eit) stad utafor folkeskikken.

Avonnsjukbælg (ein) avundsjuk, misunnelig person.

Avonnsjukheit (ei) avundsjuke.

Avrat (eit) avfall; noe som er kassert, utsortert.

Avvel og vas (avl og vas) tøys og tull. Også abbel og vas.

Avvelpiphål (eit) trekkfull plass (mest i hus, men også i terreng).

Avvritj (eit) avik, noe som er mykje utanom det vanlige, vridt til sides: Det ska itj store avvritje te før folk snakka.

Avvritjels (eit) kallsål

Avåt (eit) 1. skadedyr. 2. kallsål om person som er plagsamt påtrengande, snyltande.

Bagg' (v) hefte, belaste, tyngje: Det va itj nåkka som bagga'n.

Bakkmonn (ein) å ha bakkmonn ha fordel, overtak pga. hall i terrenget.

Bakk ut (v) trekke seg ut.

Baklendes (adv) baklengs. Jf. attalendes.

Bala (v) slite,anstrengje seg. Jf.flg.

Balekt (adj) slitsamt. Jf. òg forbala.

Ballhemp' (ei) hempe i buksa for å utvide den når ein åt ball.

Ballkongro (ei) korsedderkopp.

Ballmauk (eit) kraft når ein lagar ball. Jf. mauk.

Ballstaup (eit) balltraug (brukt i Fillfjorden)

Ballsø (eit) ballmauk.

Balltraug (eit) traug med låge kantar, brukt når ein laga ball.

Bandsætt (ein) reiskap til å sette åt banda på tynne.

Banktre (eit) 1) klubbe som ein banka kleda med når ein hadde vaska dei; dei vart lagt på ein stein. 2) (i spøk) gitar.

Bannas(t) (verb) banne.

Bannræggel' (ei) serie med bannskap.

Bannskrå (ei) kallsmaal for person som bannar ofte.

Bansdømme (eit) å værre i bansdømme i barndommen; senil.

Bansvåk (ein) barnsunge. Uttalt med kort a.

Bantjukk (adj) med barn

Banvei'n i banveien (fleirtal) med barn; gravid; ha bynt på banveien.

Banår (fleirtal) den tida ein kan få barn: å værre komme tu banåra vera for gammal til å få barn.

Barkje (ein) strupe (på dyr).

Barm (ein) barman oppå låven halvetasje på låven, to-tre omfar tømra opp.

Baule (ein) ein som er sjølgod og stormodig.

Baulen (adj) sjølgod og stormodig.

Baulåt (adj) baulen.

Bearlag (eit) bedlag, .

Bein (eit) det bærs i beine' det ber i hop for alvor.

Beina (ei) teneste: å gjærra ei beina.

Beinasåm (adj) hjelpsam.

Beini(g) (adj) hjelpsam. Mf.ubeini(g).

Beining (ein) gave, oftast matvarer som vart teke med til vertskapet.

Beinkløyve (adj) enkel å ha med å gjera: han va itt beinkløyve, den mann'.

Beinrækkel (eit) kallsmaal for lang, mager person. Jf. rækkel.

Beinveies (adv) utan omvegar, beinvegen.

Beit (ei) fiskeagn tilskore av fisk eller flesk: skjærra beit. Jfr blåbeit, bukbeit, fingerbeit, flæskbeit, kjakabeit, kvitbeit, nasabeit, seibeit. Sjå „Gammeltida på Hitra“ s. 49.

Beitel (ein) 1. vanleg meisel; stundom særleg om brei, flat meisel til å hogge jarn med i smia. 2. kile ein slår inni for å kløyve ved /tømmer.

Bekka- sjå bækka-.

Bekkvogn f fallvogn (i mots. til firhjulavogn, s d).

Bell' (verb) makte, utstå: æ belle-itt på det eg gruvar meg for det.

Bellas(t) (verb) bellas(t)-på makte; sjå seg mål på.

Benglen (adj) tynn, ulenkeleg, skranglete, hengslete, "forvokst".

Benglåt (adj) dss benglen.

Bengs' (ei) stormodig, brautande kvinnfolk.

Berskog (ein) i berskogjen på bærplukking.

Bett ver'n sin furte.

Bever' (verb) skjelve, dirre, særlig i angst.

Bibelsprængt (adj) som siterer Bibelen i tid og utid, for å framheve seg.

Bill (ein) liten kniv som vart bruka under kopping.

Binnengstekklægge (fleirtal) tynne legger

Bire (adv) bruka forsterkande: bire salt/sterkt/surt.

Bisnast (v) bisnast på fatte interesse for; nærme seg med interesse.

Bit-sæ-ut me komma på kant med.

Bjillkubætta (ein) lekkerbisen til ungar. Jf. "Ordbilete frå husdyrmiljø".

Bjønn' (v) 1. falle i skibakken. Også å skjøt' bjønn. Kan også bli bruka om å kjøre utom vegen. 2. bjønn' ut bærg sprengje berg ved å pakke dynamitten inn i sprekkar og tette omrking (utan å bora).

Bjønnabetting (ein) bendebjørn til å sette åt kjetting rundt lass.

Bjønnæng (ei) spor der ein har dotte eller kjørt utom vegen. Heller nytt ord, laga ut frå frg.

Bjørkalaug sjå laug.

Blakk' (verb) i uttrykket itt blakk' ør' overhøre, late som ingen ting.

Blakkber (ei) blokkebær.

Blanklyn (eit) vanlig lyneld; jf. blålyn. Sjå "Hitterværingar i vêr og vind".

Blankstilla (ei; bestemt form) blekkstilla. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Blavott(ein) heilvott av ull. Jf. vavott.

Bleiken (ein, bestemt form) plass der ein la klede til bleik, gjerne på spesielle lynghaugar. Jf. klesbleiken.

Bleikfis (ein) bleik, tufsete person.

Blekk' te (v) blidgjera.

Blekkas-te (v) bli blid (igjen).

Blenning (ein) stor kegg, med metallglans i vengene.

Blessen (adj) brunstig, om sau.

Blinder' (verb) det blindre for auan ein blir blinda, f. eks. av snøkov.

Blindfollj (adj)svært drukken.

Blindhålk' (ei) hålke mde tynt lag av snø oppå. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind"

Blindrast (v) blindast; dekke til for auge, briller o l: Æ fekk vatn i aue' så det blindrast for mæ.

Blispent (adj) blid av seg.

Blister (å blistre) plystre.

Blisterpip' (ei) seljefløyte.

Blodseng (ei) stad der skamskoten hjort har ligge og kvilt: Æ fann blosænga ætte'n.

Blodtressi/-tressekt (adj) gjennomtrekt av synlig blod (om kjøtt og fisk, eller folk som har skadd seg).

Blodvik sæ (v) skade seg til blods.

Bløkt' (å bløkte) blinke: så læng som det bløkte liv. Jf. piste.

Blørast (v) danne seg blemmer: Han ha brent sæ, for det va blørast på.

Bløyt' (ei) 1. kraftig regneling. 2. fyllekule.

Bløytt (fleirtal) våte flekker, små dammar: bløttan ponn vasken; kjaur-sæ nerri bløttan uti marka.

Blå (adj) han mått sjå sæ blå for ein plas i herredsstyre; ei blå ei ei geværkule.

Blå (verb) han tok-ti så det blådd ti-n; han nækta så det blådd blånekta.

Blåau' (eit) blått auge på grunn av slag; "blåveis".

Blåbeit (ei) agnbit skore frå "snuten" og attover på fisken, da vart ei side blå og ei kvit. Også kalla nasabeit.

Blåblæmm' (ei) dss daubloblæmm'.

Blågonnjar (ein) 1. fiskeslaget kolmule. 2. kallsmåll for fordrunken person (pga. ansiktsfarga).

Blåhålk' (ei) vanlig ishåлке. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Blåhållj' (verb) tvihalde.

Blåkk i ståkk når eit hiv er komme heilt oppunder blokka, så ein ikkje får det høgre. Overført om situasjon når ein har drive ei sak lenge og den eine parten sett nedi hælen og ikkje lar seg rikke meir.

Blåknote (ein) rangknote. Jf. bondknote.

Blålyn (eit) dss snøbrånna. Ein sort blått lyn på vårparten, som varslar våren. Kan også forekomma om hausten, og heng vel saman med snøblanda regn. Jf. "Hitterværingar i vår og vind".

Blålåppen (adj) frossen, valen.

Blåmelk (ei) skummamjølke.

Blåmåse (ein) måsesort om lag så stor som svartbak, med rovnebb og blågrå venger. No er ein gått over til å lalle den stormåse.

Blånatømmer (eit) tømmer som har fått blåfarge av å ha lege for lenge.

Blånøye (adj) fryktelig nøye: det e-itt så blånøye.

Blårævfør' (eit) hálkeføre. Jf. "Hitterværingar i vår og vind".

Blås' (ei) 1. garnblåse. 2. bruka som kallsål; jf. surblås'.

Blåsar (ein) villstyring.

Blåægg (ei) blå egg som ein får når ein slipar utan vatn (rekna som lite profesjonelt): å slip blåægg.

Bog opp (v) vega opp for; komma i balanse: Det boga itt opp; det e mer som ska te for å bog opp. Bog-te strekke til: Det va itt å ventæ at det boga te åt så mykkjy folk.

Bogskott (eit) skott i bogen (på hjort).

Bohonnj (ein) sneglehus. Jf. golljbohonnj, skjælhonnj, storbohonnj.

Boksombyt' (eit) bukseskift.

Boksreim (ei) beltareim. Jf. knivreim, slirreim.

Boltren (adj) uformelig; lite ledig; støl (om folk).

Bolhåll (eit; bordhald) bordsetning.

Boling (ein) kroppstykke av eit klesplagg: Ho batt bolingen førre arman.

Bolost (ein bordost) unge som vil sitte på bordet (brukt irettesettande).

Bondknute (ein) rangknute, blåknute.

Bondtøkja (fleirtal) dårleg fangstreiskap; "bondeutstyr".

Bonåt (adj) bondsk.

Bornøkkel (ein) skaft med firkanta auge som ein trædde inn på boren så ein kunne bende (vri) han utan å

bruke hendene på han. Bruka der det var vanskeleg å komma til.

Bortikagge (ein) kagge ute på enden av (sild)garnlenke som er festa i land; frå denne går botnilen med ilsteinen.

Botrå(ei) hjelperåd. Jf. råbot.

Botvon (ei) von om eller råd for forbetring.

Brann (ein) ubehagelig person.

Brannstaur (ein) usympatisk, underfundig, innful person.

Braska (adj) øydelagt, sundslegen, splintra; ille medfaren: Båt'n va itt så gammel,men han va nåkka braska.

Bre (verb) smelte: bre smør.

Breidd (ein) kant på sjøbotnen som straumen står imot og samlar åtet; da stør fisken seg der.

Breiddåme (prep, adv; også breiddame) i breidd med: gjort breiddåme sænga el utom sænga utafor ekteskap.

Breel sjå vriel.

Brenn' håle' (å brenne holet) utvide boreholet ved å ha inni ein halv "mitt" og brenne så det blir større operom og ein kan få inn meir sprengstoff.

Brenne (eit) brennefang; det ein fyrer med. Jf. vinterbrenne.

Brennhett (ei) brennesle.

Brennsolskjænn (eit) brennande heit sol. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Brennvinstarmen det svir i brennvinstarmen det er lenge sia ein har smaka noko sterkt.

Bres' (verb) steik' å bres' steike og brase.

Brevsynt (adj) som kan lesa skrift.

Briel sjå vriel.

Brok (ei) eit slag stropp av reip, med seglduk imellom, til å ha under buken og heise om bord krøter i båt med. Dette vart forbode, og seinare er det brukt det dei kalla stall, ei kasse med inn- og utgang.

Bronnj (subst) brunst hos dyr: å sætt ti bronnj, gå i bronnj gå inn i parringstida.

Bronnj' (verb; å brunde) parre seg;om dyr.Til dette også bronnjbokk, bronnhjort, bronnjver, og bronnjlokt, bronnjsmak (av kjøtt). Sjå også ndf. Jf. "Ordbilete frå husdyrmiljø".

Bronnjdám (ein) dam der hjorten har bada seg.

Bronnjemelk (ei) mjólk som kjem ut når kua har jurbetennelse. Denne har osta seg og er seig og uappetittlig.

Bronnjskura (ei; bestemt form) tegn på hjort; lita telle som hjorten har knuvla i hop og barka av, da er det hjort på tæggan.

Brurablómster (ein) aurikla (kusymre). Trulig brukt når veikjungane leika bryllaup attmedstore steinar.

Bruttul (ein) stor og sterk, litt brutal person.

Bry' (ei) 1. grisetro. 2. nedsettande om båtar og skip. Jf. "Ordbilete frå husdyrmiljø".

Bryn' knea vera kalvbeint.

Bryss (verb) brytast, knekkast: Det bryss ponnj føt'n.

Bryt' sæ så små audmjuke seg veldig for å få gjennom noko.

Bryttj (eit) 1) stor, kraftig person, kluntete, hardhendt og med litt tungfør stil. 2) stor ting: et stort bryttj tå ein traktor.

Bryttjen (adj) hardhendt, brutal, klumpete.

Brækkjarn (eit) svakt bøygd jarnreiskap til å presse mellom fjøler o l.

Bræmmhæst (ein) skum på bølgetopp som ein ser mot himmelen når det bryt.

Brætting (ein) engen brætteng å få på'n ingen orden, skikk, f. eks. når ein spør nokon om å hjelpe seg, men denne ikkje vil komma med fast lovnad. Jf. javvering.

Brøgglämm (ein) sjå læmm.

Brøst' sæ (verb) opptre hovmodig; vera kry og skrytande; briske seg: Han gjekk og brøsta sæ og va nokka te kar. På Ansnes er hørt brøsk' sæ.

Brøstban (eit) spebarn, pattebarn.

Brøstfållen (adj) nedfor, nedstemt, frustrert; sjokkert: Han va heilt brøstfållen over det han ha hørt.

Brøstonge (ein) spebarn, brystbarn. Jf. sygaronge.

Bråk(a) (verb) kna, bearbeide (f. eks. klede, smør).

Bråskjetta (ei)bråhast.

Bråss(a) (verb) opptre hensynslaut og utfordrande; "kjøre over" folk; ligge litt for mykje frampå.

Brásse (ein) ein som har det med å bráss(a).

Bråtta (ein) stor mengd: ein donnjers bråtta. Jf. storbråtta.

Bråttabjønn (ein) hardhendt og brutal person.

Bråvêr (eit) stødig og moderat vêr; laglig for å bre båtar m m. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Bukbeit (ei) agn skore av buken på fisken, slik at ein fekk med noko av tarmopningen; da vart sdet seigare for rift. Også kalla kvitbeit.

Bukbror (ein) to karar som deler kvinnfolk, er bukbrør.

Buklest (ei) feitt i botnen på fiskemage, helst laks.

Bustløyсар (ein) dram skjenka under skålding av griseslakt.

Buttje (adj inkjekj) grovt; lite forseggjort.

Butynn' (ei) tynne i fjøset, til vatn

Bydram (ein) dram som vart skjenka av han som nyss var kommen heim frå byen.

Byssens (adj) snakk' byssens snakke bymål. Også Æ tøkt æ haul byssens snakk.

Byt'-sæ ut med (verb) erge på seg; komma på kant med. Jf. ubytt.

Bækkafyll (ei) regnbløyte så ein kan høre suset frå bekkene. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Bækkatråll (eit) samleord for smådyr, larvar i brunnar om sommaren.

Bæks' (verb) trasse.

Bæksen (adj) trassig.

Bæl' (verb) drikke utan å eta attåt.

Bælgmådde (ein) korpulent kar. Jf. "Biletspråk og kallsmåll".

Bæmmel (v) drikke utan å eta attåt.

Bærg (substantiv) godt te bærg i gode kår.

Bærghallar (ein) heller, hole i berg.

Bærgingsvætt (eit) vett på å greie seg økonomisk: ha bærgingsvættt(e).

Bærgnos (ei) markert bergpynt. Jf. nos.

Bærgrant (ein) bergrygg. Sjå rant.

Bærgule (ein) kallsnål om ein som er skremmande, fæl, usympatisk. Opphavlig eit ord for hubro.

Bærra-ne (verb) falle nedbør: det bar-itt ne me måt'.

Bærra-ti (verb) bite på: det bar-ti ei kveit'.

Bærselsyt' (ei) person som jamrar seg i utide.

Bættabol (eit) krangel; stad (heim eller forsamling) der det er kiv og uvennskap.

Bætte (verb presens; å bata eller beta) det bætte tak det tek tak, ein får feste, f. eks. med eit spett, eller når ein soknar; også overført om t.d. ein replikk eller eit diskusjonsinnlegg som bit godt. Jf. dask, nøing.

Bøa (ei) skyllebøtte, utskjelling: æ vente me ei bøa snart. Visst også konkret om "styrten" når ein spyr.

Bøgdabækker (ein) 1. avlsvær. 2. ein som er erotisk aktiv i eit heilt bygdelag. Jf. "Ordbilete frå husdyrmiljø".

Bøkkel (eit) lite tiltalende, klumpete person.

Bøkkeltre (eit) kvinnfolk som er uliklig og tverr.

Bøklen (adj) klønete, med dårlig handlag.

Bøklåt (adj) dårlig laga; lite forseggjort.

Bøl (ein) bøl'n kroppen.

Bøl (adj) brunstig, om purke.

Bølen (adj) rommeleg, som ber mykje (bruka om båtar som toler mykje last).

Bølj' (verb) rope, brøle.

Bøln ut (v) utvide seg; auke i volum.

Bøløks (ei) den øksa ein ber med seg.

Bør (ein) plikt (noko som ein bør): Det e vårres bør å gi det tebakars det påligg oss.

Bør (verb) du får-itt meir enn ka som bør-på-dæ kva du har rett til; det bør-itt meir på dæ.

Børsing (ein) hjullager, foring.

Børt (ein) ein som er reservert, eller arrogant, høg på pæra. Jf. storbørt.

Børt' (verb) vera kry, stolt, overlegen, reservert: Han snakka itt med kæm som helst; han sto helst og børta.

Børten (adj) reservert, avmålt; høg på pæra, arrogant.

Børtre (eit) 1. bærereiskap for f. eks. to vassbøtter. 2. bruka nedsettande om kvinnfolk.

Bøy' raptus, ri, bl. a. om vêret. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind". Sjå også drekkarbøy'.

Båing (ein) tvekjønna individ.

Bålk (ein) 1. (litt lengre) tidsrom, periode, særlig i samband med vêr: godversbålk. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind". 2. skille mellom båstrom: mærra spent i bålkjen.

Bår(a)drag (eit) båregang i sjøen.

Båssa (verb) båssa-ponnj-sæ skaffe seg fordelar. Jf. "Ordbilete frå husdyrmiljø".

Båtnfamnen (fleirtal) tre famner som ein drog snøret opp att når ein hadde nådd botnen, for å unngå å hekte i grunnved.

Båtnagnag (eit) gnag, slitasje på faststående redskap (ruse, teine, kanskje også garrn) som står f. eks. på berg.

Båtnil (ein) søkke(stein) som festar fiskegarnet til botnen

Båtnstøyt (subst) urolig hav etter uvêr, der dønningane går i djupna (rolig på overflata, urolig på botnen).

Båtnåt' (eit) små, svart sjøstjerne som legg seg på fisken.

Daber tu (verb) avta, minke, falle saman. Også **daver**.

Dabrast (verb) avta, minke, falle saman. Også **davrast**.

Daff' (verb) ikkje gjera skikkeleg arbeid; ikkje få gjort noko.

Daffen (adj) tiltakslaus, uengasjert.

Daffkall (ein) ein som daffar.

Daffmakar (ein) person som daffar.

Dagas (verb) **han ha både dagas og nattas borti der atskjellige gong** vore der både dag og natt.

Daggalaus (adj) som har gått over tida ho skal føde.

Dakkara å bli dakkara bli dulla med. Av stakkar.

Dalagubb (ei) skodde som legg seg i dalsøkka mot kvelden. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Dalk (eit) dårleg laga produkt; slett utført handarbeid: *Det va bærre dalke'; han for med nå' dalk.*

Dalk' (å dalke) vera lite fingernem; øydelegge, skjemme ut eit emne: *Han dalka-bort heile æmne'.*

Dalken (adj) som manglar handlag.

Dalkmakar (ein) person som manglar handlag.

Dallj' (verb) tasle; fara med tull; *dallj' bort* skjemme bort (ungar).

Dalljkall (ein) heimføding; ein som ikkje heilhuga følgjer med tida.

Damstilla (ei; bestemt form) blekkstilla. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Dask (ein) *det svarre dask* det treffer godt, forslår, tar rettelig, tek *nøing*. Jf. *bætte*.

Dassflua (ei) dss. **møkkflua** (s d). Jf. òg **frauflua**.

Daubloblæmm' (ei) blemme med daudblod (storkna blod under huden). Jf. **blåublæmm'**.

Dauhogg (eit) *få dauhogge'* få det avgjerande grunnlaget fr dødsårsaka: *Han fekk dauhogge' da'n somna i snø'n ein gong i ondommen.*

Dauhåss (eit) slappe musklar, daudkjøtt på kroppen.

Daupeis (ein) ein som er doven, lat, ubrukbar.

Daun' tu (verb) miste gnisten, peppen.

Daustilla (ei; bestemt form) blekkstilla. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Daver, davrast sjå **daber, dabrast**.

Deiræv (ei) velfødd person (va begge kjønn).

Dekkeder' (verb) *dekkeder' me(d)* dikke, dulle med; forvenne (ungar).

Dengsan (subst fleirtal) storfolket. Jf. **stordengsan**.

I des' (verb) stelle for; kjæle for: *Ho desa og dulla med'n som med ein reivonge.*

II des' (verb) (om dyr og menneske) stå uvirksamme og frosne i uver: *Han sto og desa og fraus i regne'.*

Dessmyr (ei) myrtjønn som gror gradvis igjen; det dissar når ein går på ho.

Dessn' (ei) dis. Sjå også **godversdess'n, regndessn', skådd-dessn'**. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Dik (eit) gjørmehol. Her blir ein lortete når ein går, i motsetning til i **jøss**, som er grovare materiale. Jf. **gårrdik**,

skjettidik.

Diktong (adj) eit lyte hos fjordingshestar; dei var vant til å gå i fjellet og sette hoven med spissen ned når dei gjekk. I det blaute terrenget på Hitra kunne dette vera eit problem. Også **myrtong**.

Dildren (adj) ustødig.

Dol' (ei) lita lampe.

Dol' (verb) brenne med lågt bluss.

Dommm' (verb) **Det domme** viden tar opp skummet på sjøen. Jf. **tørdomm'**.

Dommfåkk (eit) rokket som går inn over land når vinden tar opp sjøen.

Dommråkk (eit) sjå "Hitterværingar i vêr og vind".

Dommsøa (ei) sjørokk; opprørt sjø. Jf. **søa**.

Dommtromm' (ei) omfangsrik person.

Don' (verb) arbeide, drive på hardt; ha mykje arbeid på gang

Dongas(t) (verb) **det dongas-opp for-mæ** det hopar seg opp (slik at det stoppar ein prosess); **dongas-i-hop** samlast opp til det blir overfylt, "haugen på"; **dongas-te** klabbe på seg, vekse til, auke på (så det monnar).

Dongtal (eit) **i dongtal** store mengder: **Det va bøker i dongtal**.

Dos' (å dose) **1.** dulle: **ho dosa og dulla rundt ræva på'n**. **2.** sprengje berg utan å bora, ved å legge dynamitt på steinen og pakke våt leire eller torv rundt, så det blir lufttett.

Dra fulen åt sæ trekke seg; ta avstand i forskrekkelse. Også **ta fulen**.

Drag (eit) bruka om straumdrag i sjøen (utan vind); jf **båradrag**.

Dragarkjælke (ein) kjælke til å dra lass på. Mots. **rennarkjælke**.

Dragas(t) (verb) streve, plundre: **Æ ha dries**. Ikkje nødvendigvis berre fysisk: **kall'n bynt å drekk, så ho fekk no å dragas-med**. **Det drægst te endes** det går mot eit avgjørande oppgjør.

Draglykkj' (ei) knute som dreg seg, kan gli (ved garnbinding).

Dragmerr (ei) plankeende bruka ved båtutlegg. Ein hadde bora to hol i denne, hadde ankertaugget gjennom det eine og ei snor gjennom det andre, knytte båten til og drog han utover.

Drakster (ein dragster) strev, bal: **ein onneli drakster**.

Dra-på (verb) om vind; auke på; **dra-på-sæ** skaffe seg noko uheldig: **dra-på sæ gjeld; dra-på-sæ**

folksnakk.

Dra-sæ-foll 1) om veret: svartne, særleg over fjella i sør: *han dræg-sæ foll sør i håle.* **2)** om folk: samle opp sinne. Jf. **folldrien**.

Dra-te-roms samle i "lader".

Dra te veies anskaffe seg ting.

Dra ur snorke.

Drav (eit) *Det legg som drav ætte dæ* uryddig, rotete (f. eks. om verktøy).

Drekkarbøy' (ei) periode med drikking.

Drekkarkul' (ei) livlig drikkelag.

Drekkarsabb (ein) ein som er drikkfeldig.

Dreppel' (verb) drype smått: *dreppel' og dryp'.*

Drygas(t) (verb) dra ut; ta tid: *de dryges-ut.* Fortid *drøgdes.*

Drygvoli (adj) heller dryg, stor.

Dræmm-te (verb) slå til; smørje til (kontant reaksjon).

Drængkall (ein) ungar.

Dræv (eit) *legga på dræve* fiske med drivgarn; *på dræve* også i farta: *ho va på dræve i rætt ti.*

Drævhei (ei) aktiv, geskjeftig person: *går som ei drævhei døgn og dag* går i stadig knog og arbeid (også om ei som blir utnyttat i arbeidssamanheng). Kan hende frå krøtterdrift?

Drøksel (subst) *det va itt nå drøksel ti det* det varte ikkje lenge, tok fort slutt.

Drøyp' (verb) avgi dropar; drype : *Han drøypa aue' med audroppa.*

I dråg (ei) senkning i terrenget, der skodda legg seg ned.

II dråg sjå **steindråg**.

Dråpparenn' (ei) takrenne.

Dubbel (eit) garnfløyt. I eit garnsett er det fleire **medubbel** bortover. Jf. òg **spåmannsdubbel**.

Dynnjstø (eit) stad der møkkadunge lig eller har lege.

Dæl' (verb) sikle.

Dæla (substantiv fleirtal) sikkell: *tobaksdælan*.

Dæmmel' (verb) **1)** fylla opp ei bømte. **2)** *dæmmel-tu-sæ* komma med hånsord, ukvemsord, tvitydingar o l. Liknande *dæmmel-ifrå-sæ* buse ut med eitt eller anna. **3)** fyllast med skyer e l: *dæmmel tí, han dæmla-tu-sæ nolaskádd'*.

Dæmme stilla sjá "Hitterværingar i vêr og vind".

Dættfell' (ei) vanleg rottefelle med pinnar.

Dættsup (ein, vel omlaga av dotsup) dram skjenka i samband med felling av hjort (var ikkje vanleg skikk mellom bygdafolk).

Døgglabb (ein) sølvbunke (plante).

Døgnis (ein) vatn som ikkje ligg meir enn eitt sdøgn, som forsvin når gjennomstrømninga begynner att. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Døhlj (eit) **1)** sjøldaua krøtter. **2)** skjellsord om (og til) late flk: *dett døhlj!*

Dølekt (adj) (oom terreng, plass) i skjjul, gjømt. På slike plassar var det vanskelig å tørke høyr.

Dølgsmål (eit) det som er skjult: *å færri i dølgsmål* operere i det skjulte.

Døl' sæ (verb) vera vanskeleg å bedømme; vera drygare enn ein først trudde: *Han ser liten ut, men æ trur han e tå dæm som døle sæ, kua verka lita, men det vart så ho døla sæ.*

Dønn' (å dønne) *det dønne-opp* det stoppar opp, står "dønn".

Dør (adverb) *hal-dør* stramme ei trosse; *hiv-dør* stramme vaier festa til lossebom.

Dørgått (ei) fals, innfelling for dør.

Dørstein (ein) trapp, helle utafor inngangsdør.

Dørsva (ei) sval framom inngangsdøra (ein måtte ha sval på vesterenden, elels dreiv det inn). Jf. **yttersval**.

Døssvána (ein) sterk redsel: *skreik i døssvána'n*.

Dåbbelsætt (ein) hammar som er tverr i begge endar. Jf. **sætt**.

Dåfallen el **dåfållen** (adj) handfallen: *ho vart mæsta dåfålle da ho såg kor det såg ut..*

Dåkk' (ei) lita trådhespe.

Dålge (ein) ein som er lat og drikkfeldig.

Dålsi (ei) lubben løiten veikjunge.

Eabose (ein) ærfuglhann.

Egenpave (ein) stabeis.

Egenpeis (ein) stabeis.

Egenpotet (ein) stabeis.

Egenpåle (ein) stabeis; tverr, usosial type.

Eggjarn (eit) eggreiskap.

Eggsjuk (adj) med sterk uforløyst lengt. Sterkare enn **verpsjuk**.

Eina bær i eina bær med samme børen heilt fram utan ophalød; også om all slags hasteferd både på land og sjø. Jf. "Biletspråk og kallsmaal".

Einabåta (adj/adv) **å setta einabåta** vera einaste båten på fiskefeltet.

Einast ærende eins ærend.

Einhøring (ein) ein som går sine egne vegar, som det ikkje går an å snakke åt.

Eininga i eininga utan stopp: **arbei i eininga**.

Einjænneng (ein) enkeltspunne garn.

Einkarre (ein) einerkjerr.

Einlaug (eit) eineavkok, til å gjera rein koppar.

Einlængt (adj) i ei lendge, utan skøyt: **einlængt matrial te bordkleingan**.

Einpekkar (ein) einmannsfeisel.

Einpinnakall (ein) jakt med ei master. Jf. **topinnakall**.

Eksingrot (ei) eit ugras; truleg kveke.

Eling (ein) byge. Jf. "Hitterværingar i vår og vind".

Ei-lei (ei) gløtt av opphaldsver mellom byger. Jf. "Hitterværingar i vår og vind".

Ellervoli (adj) noko opp i åra: **ellervoli folk**.

Elva- sjå **ælva-**.

Enda (ennja) (ein) *ein snodi ennja* ein underlig skrue.

Endeband (eit) *endebanda* var banda ein festa barnlinden med øvst oppe.

Endløktast (verb) ende hamne: *Han endløktast som kármann; han for á rota så læng' at han endløktast hos politie.*

Engsløgd (ei) sjå **sløgd**.

Eta-tå (verb) konkurrere ut rival i kjærlighetsforhold. Jf. "Biletspråk og kallssmål".

Fakkel' (å fakle) lyse, gnistre: *det fakla ti lysledningan; det lynt så det fakla; så sint at det fakla tå'n.*

Faks (eit) man påhest (jf. **hængfaks**). Også om håret på folk.

Fal (eit) tynn hinne: *Det låg ett tjukt fal tå feitt oppå supa.*

Fal (ei; egentleg ferd) far, spor; merke etter ferdsel: *Det va fala ætte dyr over is'n. Fala* skyss: *Han fekk sæ fala med ein hestkjorar, det va itt fala á få over fjord'n.* Også *i fale* i farten; på vandring.

Falafesk (ein) fisk som er på vandring, som f.eks. **oppsigmådde**.

Falanatt (ei) avskjedsfest for dei som skulle reise på fiske.

Falas(t) (verb) ferdast.

Fale (ein) rør elelr hol til å sette skaft nedj; fal.

Faller' (verb) gi seg; gi opp; gi etter.

Fallvêr (eit) farlig kastvind frå fjella. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Fallvind (ein) dss. frg. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Fals sjå te **fals**.

Famp (substantiv) fiskereiskap med mykje røringar og knutar, som fisken vart redd. Jf. **vargtøkja**.

Famp' (verb) kle seg utan smak og stil: *famp'-på-sæ.*

Fampfilia el **-fyllia** (ei) ei som kler seg utan smak og stil.

Fampåt (adj) *fampåt klædd* når ein ar på seg i overkant av det nødvendige for å gjera seg bemerk.

Fanglin' (ei) taug ein tar med på land frå båt for å fortøye med. Jf. **fæst**.

Fantstaur (ein) ein som fer med fantestrek.

Fara sæ (verb) likne på far sin etter kvart: *vent, ska du sjå at'n fare sæ.*

Farklaup (ein) tøysekopp, speloppmakar (godlyndt kallsnål).

Farkpek (eit) fantestrek.

Farkrand (ei) eigenskap som gjer at ein ikkje er til å lite på.

Farkstaur (ein) speloppmakar, farklaup. Også dette er godlyndt.

Farksyl (ein) farkstaur.

Farm (ein) varer som ein fraktar (kjører, fløyter, ber) med seg.

Fartykar (ein) mann som er hyra på båt (farty).

Fastan' (adj) **1.** edru. **2.** som ikkje har smakt mat: *på fastan' hjart'.*

Fatl' (verb) surre på; binde ikring: *Dæm fatla stein som dæm bruka når dæm sætt laksnotvarp.*

Fatlast (verb) *Det held på og fatlast for han* han følger ikkje med lenger; er senil, "utafor".

Fauln' bort (verb) tørke inn, skrumpe inn; forsvinne. Også *faulnast bort.* Mest berre om tre.

Faut' sæ (verb) laga seg; gå seg til; tilpasse seg; flaske seg: *det faute sæ for'n.*

Feller' (verb) fingre, fikle, pusle.

Fellingsgronnj (ein) fiskegrunn der fisken tar på fallet (fallande sjø). Mf. **fløingsgronnj.**

Fell-tu (verb) trekkje seg ut; slutte. Som *gji-sæ-tu* og *gå-tu.*

Fengje (adj) *fengje for* sjanse for, utsikt, mulighet; det ligg godt til rette: *det va så fengje for dyr, fengje for sild.*

Fergåan' (adj) *bli fergåan'* bli gåande gammelungkar.

Fermoanes (adj) veldig: *ein fermoanes måne, ein fermoanes (snø)æling.*

Feskarklakk (ein) sjå **klakk.**

Feskmauk (eit) fiskekraft. Jf. **mauk.**

Feskrom (eit) midtiropp på båt, der dei la fisken.

Fessel' (verb) fara med fordekt vondskap, sladder og bakvaskelsar.

Fesseltut (ein) ein som fer med sladder.

Fetling (ein) utkant. Sjeldan brukt, men det hang lengst i om utkantar og remser av slåttamark, som blir ståande att etter slåmaskina: *færra over og ta fetlingan med ljå'n*. Også om det som blir til overs f. eks. av eit skinn eller tyemne.

Fingerbeit (ei) fleskskive om lag 2-3 cm brei og eit par tommar høg, brukt som fiskeagn. Det var remser ("fingrar") skore inni.

Finhendt (adj) sjå **hendt**.

Finnskjegg (eit) planten *Nardus stricta*: *finnskjeggtuv'*.

Finnskått (eit) sjukdom som kjem brått på krøttera. Jf. **tuftskått**.

Finn'-åt (verb) kritisere, laste, sjikanere. Sjå også Ordtak.

Finlett (adj) med mjuke, fine ansiktstrekk. Mf. **grovlett**.

Finspist (adj) nøyen på maten.

Firjulavogn (ei) langvogn, mots. **bekkvogn**. Jf. også **flakavogn**.

Fisbikkj' (ei) frostig og tander person.

Fissjen, fissjekt (fisken, adj) som ein fangar mykje fisk med: *kjakabeit, det va fissjekt*.

Fjakk' (verb) drive med gagnlaus omflakking: *å færra å fjakk'*.

Fjas' (verb) vera overflatisk og tøysete.

Fjashau (eit) person som fjasar.

Fjasåt (adj) som fer med fjas.

Fjellgal'n (ein, bestemt eintal) fjellrekka innpå land.

Fjellskråv (ei) skoddedottar langs fjellgarden. Når fiskarane låg på meda utafor Frøya, kunne dei sjå Hemnfjella over havranda. Når *fjellskråva* kom smygande, var det eit uversvarsel, og det lønte seg sjeldan å dryge med å komma seg til lands. Jf. "Hitterværingar i vår og vind".

Fjer (ei) finne på fisk.

Fjolkjeft (ein; fjordkjeft) fjordmunning.

Fjolonge (ein) eldre unge (når ein har litebarn): *må-itt glømm-tå fjolongen* må ikkje la den minste få all oppmerksomheita.

Fjærarur (ein) skjel på stein i fjæra.

Fjærmannsfarar (ein) torskgarnsbåt.

Fjølde *gjærra fjølde* eller *færra med fjølde* gjera noko til gagns, gjera kraftig innsats, storverk, noko som vekkkjer oppsikt, også bruka litt hånleg. Også negativt: *Han gjor ingen særlig fjølde.*

Fjølq (adj) blid: *Han va så fjølq at'n kann smør'n på kak.*

Fjølq' (v) *fjølq-sæ* pynte seg.

Fjøslæmm (ein) hjell, trev over fjøset, jfr **læmm**.

Fjøsskjæle (eit) rom mellom stallen og kufjøset i gamle fjøsbygningar.

Fjøstærn' (ei) fjøslykt.

Flagd (ei) flagg.

Flagd' (å flagde) flagge; også bli raud: *han flagda godt.*

Flakajekt (ei) jekt med platting (flaka) til å legge over lasta.

Flakavogn (ei) langvogn. Jf. også **firhjulavogn**.

Flatbrennar (ein) oljelampe med flat veik

Flatbåt (ein) leikebåt for ungar, laga av fjølstump, med papirsegl og pinne til master, og kappsegla med i frålandsvind. Vart også brukt til å segle over lina når ein sette garn i vatna.

Flathøy høy som blir tørka på marka.

Flatkak' (ei) hyllkake, steikt på begge sider, oppå omnen.

Flatsæng (ei) seng oppreidd rett på golvet.

Flattann (eit) *legga i flattanne* springe det hardaste ein vinn.

Flaug (eit) hengebratt berg.

Flauje (adjektiv) svært brattlendt, med livsfarlige berg.

Flekker (subst) fleiping, fjas: *flekker og flir.*

Flettjeng (ei) *ta te flettjengs* skreva, lange ut.

Flettj' tå (verb) flekkje tenner når ein flirer; komma med falsk, utidig flir. Jf. **tannerflettj'**. *Han flekkja'n tå*

sagt om ein person som jamra seg fælt.

Flettjersara (ei) ei som har plagsom, tynn latter.

Fli (verb) gjera reint: ***fli-omm***; ***fli åt kalvan, hønan***; ***fli sæ*** vaske seg til gagns; ***fli-sæ-te*** lorte seg ut (nyare ***fli-te-sæ***).

Flina (ein) juling, bank; overhøvling. Jfr **omflina**, **storumflina**.

Flinter' (verb) kaste flate steinar så dei sprett mange gonger bortover vassflata,

Flinterplata (fleirtal) stein til å **flinter'** med.

Flinterstein (ein) dss. frg.

Fliropp (ein) ein som flirer og gliser støtt.

Fli-te (verb) skitne til.

Flitter (subst) verdiløst juggel: ***Ho hængt på sæ nokka flitterstas***.

Flonnjerbåtn (ein) sagt om tynn kaffe. Jf. **klårsjøtt**.

Fløvêr (eit) vêr med kraftige byger. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Flu (ei) fiskegrunne som ikkje når opp til overflata, f. eks. ***seiflu***, ***tarraflu***. Straumen går mot grunna og tvingar åtet opp, og dermed kjem fisken dit. ***Han låg og klødd-sæ på fluen*** kjørte seg opp med båt i eininga.

Fluafot (ein) ***å flå fluafot'n*** opptre svært grådig; vera knipen, smålig.

Fluastabbe (ein) stor fluesverm: ***Æ fann-itt døhlje, men æ såg fluastabben***. Jf. **mystabbe**.

Flæskbeit (ei) fleskesvord skore som beit (fiskeagn); kunne brukast på morten og seien.

Flø (verb) ***det flø ned*** toppmål på nedbør; ***det rægna så gale at det flødd ned..***

Fløa (ei) skjer som berre er synleg ved lågvatn.

Fløingsgronnj (ein) fiskegrunn der fisken tek på fløing. Mf. **fellingsgronnj**.

Fløra (ei) flerre, rift.

Fløtt-te-roms (om eit par) flytte inn med sakene sine.

Fløyk (ein) floke.

Fløykas (verb) fløkast.

Fløyt (subst) *fløyt i lufta* hastig skygang. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Fløymlin' (ei) fiskeline som flyt, står oppe i sjøen, opphengtt i vakarar. Brukt berre på Lofoten, der fisken gjekk meir oppi sjøen. Jf. **jufnalin'**.

Flåbærg (eit) slett, flatt berg som det ikkje heng jord på.

Flåtn'-tå (verb) flyte bort; drive av.

Flått (eit) *skuv' båt'n på flått.*

Fokk (ei) **1**) trekanta segl mellom framstammen og mastra. **2**) (i spøk) nasen: *han rent-ronnt og vefta med den rau fokka si.*

Fol' (ei) stor mengde, mykje av noko. Jf. **snøfol'**.

Folkap' (ei) det samme som **folkflekj'**.

Folkfal (eit) folkeferd, familie, grendalag.

Folkflekj' (ei) ei(n) som apast med alt og alle.

Folkful (adj) folkevond, om dyr. Farlegare, avorelgare enn **mannbisk**.

Folkforsjæll (ein) *jærra folkfårskjæll* gjera forskjell på folk.

Folkmennesj (eit) person som oppfører seg som folk, er solidarisk og heilstøypt, som ein kan lite på, som ikkje prøver å heve seg over andre: *kall'n kom borti et folkmennesj da'n gifta sæ, så'n rætta sæ.*

Folkskafna (ein) *det va-itt folkskafna* det likna ikkje til folk.

Folksty (adj) folkesky.

Folkstyggen (adj) folkeksy.

Folkvann (adj) kritisk til kven ein er i lag med: *Han va itt folkvann, den mann'.*

Folldrien (adj) **1**) (om veret) svart, uverstung: *han kjæm-no-væl me ei vernatt, hann e så folldrien.* **2**) (om folk) som har samla opp mykje sinne: *hann va bra folldrien når'n for-heim.*

Follstuta (adj) indoktrinert. Jfr **stuta**.

Follsæggelt (adj) (høg)gravid

Folvis (adverb) *bærra folvis* bera mykje om gongen.

Fonnje haugjen *frå fonnje haugjen* veldig gammalt.

Forana (adj) *bli forana* bli klumsa, brakt ut av fatning.

Forbala (adj) *sjå sæ forbala* stå opprødd; vera overgitt; ikkje kjenne seg vaksen for oppgava: *Han vart ståan' heilt forbala da'n såg kor kykkjy som va ugjort.*

Forbol' (verb) sette på ekstra sikring, f. eks. fortøyning på hus mot vind, på båtar, døer, vindauge: *godt forbola.*

Forgjort (adj) omskapt, ramma av trolldom.

Forgåttas (perf. pts.av forgåst) *Det ha forgåttas for mæ* det har komme bort; er rota vekk, gått til grunne.

Forjærra-sæ (verb) miste sjølkontrollen.

Forkavvel' (verb) *forkavvel'-sæ* blokkere på grunn av dårlig planlegging; ta unna så fort at det stoppar opp etc.; *forkavvel' støa si* ordne seg slik at ein ikkje kjem attåt med båten.

Forklomsa (adj) sjokkert, alterert: *Han vart så forklomsa at'n fekk itt ord for sæ.*

Forkommas (verb) omkmma; bli vanskjøtta: *Dæm held-på og forkjæms.*

Formonn (ein) *gjærra på formonn* provosere; overdrive for å erte.

Formyndar (ein) *ein kjølen formyndar* ein som er vanskelig å ha med å gjera.

Fornatranes (adj) ill sint. Jf. **nater**.

Forol-sæ (verb; fororde seg) komma med ei fråsegn; seie klart ifrå.

Forsarva (adj) fordrucken.

Forsarvas(t) (verb) bli ødelagt; ikkje bli halde ved like.

Forsynn' sæ (verb) handle i sinne; miste kontrollen over seg: *Han erta-mæ så læng' at æ holdt på å forsynn' mæ.*

Fortenkt (adj) undrande, forbausa.

Fortoilla (adj) ute av balanse; forvirra.

Fortryt' (verb) bli irritert: *itt å fortryt'.*

Fortustra (adj) deprimert, trist, nedfor,uopplagt. Jf. **tustren**.

Fortvart (adj) egen, sta; lite samarbeidsvillig; original, eksentrisk.

Forålle (adj) bortskjemt, forvent.

Fossmor (ei) fostermor.

Fossregn (eit) sjå "Hitterværingar i vêr og vind".

Fot (ein) **å værre skårre om fot'n** vera velhjelpen, godt rusta: **Han ha godt verktøy som han leit på, så han kjent sæ skårre om fot'n.**

Fot standan' å gå fot standan' følgje ein person skritt for skritt.

Fotbott (ei) innbrett for føtene på dyne, barnreiv o l.

Fotbuna(d) (ein) sko, støvler.

Fotspenn (eit) fotfeste: **ha laust fotspenn** vera dårlig forankra, f.eks. om usikkert jobbforhold.

Frak (adj) sprek, sterk, innsatsvillig; med stor yteevne; gjævn: **Han villa værre den frakast; han va itt frak** han var skral.

Framfødd (adj) som har sikra seg økonomisk.

Frammalengjes (adv) framlengs, forover.

Fram-monnjt (adj) med underbitt.

Framsætt (adj) **1**) (om båt) framlasta. **2**) (i spøk) gravid.

Framtøk (adj) med godt tiltak, drivande. Jf. **tøk**.

Frau (ein) gjødsel; **snakk' bærre frau** prate skit.

Frau' (verb) **1**) gjødsle, ha på frau. **2**) lurfise.

Fraudig (adj) fruktbar, grøderikt: **det e fraudekt; fraudi jol.**

Frauflua (ei) dss. **møkkflua** (s d). Jf. òg **dassflua**.

Fraukjellar (ein) gjødselkjellar.

Fraumark (ein) større, grov, brun, laus mark, passar ikkje til agn.

Frauvêr (eit) jamt og godt med væte, så frauen blir trekt ned i grassvorden. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Frauvåtta (ei) sig frå fraudyngje.

Fren' (verb) lukte sterkt; stanke.

Fribank' sæ (verb) seie seg (argumentere seg) fri for beskyldningar; ta avstand frå.

Fribol (eit; fribord) det som er over vassflata på ei båtside når han er fullasta. *Det va itt mykkjy fribol* sagt om nokon som var godt full.

Frigåar (ein) ein som er sterk, uovervinneleg, som ingen tør yppe seg mot; frikar.

Frostbeit (ei) nedbørsbyge eller mildversgløtt med påfølgande kaldare periode. Sjå "Hitterværingar i vêr og vind".

Frostbrann (ein) isbrann. Også **frostbrent** (perf. pts.). Sjå "Hitterværingar i vêr og vind".

Frostbrest (ein) smellar i isen på grunn av kalde og frost. Sjå "Hitterværingar i vêr og vind". Jf. **kallbrest**.

Frostføter (fleirtal) det same som **frost-ter**.

Frostgubb (ei) frostskeide, gjerne over opent vatn. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Frosti(g) (adj) som har feberfrysningar: *uvæl og frosti(g)*.

Frostnavar (ein) sløv navar som dei bora i ein kubbe med for å halde varmen, når dei låg inni fjordane med garna. Etter kvart bruka om all slags sløv reiskap.

Frostsag (ei) tilsvarar **frostnavar**.

Frost-ter (fleirtal; frost-tær) forfrosne tær med varig liding. Svært vanleg mellom gamle fiskarar.

Frødd (adj) forplantningsdyktig, potent.

Frøkenfis (ein) feminin type.

Frønn (adj) (om person) sky, vanskeleg å ha å gjera med; lite tilgjengeleg; ømtolelig. Også upersonlig: *Det e litegrann frønnt* det er følsame saker.

Frøs (ein) hannkatt. Jf. **grafrøs**. Sjå òg "Ordbilete frå husdyrmiljø".

Frøsjen (ein, bestemt form - eigentleg frosken) eit slags belegg, betennelse i munnen (barnesjukdom). Også *fråsjen*.

Frøyværing (ein) også om tresolasko utan hælkappe.

Frågga (verb) spørje grundig, intenst.

Fråkomme (adj) ute av trening; ikkje ajour; ikkje oppdatert.

Fråsjen sjå **frøsjen**.

Fuffu (ei) *det her e ittnå fuffu* dette er ordentlige saker (særlig om brennevin og mat).

Ful (adj) sint, morsk.

Fulen sjå **dra fulen åt sæ**.

Fulhøtta (fleirtal) morskt blikk, som tegn på innstengt aggresjon.

Fullna'n sjå **te fullna'n**.

Fulmask' (ei) morskt oppsyn: **sætt-opp fulmask'**. **Han sætt-opp fulmask'** er også sagt når det dreg opp til uver.

Fulskrokk' (ei) morske skrukker i panna; også kallsnål for morsk, bister kvinne.

Fuss (eit) noko fattigslig, ureinslig: **Det e itt nokka fuss**. I samansettingar bruka (nedsettande) om institusjon eller samling av folk: **fussgrend, fusslag**.

Fusse (ein) original, raring; ein som er utanom folkeskikken.

Fusshål (eit) ufyseleg plass med ufyseleg klientell.

Fusslokt (ei) gammaldags fattigmannslukt.

Futtul (ein) låsgreie rundt hovleden på hesten når han gjekk i tjør.

Fyken få fyken få sparken (mest til sjøs).

Fyllstamp (ein) fyllebøtte

Fægd (ei) dødsvarsel: **fesk' for fægda** få uvanleg mykje fisk.

Færra tå vei'n abortere.

Fæst (ei) **fæsta** tauet i framstammen på båt, som ein tar med på land for fortøying. Også kalla **fanglina**.

Føggel' (verb) vise seg mykje fugl (som varslar åte elelr fisk): **Det føgla så besætt, det e sei på gronnj'**.

Føggelstabbe (ein) tett fuglesverm. Jf. **måsstabbe**.

Følfakte sjå "Ordbilete frå husdyrmiljø".

Føring (ein) (åt)last.

Føringsbåt (ein) fraktesbåt, lastebåt.

Førregåar (ein) forvarsel om nokon som kjem; vardøger. Somme folk hadde dette.

Førrevis (adj) framsynt, forutsjåande.

Førreåt (adv) på førehand.

Føsj (ein; eigentleg fausk) inntørka, delvis forvitra tre.

Føtt (eit) lite skritt; kort steg: **No greie æ itt ett føtt meir.**

Fåen (adj) gusten, bleik, tynn, gjennomsiktig.

Fåhæv' (ei) uspesifisert skjellsord.

Fåmen (adj) dum, sein i fatteevna.

Fåmennj' (ei) person som forstår lite; som har det mest i kjeften. Jf. **vamennj'**.

Fåmhau (eit) fåmen person.

Fåm-mennj' (ei) fåmen person.

Fåmnaut (eit) svært dum og seinfattande person. Jf. "Ordbilete frå husdyrmiljø".

Fårsing (ein) tynnare snøre mellom grunnsnor og ongel i fiskeline.

Gabb' (verb) røyke, gove.

Gabbrøyk' (verb) nirøyke.

Gaddj (ein) tørrfuru.

Gaier (ein) talje til å svinge ut lastebommen på båt.

Gal (ein gard) gjerde: **sætt gal.**

Gale (ein garde) sjå **saugale.**

Gali (gale, adj) mild, akseptert bannskapå i uttrykka **gali bottjen; gali katta; gali ta.**

Galje (ein) **ein lang galje** lang, tynn stake til kar. Jf. **langgalje.**

Gallbrossen (ei) snarsint person; ei(n) som ar vanskeleg gemytt.

Gallkart (ein) **å rasa gallkart** sagt om ungar som blir rasande.

Gallpaut' (verb) (om oksar) det same som **paut'** (sjå det).

Galmat eller **galmatar** (ein) ein som ein ikkje behøver ta alvorlig; for eksempel gutunge som opererer i kanten av det tillatelige. Eigentleg galgemat(ar).

Galtjyv (ein, gardtjuv) krøtter som forserer gardane.

Galkut (ein) uventa, spontan sprint. Jf. "Ordbilete frå husdyrmiljø".

Galvol (ein; gardvord) gutunge som fer med fantestrekker.

Gammelgut (ein) gammalungkar.

Gammelsjul gammelerik. Jf. også **sjulerek**.

Gammeltol gammelerik.

Gapstaur (ein) ein som er lite akta; tullebukk.

Garm' (verb) behandle noko på ein dårleg, uappetittleg, fråstøytande måte: ***garm' mat***.

Garnsætt (eit), som i **sildgarnsætt**, **trollgarnsætt 1**) fiskeplass, plass der det tradisjonelt er "fenge". **2.** garn som er sett. **3.** når ein let vakarane stå att, så det berre er å knyte garnet på.

Gaum (subst) fiskeyngel.

Girge (verb) bløffe, blende: ***han va-itt så lett å girge***. Også refleksiv: ***han lætt-sæ girgas(t)***. Truleg nytt ord, jf. infinitiv på -e.

Gjeit' (ei geite) ytterved (andrerangs). Til dette ***gjeitstokk***.

Gjeitsniel (ein) sleip, ekkel person (kallsmål).

Gjeitveita (ei, bestemt form) kløfta mellom kvinnebrysta.

Gjelding (ein) kastert hanndyr. Jf. **halvgjelding**.

Gjeldkåna (ei) ei som ikkje har menstruasjon, er ufruktbar. Sjå også **gå i gjeld**.

Gjeldkånavatn (eit) tynn kaffe; skvip.

Gjevorning (ein) uvøren, ulydig gutunge. Eigentleg geworben (frå tysk) ein som har verva seg; leiesoldat.

Gjild (adj) her betyr det glad: ***det va itt all som va så gjill for det***.

Gjilder (eit) ustødig byggverk.

Gjilder' opp (verb) sette opp, bygge noko som står ustødig; laga ein dårleg konstruksjon.

Gjildren (adj) ustødig, vaklevoren.

Gji-sæ-tu (verb) trekke seg ut; slutte. Som ***fell-tu*** og ***gå-tu***.

Gjæggel' (verb) vera oppsetsig, høgrøsta og aggressiv: ***Han sto der og gjægla heilt oppi syna på'n; æ hele***

itt å stå her og gjæggel' med dæ.

Gjæggelpave (ein) ein som gjeglar, skapar ufred.

Gjæglen (adj) som har det med å gjegle.

Gjælos (ein) fråde, skum av brottsjø.

Gjærra mjøl vera effektiv.

Gjærra-sæ-ivei (verb) **1.** øydelegge seg økonomisk. **2.** ta sjansar på sjøen. **3.** ta livet av seg.

Gjærra-te monn'-sin prøve å snakke fint.

Gjærra-ti (verb) besvangre.

Gjærra-åt (verb) ta ei endeleg avgjerd; sette ein stoppar for; gjera slutt på.

Gjærralaus (adj) ledig; utan gjeremål.

Gjæwvel (subst) uroleg, tung sjø som går i djupna (fører rusk og rask i garna).

Gjøl' (verb) klemme, kjæle.

Gjølen (adj) sjuk for å kjæle.

Gjølklein (adj) sjuk for å kjæle.

Gjørli (adj) tilrådeleg: **e det gjørli å ha di to gåan' ålein' oppå der** om to som har eit godt auge til kvarandre.

Gjørmpøyt' (ei) pøyte (pytt) i **skjettdik**.

Gjørp' (verb) **1.** gi halvdregne meiningar; gi skitord. **2.** om kråke (også ramn) som sitt oppi tre; gi frå seg ei ulåte. Denne var rekna som feigdavarsel. Når kråka *grev*, er det ei anna låte.

Gjøys' (verb) framføre rykte; komma med påstandar som ikkje er underbygd; servere useriøst snakk.

Glant (subst) spøk, skjemt: **å snakk glant** vera munter, spøkefull; **det va sagt på glant-**.

Glant' (verb) spøke, skøye: **Det vart glanting og kommers.**

Glantast (verb) spøke.

Glanten (adj) munter, spøkefull.

Glantmakar (ein) spøkefugl (godlyndt kallssmål).

Glashålk' (ei) glatt og hard ishålike. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Glasøgd (adj) (om hest) kvitaktig i auga; dette var rekna som eit skjemmande lyte.

Glir (subst) fleip, spøk: ***Det vart i mæst' lage med gap og glir.***

Glir' (verb) glise, flire.

Glisfesk (ein) ein som gliser i tide og utide og held ap.

Glohark el **glohærk** (adj) nidkjær, pågåande, omsynslaus.

Glor (adj) ivrig, sterkt oppsett på; brennande opptatt av å oppnå: ***å værre glor ætte pæng'***.

Glovarm (adj) ***ein riktig glovarm ein*** stille fis; også eit fordektig skitord, ei tvetydigheit.

Glyen (adj) synleg redusert; forringa i kvalitet (både om folk og mat). Ved f.eks.influensa blir ein ***glyen i auan.***

Glyp (ei/eit) innsnevring, trong passasje.

Glæren (adj) med sur og kald vind. Jf. **vindgræl**; sjå også "Hitterværingar i vêr og vind".

Glætt' (verb) miste taket: ***å glætt ut; det glætt for'n.***

Glømmræv (ei) glømsk, ukonsentrert, sløv person.

Gløsøkt (ei) kortvarig opplette med litt sol. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Gløyp' (verb) sluke,glefse. ***å gløyp ti sæ; å gløyp' over; å gløyp tu sæ*** komma med kjeft, skarvord.

Glåmøgd (adj) imponert, overvelda, forbausa; som gjer store auge. Jf. **storaaua**.

Gneks' (verb) laga ein skjerande, høg lyd, f. eks. om usmurt hjul.

Gnellsteik (ei) gneldrete menneske.

Gneste sjå **nesta**.

Gnetten (adj) gjerrig: ***gnien og gnetten***. Også ***gnettren***.

Godban (eit) godunge; sukkerunge.

Goddæmt (adj) blid, i godlune.

Godhanda ***å ha legge på godhanda*** ha knytt intim kontakt: ***Du ha vesst fått legga på godhanda hass*** du er overtala, vunnen for hans sak.

Godkjinn (eit) ***få et godkjinn*** få ein god klem.

Godmatræv (ei) person som er svært glad i god mat; slikkmunn.

Godmennj' (ei) godt og vennlig menneske.

Godt kora sjå **kora**.

Godtykkj' (eit) sympati: *æ ha gotykkj' for derre bane; dæm ha gotykkj' for kvartanner.*

Godveiter (substantiv) usynlege småfolk, underjordingar, tuftar.

Godversdess'n (ei) godversdis.

Godversrønna (ein) gull i kveldsskyene, varslar godver neste dag: *godversrønnaover Hemnfjilla*. Jf. **rønna**.

Golljbohonnj (ein) praktsnegle. Jf. **bohonnj**.

Golljboste (ein) løvetann.

Golljsko (ein) tirlunge.

Golljsme (ein) bille med glinsande ryggskjold.

Gongborg (adj) i stand til å gå.

Gongklea (fleirtal) bruksklede.

Gongsperr (adj) stiv og støl i føtene pga. overanstrengelse.

Gongstø (adj) *å itt værre gongstø* vera ustø på beina. *Han kom sæ heim, men va itt heilt gongstø.*

Grafrøs (ein) kar med sterk kjønnsdrift (eigentleg hannkatt). Jf. "Ordbilete frå husdyrmiljø".

Grahys' (ei) Jf. "Biletspråk og kallsmaal".

Grakveis' (ei) det same som **gratyt'**.

Gralaup (ein) dss. **grafrøs**.

Gralår (eit) kvinnfolk med sterk kjønnsdrift.

Gramons (ein) dss. **grafrøs**. Jf. "Ordbilete frå husdyrmiljø".

Grasnaut (eit) bruka allment nedsettande om folk.

Graspall (ein) sjå **pall(e)**.

Grassvol (ein) grasbotn.

Gratyt' (ei) kveise i ansiktet; pubertetskveise. Det var vanleg tru at kveiser i ansiket tydde på ureint blod. Også vanleg tru at slike kveiser kjem bort når ein giftar seg.

Grautmauk (eit) væske til grautkoking. Jf. **mauk**.

Grautpinne (ein) liten saltrett etter kveldsgrauten.

Gravlus (ei) person som grev og spør.

Greffel' (verb) ta, gripe; slå kloa i: ***Han grefla katta og hiva ho ut, æ grefla'n i nakksjinne.***

Greibrätte (adj) (om hest) med gnagsår frå greiet.

Greimelt (adj) grei å forstå; som seier meininga si rett fram.

Greista'n (ein; bestemt form) der greiet som ligg tyngst mot hesten når han dreg lass. ***Spei i greista'n*** sjå "Ordbilete frå husdyrmiljø".

Grepp (eit) storvarp, kupp: ***jærra et grepp, storgrepp.***

Grimler (eit) ***dra på grimlere*** dra på fliren.

Grinen (adj) sur, grinete. Meir utoverretta, ein gir meir uttrykk for det enn når ein er ***grinåt.***

Grinnjpåle (ein) grindstolpe.

Grislæst (ein) ein som er ureinslig, grisete.

Grisskjæl (ei) flat, oval skjeltype bruka når ungane leika fjøs.

Gro (ei) **1.** padde. **2.** surt, tvert, avvisande kvinnfolk. Jf. **grohakk'**.

Gro(a) (verb) ha hyppig og langvarig tilhald; ofte nedsettande om intime, fordektige forhold: ***Han låg og groa inni fjordan der, dæm låg og groa i hop.***

Groberret (ei) umuleg kvinnfolk, nærmast trollkjerring, heks. Stadnamn Groberretsteinen.

Groen (adj) lite sosial, fråstøytande, usympatisk.

Grohakk' (ei) ei som er svært sur, tverr, avvisande.

Grohållj (eit) grokjøt: ***godt grohåll.***

Gronnj (ein) fiskegrunne: ***seigronnj.***

Gronnjlin' (ei) fiskeline; line som ein snurpar saman botnen i nota med.

Gronnjmann (ein) den som sørga for at grunnlina kom rett inn i båten når dei begynte å *lin-inn nota*.

Gronnjrør (ei) bevegelse i havdjupet etter storm.

Gronnjslå (ei) snor som onglane er festa i på fiskeline. *Vagronnjslå* når ein sett kvietevad.

Gronnjstol (ein?) grunnlag, fundament; også oppdragelse, utdanning: *god gronnjstol*.

Gronnjvea (ein; fleirtal) korallskog.

Gronnjåt (eit) fleire slag dyr (f. erks. Sleipmark, svarte korstroll og andre) som et på fisk som har gått på fast redskap.

Groravêr (eit) mildvêr med rikelig med væte: *når det e rætteli godt groraver, da spire skive'n*. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Grotta (verb) angre, påtala; dvele angrande ved noko som har skjedd: *Han grotta på handel'n; du ska itt setta og grotta på de her længer*.

Grovlett (adj) med grove ansiktstrekk. Mf. **finlett**.

Gruggen (adj) uklår i stemmen, utydelig, diffus; delvis tilstoppa: *Han verka forkjøla og gruggen; han ha drokke brennvîn og va nokka gruggen*.

Grusvår (ein) grusbrem i terrenget.

Gruv' sæ (verb) gruve seg; kvi seg: *gruv' sæ som ein sjø*.

Gruvstein (ein) stein framfor eller kring grue: *det e itt kvar dag at skjura skit på gruvstein* sagt når noko går godt, ein får full klaff.

Grynen (adj) korna, om gammalsnø. Jf. **grynsnø**.

Grynkjør' (verb) kjøre motor e.l. totalt nedåt, slik at det *går i gryna*.

Grynn' (verb) (særleg om snø og vatn) velte over ein slik at ein må vasse, kjempe seg tungt gjennom: *det grynt over stævlen; han kjørt-tå så det grynt over både hæst'n og donengen*.

Grynsnø (ein) sjå "Hitterværingar i vêr og vind".

Gryntælar (ein) smålig person. Også om folk i administrative funksjonar, som er forsiktige på vegner av firmaet o l. Kanskje frå sjøen, der dei hadde med seg matemne og spanderte kvar sin gong.

Grytulv (ein) glupsk person.

Grælen (adj) med kald vind. Jf. **vindgræl**; jf. òg "Hitterværingar i vêr og vind".

Græpp (eit) kupp, storvarp: *Dæm gjord eit heilt græpp da dæm handla båt.* Om lag som **krøk** (s d), men kanskje meir fysisk.

Grøftkast (eit) det ein mokar opp av grøfta. Jf. **veitkast**.

Grønår (eit) uår.

Grøyp (ei) for, grop, helst istein, tre eller anna materiale: *Det va store grøyper i stein'.* Fleirtal *grøyper - grøyper'n.*

Grådiglaup (ein) grådig person.

Gråe (ein) Vind som gir krusingar på havflata. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Grål (ein) **1**) gjerrig, grådig person. **2**) grådigskap: *Æ meine grål'n ha tatt dæ; no ha grål'n komme ti dæ.*

Grålen (adj) grisk, grådig, havesjuk.

Gråskådd' (ei) tjukk, mørk skodde. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Gråssjen, gråssjekt (adj) med ubestemmeleg gråfarge; skittengrå.

Gurp(verb) **1**) rapa. **2**) komma med stikkpillar; antydningar; når ein veit noe som ein ikkje seier rett ut.

Gutmort (ein) veslevaksen gutunge.

Gutvaps (ein) gutunge, gutvott.

Gylt' (verb) komma med lausaktig skryt: *Han satt og gylta og laug.*

Gyltar (ein) skrytepave.

Gæln (galen, adj) sint.

Gælngro (ei) ei som er sint, sur, tverr, avvisande.

Gælnsint (adj) snarsint, lett antennelig.

Gåar (ein) dram medan ein er undervegs.

Gå-for-det (verb) omkomma, dø.

Gå i gjeld (om kvinnfolk og kyr) ikkje lenger vera fruktbar: *ho ha gått i gjell læng', ho.* Jf. **gjeldkåna**.

Gålveikj' (ei) gardveikje) jente som er frå gard, fortrinnsvis odelsjente.

Gåmma (subst; eigentleg gaman) *gå over gåmma* gå over grensa for det rimelege; bryte med god skikk og akseptabel oppførsel.

Gångklea (fleirtal) klede til å gå i: *det er ber' at dæm slit gångklean enn sængklean.*

Gånglæmm (ein) *gånglæmman* bogen og skinka på slakt.

Gåpålansklea (fleirtal) klede som var betre enn vanlege arbeidsklede, men ikkje så fine som *rætt kjerkklean.*

Går (ein) nyanse som skil seg ut; strime i vevnad, i væske eller fast materiale. Det kan vera *ferskvassgåra* i sjøen på grunn av sterkt regn.

Gårdtales (adv) gardmellom: *å færri gårdtales* besøke gard for gard.

Gårdval (eit) verdien av ein heil gard. Jf. "Ordbilete frå husdyrmiljø".

Gårrbølj (eit) kaldt brøl frå hjorten.

Gårrdik (eit) gjørmehol.

Gårrpet' (ei) småaure.

Gårrskjöt' (verb) skyte dyr (hjort) i vomma så mageinnhaldet kjem ut.

Gårrskott (eit) skott som treffer vomma på dyr. Jf. **våmmskott.**

Gårrtjønn (ei) gjørmjetjønn.

Gåråt (adj) med strimer. Ein kan vera *gåråt* i ansiket av sveitte og skit, og tøy kan vera *gåråt* på grunn av ujamn farging eller vasking.

Gå-te (verb) dø. Også *gå-i-vei.*

Gåtten (adj) (om rogn) blaut, ikkje etande.

Gå-tu (verb) trekke seg ut; slutte. Det samme som *ji-sæ-tu* eller *fell-tu.*

Gåvv (eit) damp, f.eks. frå matlaging, koking.

Gåvvhætt' (ei) murhette over kokestad. Også **gåvvhatt.**

Hafs for (verb) ha positiv omsorg for.

Hakkel' (verb) henge laust; vera dårleg festa; slarke: *ske'n hakla* (han var for stor).

Hakkemin' (ei) aggressivt, angstbitersk kvinnfolk.

Hakkfåkk (eit) små ispartiklar som blir blåsne av vinden langsmed bakken. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Hakkhoste (ein) grov, tørr hoste. Jf. **mrrahoste.**

Hakkmeis (subst) sår, utslett på hendene.

Halbar (adj; hardbar) hardfør, brutal.

Haldrie (adj, inkjekj av halddregen) *han tåle –itt så my' såm ett haldrie ord.*

Halen (adj) (om tømmerstokk) av god kvalitet.

Halfødd (adj; hardødd) som treng mykje mat.

Hallj eller **hållj** eit 1. sting: *hallj i sia.* 2. sjå **kveithallj**.

Hallj' (verb) helle: *hallj' på haue; han hallja-sæ attåt ein grinnpåle.*

Halljekt (inkjekjønn av hallen, adj) (om terreng) som hallar litt, men ikkje veldig bratt. Somme seier også *hallje*.

Hallfaks (eit) faks (man) på hest som fell til eine sida.

Haltæle (eit; hardtele) fast grunn (under myr): *kåmma neppå haltæle.*

Halvgjelding (ein) hanndyr som er halvt gjelda, som har berre ein testikkel.

Halvikt (adj; hardvikt) (om hest) ødelagt i kjeften av uforstandige kjørarar. Også overført på asosial ungdom. Jf. "Ordbilete frå husdyrmiljø".

Halvkann(t)boks' (ei) gammaldags vadmålsbukse som nedst gjekk midt på leggen og øvst nesten oppunder armane. Også **-brok** som sisteledd. Var rekna som *bonåt*.

Halvkoring (ein) mangelfullt utvikla skapning; halvgått foster, f.eks. i egg.

Halv reis stå/legga på halv reis vera nærmast til nedfalls.

Halvtolljing (ein) halvtomsete person.

Halvvanglen (adj) halvtomsete: *Det for ein halvvanglen kar her og vesa.* Jf. **wanglen**.

Ha med hender handfara, handsama.

Hammel' (verb) ro bakover; også å ro i overført forstand; prøve å komma seg ut av ein vanskelig situasjon: *prøv' å hammel-sæ-i lann.*

Hamprokk (ein) hyperaktiv unge, eller kvinnfolk med slitsom oppførsel.

Hams' (verb) *hams-sæ* kle på seg.

Handbågga (ein) albu; *handbåggale'n.*

Handbåggalykkj' (ei) armkrok, armlykkje: *bærra på handbåggalykkja* f eks ved, ei handlarkorg, ein barnsunge osv.

Handbåggarom (eit) rom for å utfolde seg.

Handfengj' (eit) reiskap.

Handfestes (adv) utan verje; på tørre nevar: *værra i hop handfestes* (om slåsting).

Handfløyttmelk (ei) melk som er fløytt (ein fløytt av fløyten med skei).

Handklå (verb) fingre med, handfara, klå på ting.

Handklåper (ein) ein som er klåfingra.

Handlaus (adj) utan hjelpemidlar, verktøy: *kjenn' sæ handlaus* når ein har mista ein heilt nødvendig reiskap.

Handtvaring (ei) *å ha handtvaring over* ha kontroll over: *ho ha god handtvaring over ongan sin*.

Handvennjing (ein) snarvending; kort tid: *de e-itt gjort i ein handvennjing å rætt-opp de der*.

Hankan (fleirtal) i vendinga *på harde hankan* på harde livet: *hæl'-på på harde hankan; kjør' på harde hankan*.

Hank'-inn (verb) hente inn, samle opp: *kjærringa va å hanka-inn (ongan); bli innhanka*.

Harratopp (ein) pannelugg på hest.

Harsk (adj) *harsk på* innpitt, pågåande etter.

Ha-te (verb) stelle til; laga til.

Hater (eit) irritasjon, kløe: *han kjent nokka hater ti ein' øre*.

Haubætt (eit) oppstøyt av vatn i munnen, kombinert med kraftig hovudpine.

Haug (ein) i fleirtal om marka, skogen: *uti hauan*.

Haugue (ein) kallsmål for gutunge som fer med fantestrekker, gjerne litt ondt og skremmande.

Hauis (ein) sterk is utpå ein våg. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Hauk (substantiv) hyling, skriking: *med hauk og skrækk*.

Hauk' (verb) rope, kauke: *hauk' med'n ha måf; hauk' som kniven sto ti'n*.

Hauptagg (eit) huve, hatt.

Hause (ein) skalle, skolt.

Hausterk (adj) som toler store høgder.

Hautennj' (ei) hovudhud, hårbotn (både på, dyr og folk).

Hauvakar (ein) fløyt på garnile som er forankra ute på sjøen.

Hauørkjen (adj) svimmel, ør i hovudet.

Havdram (ein) dram som vart skjenka når ein kom heim frå fiske, helst ved levering av fangst.

Havflask' (ei) flaske dei hadde med seg når dei for til havet, men "universalmedisin" av ukjent innhald, men som var sterkt og reiv godt.

Havglemskula (fleirtal) kuleforma skyer som stundom kom inn frå havet utpå seinsommaren eller hausten. Desse gav korte, svært lokale regnskurer.

Havkjeft (ein) sjøstykke soim ikkje er dekt, med opning ut mot havet.

Heiingshu (ei) hud på nyfødde ungar.

Heilabeina (adv) utan skade: *Bærre æ kjæm mæ heilabeina bortåt dæ.*

Heilvetti(g) (adj) tilreknelig: *ein kan itt kall slekt for heilvettig fal.*

Heimføing (ein) lite verdensvant person.

Heimgjeldt (adj) *ha det som heimgjeldt* eller *får for heimgjeldt* sjøl vera skuld i sine vanskar. Jf. **sjølgjeldt**.

Heimgårdsmenneskj' (eit) person som er heime og passar garden medan dei andre er borte.

Heimsjø'n (ein: bestemt form) heimefiske. Sjå Ordtak.

Heimåle (adj) som trivst heime; heimkjær; også heimkjent, husvarm.

Hein' (verb) pusse med hein. *Hein' over* glatte over når ein har sagt noko uheldig, uttrykt seg for sterkt; *hein' med* glatte over; halde med; jatte med (negativt).

Hekkersara (ei) ei som har tynn, plagsom latter.

Hemmelfåkk (eit) fokk som kjem ovafrå som nedbør. Jf. "Hitterværingar i vår og vind". Jf. også **jordfåkk**.

Hendt (adj) flink med hendene: *finhendt, nætthendt, hendt som høve* fleksibel.

Hennj' (eit) *for ett dautt henn'* for ein sjeldan gong.

Hennj' haft (adj) nesten oppråd; såvidt at ein held nokon frå livet.

Heppen (adj) heldig; som har lykka med seg.

Hes' (verb) **hes'-opp** gå opp; tærast bort (om tele); også **hesaas(t)-opp**.

Hesvind (ein) vind som tinar på snøen om våren. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Hette (for) (adj) sjanse for; utsikt til: **Det e hette for at'n greie det**.

Hevle (adj?) uhyrlig, oppsiktsvekkande (negativt; mest om menneskeleg oppførsel).

Hir' (verb) fryse slik at ein blir gjennomfrossen.

Hivens (adj) framifrå: **ein hivens kar (resskap, hest, båt)**. Også **hiva**.

Hivlin' (ei) line fremst på fortøyningstrosse, blir kasta på land når ein legg attåt. Også **kastlin'**.

Hjortgras (eit) skogsgras.

Hjortlegga (ei) sjå **legga**.

Hjæarta (adj) **itt-nå hjæarta på det** ikkje særleg lysten.

Hjølpen (adj) hjelpt; slik at ein greier seg: **å gjærra sæ hjølpen**.

Hjølprå(d) (ei) ressursar: **Det va ingen å lei' sjøl om han ha hjølpråa**.

Hogse (adj, inkjekjønnsform) oppvakt, intelligent: **Det såg ut for å værre ett hogse ban**.

Hold-atti (verb) hamle attover (kommandorop ved roing). Tilsv. **hold-frammi** ro framover.

Holdbotn (ein) sjå "Biletspråk og kallsmaal".

Holdstokk (ein) **få (på) sæ hollstokka** feitne; legge på seg.

Holsar (ein) stor, kraftig person.

Hommelblomster (ein)

Hommel om dommel hulter til bulter.

Honnj-juleng (ein) rundjuling.

Honnjlærv' (ei) nesettande om hund.

Honnjsjæla inni honnjsjæla inni ditt djupaste indre; inste personlehgeita.

Honnjskjitrus' sjå **rus'**.

Honnjsleik

Hopkok (eit) *å ha hopkok samen* ha noko i hop (negativt).

Hor(s)k' (verb) mellomting mellom snorking og harking. *Han heldt på og kvælast; det va berre så vidt det hor(s)k ti'n.*

Huff tetti utrop. Også *huff titti* elelr *huff titti-mæ tu.*

Huk (ein) lite,lågt rom.

Hul' sæ (verb) rømme unna; dra seg i skjul; søke dekning: *Han hula sæ heim; han hula sæ i hus.*

Hurre (ein) stor, kraftig person.Også om eldre mannfolk: *gammel hurre.*

Husgrin (eit) kall som er sur og grinete heime i huset.

Hushåll (eit) *et onneli hushåll* spetakkel.

Husmåssa (ein) ein sort mose som vart brukt til tetting når ein bygde hus.

Husruv (eit) gjenstand som ruver og ar oppmykje plass i huset.

Husstein (ein) stor rullestein innpå øya, etter isen.

Hustri (adj) kaldt; også stygt, avskrekkande.

Hut' (verb) jaga, skuve frå seg; vise frå seg med forakt eller harme: *værra huta og hessa* vera sterkt mobba; dei er etter ein over alt.

Hynn' (verb) streve, slepe, i uttrykka *hynn' og bera; hynn' og dra.*

Hyr' (å hyre) strekke til: *det hyre-itt te.*

Hysgut (ein) ein som det er lite å bry seg med: *Han kom heim som ein stormann og itt som nånn hysgut.*

Hyssingkakk (ein) sjå **kakk.**

Hyttj (ein) klepp, til fiske. Jf. "Biletspråk og kallsmaal".

Hyven (ein; bunden form) *ta hyven* legge på sprang.

Hækkels (adj) forbaska, fordømt(e) (litt mild form for bannskap): *di hækkels ongan; denn hækkels kall'n.*

Hækksbåt (ein) lettboat som heng under hekken på større farty.

Hæks' (verb) glefse, hogge: *Ho va så sint at ho hæksa ætte mæ; å hæks'-ti-sæ mat'n.*

Hækt' (verb) hyppe (poteter): *vi hækte me græv, hækta-opp potedes'n.*

Hæl' (verb) *å hæl'-på* drive på; *hæl'-på på harde hankan* drive på riktig hardt.

Hæleng (ei) *Det bærs i hælenga* det blir alvor; *å bli med hælenga vant* måtte venne seg til å tåle hard medfart etter kvart; ha gått gjennom så mykje at ein forsonar seg, resignerer, avfinn seg med situasjonen, men på ein positiv måte.

Hælgamess (ei) bruka i kraftuttrykk, omtrent som 'forbaska, fordømte' e l: *denn hælgamess kall'n (katta, honnj').*

Hæli(g) (adj) som toler mykje; herdig.

Hælli(g)per (ein skinnhellig type.

Hælsi (adj) sunn og frisk.

Hælskvåle (ein halskvarde) halslinning.

Hælvethonj (ein) kallsnål for ein som opererer i ytterkanten av det akseptable. Jf. **ramhetning**.

Hæmnværing (ein) også om ein type tresko, av bjørk, kuven oppå og lenger oppå rista enn dei som var laga på Hitra. *Hæmnværinga* eleir *hæmnværingstresko* var lette og gode, men trekte vatn.

Hæng (ein) så vidt merkbar vind. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Hængaksla (adj) med hengande skuldrer: *hængaksla som ei champagneflask'.*

Hængfaks (eit) hengeman på hest. Meir vanleg *hængman*.

Hærg (adj) innpåsliten, aggressiv, pågåande: *Laks'n va så hærg at'n tok på snaue ongel'n.*

Hærjast (verb) *hærjast med* vera voldsom mot; handtere hardhendt.

Hærm (eit) herme, sitat.

Hærsel (ei) plagsam tilstand: *Det her vart no sæ ei onneli hærsel.*

Hæstber (ei)

Hæstblomster (ein) engsoleie.

Hæstfrælsar (ein) veldig negatvt, nesten litt uhyggeleg kallsnål.

Hæstgælen (adj) (om merr) brunstig.

Hæstre (eit) hestpeis.

Hætta (ein) varme.

Hætte *det sto så hætte om at'n greidd det* det var på hekta; *det va hætte for dyr* stor sjanse, mulegheit for (å treffe på); *me derre sko'n der e det hætte for at du vekle dæ.*

Hæv (adj) kry, skrytande: *Han va så hæv tå nysko'n sin.*

Høgmåli(g) (adj) høgrøsta.

Høgmånskjænn (eit) fullmåne. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind". Også **stormånskjænn**, s d.

Høklen (adj) som hyklar; falsk.

Høljregn (eit) sjå "Hitterværingar i vêr og vind".

Høljuft (adj) med brådjup botn.

Hønbåt (ein) liten båt til heimebruk. Færingen var meir langstrekt, og rett ein meter eller så, hønbåten ikkje rett i det heile.

Hønhau (eit) ei som er dum og tøvete. Jf. "Ordbilete frå husdyrmiljø".

Hønke (ei) liten, vegfast benk; bruka både til å ligge og sitte på.

Hørj (eit) negativt om samling av dyr eller menneske; lurvehop: *Æ jaga ut heile hørje, æ e lei tå det her hørje.*

Høtta (fleirtal) *gjærra høtta* skulefram under nedtrekte augbruner; *kjik' fram onnja høttan.*

Høveshane (ein) ein som vil ha rådvelde over andre; ein som tar jobben sin litt for høgtidelig, som vil vise at han har makt.

Høylæmm (ein) ope rom (over fjøset) for å lagre høy; jfr **læmm**.

Høyrollj (ein) høyvogn med to hjul.

Høystabbe (ein) tettpakka lad med høy.

Høyvalle (ein) sjå **valle**.

Hå (ein) svak vind; lufting, lett bris: *austavindshå, vestavindshå, landvindshå.*

Håhendel (ein) **1.** svartorsk, eit fiskeslag som held til på havbotnen. **2.** tynn, smal og slåpen person. Jf. "Biletspråk og kallsmaal".

Håkkelkul (ein) ankel, oklekul.

Hål (eit hol) ***hål i bærge; hål i klea.*** I mange samansetningar negativt lada, helst om naturlokalitetar, sjå **avhål, fusshål, kallhål, naggelbithål, råkkhål, råttehål, snøhål, svarthål, tjuvhål.**

Hål for tvart å hiv' hål for tvart å ikkje sortere; berre hive i ein dunge. Også bruka om uvørent snakk.

Hånka værre komme på hånka vera passert 30 og stadig ugift (helst om karar).

Hånnjkallan var brukt som utnamn på AP-folk. Etter terrororganisasjonen "den sorte hånd" i Russland. - **Ska du på hånnjkallmøt?**

Hånnskeisa (fleirtal) snabelskøyter. Jf. **pansera, stokkskeisa.**

Hånstaur (ein) tosk, usympatisk person.

Hårs' (verb) ***færra og hårs'*** halde seg frampå på ein upassande måte; utvise ukvinneleg oppførsel: ***hårs' og dans'.***

Håss (eit) daukjøtt: ***Han va ein svær kar å sjå te, men truli så va det mest håss; det va lite makt, mesta berre håss.*** Jf. **dauhåss.**

Håssalabban (fleirtal) ***på håssalabban*** på sokkelesten.

Håssbånn (ein) husbond: ***væra på håssbånn's bæst*** vera trufast mot husbonden.

Håssbånn'sdræng (husbondsdræng) garsdræng, eller den fremste av tenarane på ein gard.

Håssen (adj) laus, porøs; med lite hald i.

Hått (ein) tendens: ***ein onneli hått*** trekk i personlegheita, eller i ei slekt. Også tendens, tilbøyelighet i veret: ***ein onneli hått ti'n*** sagt når det kjem opp uversskyer.

Håtter' sæ (verb) bestemme seg; samle seg.

Håvålla perioden mellom våronna og slåtten.

I eininga sjå **eininga.**

Ihau (ein) ansvar, engasjement: ***itt ha nå ihau for-det.***

Illbelli(g) (adj) vanskelig, strabasjøst, hardt å utstå: ***Det her va illbellekt, illbellekt ver.***

Illhaua (adj)

Illramsen eller **illramslen** (adj) uopplagt; sterkt urven.

Illskrik' (verb) sktyggskrike.

Illtrivas(t) (verb) trivast svært dårlig.

Illtåkken (adj) indisponert, med otte i seg; også uopplagt, utilpass, i dårlig form. Varianten **illtåkka** også bruka..

Ilstein (ein) stor stein festa til eine enden av garnile.

Imen (adj) furten, humørsjuk, reservert.

Innabeins (adv) på innsida av lår og legg.

Innerreivan (fleirtal) store, firkanta barnreivar bretta oppover sidene på reivungen, utapå **kladden** (s d). Jf. **yttreivan**.

Innertrøylomm' (ei) innerlomme.

Innfeit (adj) som er framme og stikk litt, tergar og flirer (fordi ein sit på sensitive opplysningar): **han flira så innfeit**.

Innhålastaur (ein) **jæl' me innhålastaur'n** skyte for å halde hjorten unna innmarka (enten for å drepa eller for å skremme).

Innpåsjitt (adj) gjerrig, påhalden.

Innpåslitan' (adj) innpåsliten.

Innvea (fleirtal) lausøre i båt.

Invensjon (ein) innvollar.

Iras(t) (verb) engste seg.

Isbom (ein) isbru som stenger elva slik at vatnet går over. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Isklubb' (ei) lang stokk dei slo is med på båtane før:

Isokse (ein) lydar i isen, som ein okse som bøljar. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Issvåll (ein) iskul.

Issårr (eit) iskrystallar som ikkje er bundne saman til is. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Isång (ein) skodde som frys i lufta (ved omslag frå fuktig til kaldt vêr). Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Ist (verb) **å itt ist** ikkje bry seg om, estimere, gidde.

Iveigjærran' (adj) i stand til å utføre ein jobb eller eit oppdrag; effektiv, ærendsfør.

Jabb' (verb) prate, skravle.

Jabben (adj) pratsam.

Jabbkall (ein) pratmakar.

Jabbsaft (ei) skjenk i godt lag.

Jakop ættemeddag (ein) ein som kjem seint i gang med ting.

Jakttægga (ein) jaktområde, jaktvald.

Jal (eit) vas, fjas: *bærre juggel og jal.*

Jal' (verb) skjemme bort; avspore: *jala dæm vækk; vækkjala.*

Jalk' (verb) *jalk'-sæ* skade seg med eggjarn.

Jamn' lage' jamne ut så det blir rettferdig, likestilling. *Kjerringa låg klein mesta ett heilt år. Da ho enneli va fresk, vart mann' liggan. Da sa kjerringa: Der sjer du, kall, sjøl mann' han jamne lage'.*

Jam(n)spælt (adj) jambyrdig, like god.

Jams' (verb) mjaue.

Jan (ein) læregut; underordna elev (frå skipsspråket).

Jarn (eit) også anker: *sætt jarna; ta-igjen jarna.*

Jarveit (ei) veit rundt jordstykke.

Jatkkåpp (ein) ein som jattar med, som ikkje har sjølstendige meiningar, som ein ikkje treng ta alvorleg.

Javvering (ei) stadfesting; greitt svar: *æ fekk itt javvering me'n.* Omtrent det same som **brætting**, sjå det.

Jehuk (ein) kallsmaål for ein som ikkje er fullt ut menneske, utafor folkeskikken. Når det rauk ti stor fisk, kunne det bli sagt: *no e det den store jehuken du får!*

Jein (ei) notarm.

Jeip' (verb) gråte. *På jeipen* på gråten.

Jennje (eit) innvol, slo i fisk.

Jess'n (verb) **1.** tørke og bli utett: *jess'n-sonnj. 2. jess'n-tu* besvime.

Jevvårning (ein) aggressiv, eigenrådig person.

Jillren (adj) ustødig, vaklevoren.

Jordfåkk (eit) snø som blir blåsen opp langs bakken. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Jordkov (eit) dss. frg. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Judas *bærra sæ Judas* bera seg fælt; jamre seg.

Jufnafesk (ein) fisk som lever på djupet (som brosme og longe).

Jufnalin' (ei) fiskeline til å sette på djupt vatn, for fisk som brosme og longe. Jf. **fløytlin'**.

Juldram (ein) dram skjenka i samband med julefeiringa.

Julosten (ein) *Ho snakka-itt bort julosten* sin ho var påhaldande, forsiktig med det ho sa.

Jupstål (eit djupstål) høystål som går i eitt frå grunnen til taket.

Jusk' (verb) drive fordekt verksemd, skjult spell; fara i løynd med lysskye foretak: *færa og jusk'*.

Jæggel', jæggelpave sjå **gjæggel**.

Jørp' (verb) sjå **gjørp'**.

Jøsgløtt (eit) svært kort opphald mellom skurer, kortare enn **gløsøkt**.

Jøss (eit) utvaska myrmateriale, forholdsvis grovt, komme med bekken i flaum. Brukt i motsetning til **dik** og **skjettedik**.

Jøssmyr (ei) myr med **jøss**.

Jøster (verb) *færra å jøster* etterforske, rekognosere.

Jøstørv (ei) stor torv som vart lagt innpå for å halde varmen til neste morgon.

Jås (eit) usant rykte: *bærre jåse*.

Jås' (verb) spre rykte; overdrive.

Kakk (ein) lite nøste; tråd nøsta saman til ein liten tull: *trådkakk, hyssingkakk*.

Kakk' (verb) *kakk-sæ-me* bli med; gi seg med; *kakk-sæ-tu* trekke seg ut.

Kakmauk (eit) væske til brøddeig. Jf. **mauk**.

Kalfater' (verb) *å færra og kalfater'* snuble; slå krøll på seg. reint fysisk, medan **omkalfater'** er å snu opp ned på ting, gjera "revolusjon".

Kallbrest (ein) smell i isen pga. kulde. Jf. **frostbrest**. Sjå "Hitterværingar i vêr og vind".

Kalle (ein; kalde) kulde: **slå tu sæ kallen** temperere seg.

Kallgaul (eit) kaldkauk.

Kallhå (eit) kald plass.

Kalljesp' (verb) gjespe mye og ofte.

Kallkauk (eit) kaldt, høgt rop.

Kallrøyk' (verb) kaldsmatte på pipa.

Kallsmål (eit) kallenamn til folk; skjellsord.

Kallsord (eit) skjellsord.

Kallstein (ein kaldstein) **Hann fekk ein kaldstein ti sæ** vond følelse, nærmast sjokklammelse, som sitt i lenge.

Kalv' (verb) **færra og kalv'** vera slumsete, ustødig og snublande.

Kalvbot (ei) knehase.

Kalven (adj) slumsete, ustødig og snublande.

Kalvloppen (kalloppen) (om ku) moden for bedekning; gammal nok til å få kalv. Også **-låtten**. Petter Risvik seier at **kal-låppen** betyr at kua hadde tatt seg kalv. Når ein skulle slakte ei kvige, var det om å gjera at ho var **kal-låppe**, for da vart kjøttet finare.

Kangel' (verb) **å kangel' omkring** tumle omkring utan kontroll; **han for og kangla og valt..**

Kari bjørka a Kari bjørka bjørkeriset; **ha di vårre innom a Kari?** Har de fått ris?

Karmann (ein) mannfolk.

Karmannsfakte (fleirtal) karlseg, ukvinneleg oppførsel.

Karmannsklea (fleirtal) mannfolkklede.

Karravolen el **karvolen** (adj) karslig.

Kartrom (eit) "bestikken" (bestikkugar; rom for kartbord og anna navigeringsutstyr) på båt. Også **itt nå i vei'n oppi kartromme** om folk med godt hovud.

Kasjelle (eit; eigentleg kalvs-leie) fosterleie i ku: **kast på kasjelle** situasjon der kua ikkje får frå seg kalven, slik at ein må inni og snu han.

Kasse (ein) (om folk) fantast, snøs, skalle.

Kast (eit) **1. gjærra ett kast med nota. 2. neppå kaste'** der ein kastar not på kastevågen (slett botn, vinnleg å komma til land). **3.** kvinnfolkplagg, sjal.

Kast'-sæ kast'sæ i salte' (om fisk og kjøt) få usmak fordi saltet ikkje "tar" rett.

Kastlin' (ei) dss **hivlin'** (s d).

Kastvåg (ein) våg der ein kastar med not.

Kattklora (fleirtal) risp etter katteklør.

Kattlabba (fleirtal) blomster på selje; gåsungar.

Kattlærv' (ei) nedsettande om katt.

Kattnaggel (ein) deformert negl, nærmast som ei klo.

Kattskjitrus' sjå **rus'**.

Kaul' (ei) eit slag havdyr (blekksprut?), utruglig stygt, var fiska med ein tre- eller jarnring full av anglar. Var kanskje bruka til agn. Ordet også bruka som kallsål på folk.

Kauln' (verb) bli kald(are),kolne: **Det ska kauln' ein graut** det skal bli lenge (før ein gjer noko liknande igjen); **honnj' bie med heitt kaulne** (om sjølvkontrol); jf. Ordtak.

Kavvelsmætt (subst) **få kavvelsmætt** rote seg bort. Jf. "Biletspråk og kallsål".

Keip (ein) **1**) båtkeip. **2**) stor nase som heng ned, på folk: **ein rætteli kjeip.**

Keising (ei) dette er under brua på ein litt "storvoli" båt, under og attover frå dekket livbåtane står på attom styrehuset. Vel eit overbygg her, frå engelsk casing.

Kella (adv) i vendinga **det va-itt så kella beinast** det var ikkje så enkelt; ikkje berre å gå og få det overstått.

Kjakabeit (ei) agn skore av kjaken på fisken, da fekk ein ut litt perlemorsglans, og det var **fissjekt**.

Kjasa (verb) **kjasa-sæ-ut** slite seg ut; utmatte seg.

Kjatrung (ein) kraftig slag; helst i slagsål.

Kjava (verb) **kjava-sæ-ut** slite seg ut; utmatte seg.

Kjeil' (ei) lun vik; småbåthamn.

Kjeimen (ein, bestemt form eintal) anstrøk, tendens: **å ha kjeimen. xx va stornassist, mæn æ trur hann**

ha kjeime, broren å. Også **æ har kjeimen ti-mæ** smitte, teikn på begynnande sjukdom.

Kjell(a) (ei) uærbødig om kvinner, helst yngre, ugifte: **Du kan pass-på den der kjella der.**

Kjennspak (adj) snar til å kjenne seg igjen. Bruka f.eks. om hestar som tok leia i snøfokk.

Kjenn-åt-sæ (verb) gjenkjenne som sitt eige (for eksempel om fiskeredskap på avveggar)

Kjerklæmm(ein) galleri i kjerke.

Kjift (adjektiv) uhyggelig, nifst, uhyrlig. **Kjiv** (om person) som overdriv i negativ retning: **kjiv te å drekk; kjiv mot kjærringa.**

Kjik'n-tu (verb) gispe etter luft; vera i ferd med å miste pusten.

Kjinnlægg' (verb) legge kinn mot kinn (i dans og elles): **nyraka og klar te å kjinnlægg'** om nokon som skal på fest. Har uttrykket frå Ansnes.

Kjipp' sæ (verb) skvette til; bli voldsamt overraska (sterk, spontan reaksjon).

Kjistferdig (adj) svært trøytt; heilt utkjørt: **Da ho endeli kom fram, va ho mesta heilt kistferdig.**

Kjiving (ein) uhyggelig, utrivelig person.

Kjos (ein) lite brukt ord, men har forekomme som nemning på landskapsstykke, f. eks. fjordbotn eller vassende.

Kjos' (verb) stelle med; kose for: **Ho kjosa med'n så det mesta va ei skam.**

Kjynnau (adj) (om barn) foreldreavhengig; særleg bunden til mora.

Kjyt' (verb) smette fort av stad: **Han kjyta onnja; han kjyta bortover ein snartur, kjyt-innom.** Jf. **kut'.**

Kjæks (ei kjeks) liten båt utan kjøl.

Kjælast (verb) vera god med; kjærtegne; vise kjærleik: **Vi kjæltes.**

Kjælkåt (adj) upraktisk, lite elastisk: **legg kjælkåt te.**

Kjæppinafart (ein) kystfart med fisk frå Lofoten til Kristiansund. Jf. **slofart.**

Kjærringknute (ein) type knute der ein legg saman to endra, ar begge rundt fingeren og knyter samtidig.

Kjærringørskjæl (ei) ein sort skjel som er mindre og tynnare enn kamskjel.

Kjættinglæng' (ei) sjå **læng'.**

Kjævelmådde (ein) middels stor torsk, omtrent så lang som eit kjevele (ca. 60 cm).

Kjøla (ei) bris. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Kjølder (f) kulde: *Æ fekk slik ei kjølder ti mæ.*

Kjølen (adj) veldig: *ein kjølen formynnar.*

Kjøttgrind (ei) langstrakt, åpen kasse for transport av slakt.

Kjøttslinter sjå **slinter**.

Kjøv (adj) kortpusta, andpusten.

Kjåk(a) (verb) stresse; ha for høgt tempo.

Kjåkasamt (adj) *ha det kjåkasamt* ha det plagsamt; vera stressa.

Klabb' (verb) gjera ubrukelig arbeid.

Klabbmakar (ein) lite fingernem person.

Klabbsnø (ein) snø som klabbar seg fast. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Kladd (ein) mjukt tøyestykke nærast kroppen på reivunge, mellom føtene og oppover ryggen og magen.

Klakk (ein) stein eller berg som går ut i vatn, i samband med land: *gjekk-utpå klakkjen; feskarklakk.*

Klappgjeld' (verb) gjelde (kastre) ved å slå sund ballane.

Klatter' (verb) sløse bort pengar.

Kleimen (adj) klissete, ekkel; påhengande.

Kleimskei (ei) overriven kjærlig person (av begge kjønn).

Kleimåt (adj) kleimen.

Kleinheit (ei) sjukdom.

Kleinhånnjing (ein) hjort som manglar ein substans slik at horna ikkje stivnar, men slår krøll på seg i alle retningar. Dette kjem visst av eit insekt som legg egg i kjøttet på hjorten så det går rote i det.

Klenkert (ein) eller **klenkabåt** (ein) båt der borda er klinka sammen.

Klenkhammar (ein) hammar med særskilt hovudform, til å klinke med.

Klesbleiken (ein, bestemt form) det samme som **bleiken**.

Klesombyt' (eit) klesskift.

Klokk (adj) **1.** (om høne) verpesjuk, rugelysten. **2.** overført om folk, sjå "Ordbilete frå husdyrmiljø".

Klomsbætta (ein) sjokkerande opplysning.

Klos (ei) *han fekk sæ ei klos* fekk eit skarpt formulert utsagn, vart sett på plass, fekk noko å tygge på.

Klure (ein) rirkule.

Klæks' (ei) avgrensa mengde av blautt materiale; klump, klyse: *ei klæks' med mørtel*. Overført: *fekk-sæ ei klæks'* vart sett på plass.

Kløfthammar (ein) hammar med kløft i penna, til å dra spikar med.

Kløkk (adj) stiv, ubøyelig; sprø; lett for å brekke; ofte om treemne.

Kløktig (adj) klok, lærenem, oppvakt: *ein kløkti onge*.

Kløn' (ei) **1.** klønete person. **2.** gjeng, bande, flokk med ungar o l: *heile kløna*.

Kløn' (å kløne) klore: *katta kløne*. No helst sagt *klør'*.

Klønmakar (ein) klønete, lite hendig person.

Kløppardram (ein) dram skjenka under sauclipping; men også under clipping av folk, da trulig som betaling for arbeidet.

Klåfollj (adj) utfordrande; som yppar til strid.

Klårhemla (adj) *han/det e klårhemla* det er klår himmel.

Klårsjøtt (adj) klårt i sjøen, særleg om hausten. Også sagt om tynn kaffe; jf. **flonnjerbåtn**.

Klávva (ei) kløft.

Knaje (adj) trongt, vanskelig, fattigslig: *ha det knaje*.

Knast (ein) liten knagg eller nabbe: *Han fann knast'n og slo på lyse*.

Knatraug (eit) traug ti å kna deig i.

Knaure(n), knaurekt (adj) stakkarslig, fattigslig, trasig, snevert: *ha det knaurekt*, om person: gjerrig, lite generøs: *det e så knaurekt, det e som en ska skrapa det tå ryggjen på-n*.

Knauten (adj) sparsommelig, påhalden, gjerrig: *knauten og knauren*.

Knegå (verb) trygle, bønnfalle; be på sine kne.

Knepp(ar)slått (ein) feleslått med knepping (pizzicato).

Kneskjæl (ei) kneskål.

Knest' (verb) knette: *Det knest og knaka i heile huse'.*

Kniv' (verb) *bli kniva-ne* eller *ne-kniva* tapa i debatt, ordstrid: *hann kniva-ne olførar'n.* Også konkurrere: *dæm kniva om samma veikja.*

Knivas(t) (verb) kappast, konkurrere.

Knivreim (ei) beltareim. Jf. **boksreim, slirreim.**

Knivsand (ein) sand til å pusse kjøkkenredskap med. Knivsandholet er ein plass i marka.

Knivskjæl (ei) ein type skjel (kanskje det samme som den offisielle).

Knoppelfingra (adj) med stive fingrar.

Knopplåt (adj) det same som knoppelfingra.

Knotter (ein) utvokster: *Han kjent som ein knotter innom huda.*

Knuvvel' (verb) handtere ardhendt; knuge saman: *Han knuvla papire' sammen te ein ball.*

Knægden (adj) påhalden, sparsommelig: *han e knægden og knauren.*

Knæl' (verb) *å bli knæla nedåt* bli brote på kne; underkua, overmanna.

Knæpp' (verb) *å bli knæft* bli sett ut av spillet, bli gjort ufarlig. Jf. "Ordbilete frå husdyrmiljø", men også flg. **Knæpp' ångla** (på line og kveitevad) ta eit dobbelt halvstikk på fårsinga nedafor mothaken, så han ikkje fekk huke seg, for å unngå fløyking.

Knøl' (verb) slite, arbeide tungt: *Han sleit og knøla det'n va kar om.*

Kokjen (adj) overmetta; slått ut; utmatta.

Koljt' (verb; kulte) lyge, overdrive: *Nei, no koljte du.*

Komma tu ti(d)a dø eller bli sett utafør på grunn av sjukdom.

Kommløft (adj) klipt etter kanten på ein kumme lagt over hovudet.

Kommotstas (ein)nipsgjenstandar.

Kont' (ei) **1.** skral, liten båt. **2.** kvinnelig kjønnsorgan. **3.** kallsnål til smiskande, sladderaktig person.

Konten (adj) feig, sladderaktig, smiskande.

Kontåt (adj) dss. frg.

Koppblom (ein) ein type lyng med blomster som liknar ein kopp, trulig klokkelyng.

Kor (ein) første delen av magesystemet hos høna. Jf. "Ordbilete frå husdyrmiljø".

Kora (adj) mett, forsynt: **Takk, no e æ godt kora**. Jf. "Ordbilete frå husdyrmiljø".

Korill (ein) konfrontasjon, prosess, oppgjør.

Kors i brøst sjokkert. Sterkare grad enn **antas(t)** og **iras(t)**.

Kor-så-e (adv; kor som er) uansett; "åkke som".

Kovsnø (ein) svært finkorna snø. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Krafskjærreng (ei) reservejordmor; sjøllært jordmor.

Kraggtållj (ei) vêrsliten og forvridd furu.

Kraka (ein) botnfeste for laksnot og garn.

Krangellaup (ein) kranglefant.

Kranglen (adj) kranglevoren.

Kraum (ein) lite robust person; stakkar, pyse.

Kraum' (verb) utføre på ein stakakrlsig måte: **han ha-it krauma-te ei rætteli trapp enno**.

Kraumas(t) (verb) **kraumas-bort** sjukne bort.

Kraumen (adj) stakkarslig: **det e kraument**.

Kraumåt (adj) stakkarslig.

Krekkj' (ei) **1.** lågfota skammel som ein rulla bl.a. sirupstynner på. **2.** stakkarslig, ømfintlig person.

Krekkjen (yngre: **krekten**) (adj) stakkarslig, sensibel, tander; ikkje i stand til å eta kraftig mat o l.

Krengt (adj) **rodd s å krengt** rodde i utakt.

Krest (ein) **få sæ ein krest** få seg ein knekk, brest, for eksempel om malmgryter som sprakk uventa i varmvatn, men også om å pådra seg noe så ein blir liggande

Krikj' (verb) streva; gjera seg stor umak: **Han krikja og klora for å få endan te å møtast**.

Krikjen (adj) påhalden, sparsam, nøktern (på ein overdriven måte)

Krittjel' (verb) om svak, pustande låt: *Æ haurd ein orm som krittjla bortgjønna lønge.*

Kropp(s)klein (adj) sjuk i heile kroppen; uvel, indisponert; med feber. I motsetning til å ha vondt i berre ein kroppslem.

Krugg (ein) forkrøbla furu.

Krynt (adj) skjebnebestemt; vera tvinga til av ytre omstendigheiter; også vera fødd til.

Kryskit (ein) viktigper.

Krægda (ei; bestemt form) meslingar.

Kræv'-opp (verb) *Is'n/tælan kræve-opp* kjem opp og legg seg på overflata. Sjå "Hitterværingar i vêr og vind".

Krøkje (eit) forspann av to hestar; *dra i krøkje* utføre godt samarbeidi av ymse slag. Jf. "Ordbilete frå husdyrmiljø".

Kråkrø (eit) svart hinne i buken på fisk.

Kråkteng (eit) familieråd; også møte der kulturen glir ut, "polsk riksdag".

Krått (eit) sundmast materiale.

Kråtta (verb) bearbeide; masa i stykke.

Kry (eit) lite kryp.

Kry (verb) begynne å koke svakt: *Først kry det, så begynne det å sy.*

Krynt (adj) skjebnebestemt.

Kryskjit (ein) viktigper.

Krøbel (adj) udugeleg; for dårleg: *Han va for krøbel te slekt, det va et krøbelt lokale dæm ha å arbei' ti.*

Krøk (eit) storvarp, god handel e l; *gjærra et krøk.* Også *storkrøk.* Jf. *græpp.*

Kuflask' (ei) flaske med krøttermedisin av delvis ukjent eller magisk innhald, som dei tuska til seg med finn eller tater.

Kul' (ei) periode med sterk vind: *vindkul'.* Jf. også *drekkarkul', slåssarkul'.*

Kul' (verb) *å kul' tynna* legge tynna på kant og rulle.

Kulblå (adj) knallblå.

Kulhammar (ein) klinkhammar.

Kulrøgga (adj) pukkelrygga.

Kulsvart (adj) kolsvart.

Kuppelstein (ein) rullestein; *kuppelsteinfjæra*. Jf. **ronnjkuppel**.

Kuren (adj) uvel, utilpass, sjaber.

Kuskjitrus' sjå **rus'**.

Kuskjæbb' (ei) nedsettande om ku.

Kut (eit) rask spurt.

Kut' (verb) springe fort over kort avstand. Jf. **kjyt'**.

Kuval (eit; kuverd) verdien av ei ku. Jf. "Ordbilete frå husdyrmiljø".

Kvabår' (ei) lett bølge på overflata.

Kveis' sæ (verb) godgjera seg både fysisk og psykisk: *å legga og kveis' sæ*. Kveis er ein parasitt (innvollsorm) i fisken.

Kveitban (eit) lita kveite.

Kveithallj eller **—hållj** (eit) kveitelykke, som ein fekk av å vera viril. Ein skulle handfara kjerringa rettelig før ein for på sjøen. Jf. òg **vahand**.

Kveitrækling (ein) oppskorne, reinsa og tørka strimlar av sidekjøtt på kveite.

Kveitstø (eit) fiskeplass for kveite (der ho "*stø sæ'*").

Kveitva (ein) line til kveitefiske.

Kvekkartjeld (ein) raudstilk (fugleslag).

Kveldsflygar (ein) nattsommarfugl, nattsvermar.

Kveldslusa (ei; bestemt form) fiktivt utøy som ein sa ungane hadde fått på seg når dei vart trøytte og begynte å klø seg om kvelden.

Kveld-sæ (verb) roe seg for kvelden: *krøttera kvelda-sæ*.

Kvemsen (adj) ustødig, urolig (helst om båtar): *Sjekta va uroli og kvemsen tå sæ*.

Kves' (verb) gi frå seg hås lyd: *Det kvest så vidt ti'n.*

Kvil (adj) opplagt, utkvilt.

Kvit' (å kvite) syne seg ein skimt av noko kvitt: *æ såg det kvitt ti nåkka; det kvitt ti ræva på ei dyrkåll'.*

Kvitbeit (ei) dss **bukbeit**.

Kvitsia (ei; bestemt form) *å vis' kvitsia* om kvinnfolk: vise tegn på at ho gir etter, at ein held på og får draget på ho. Når kvieta viste kvitsida, var det tegn på at ho kunne kleppast inn.

Kvitskådd' (ei) kvit skodde som legg seg i fjella av og til. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Kvitvængaskarv (ein) ein type skarv (fugleslag).

Kværsott (ei) hestehoste (dei får det i kverken).

Kværvælvind (ein) roterande vindkule. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Kvæssar (ein) når ein følgjer opp **lættar'n** (s d) og blir enda meir "på'n": *ein liten kvæssar.*

Kvæss-på (verb) *hann bynne å kvæss-på* om veret.

Kvåle (ein kvarde) linning; sjå **armkvåle**, **hælskvåle**.

Kølatramp (ein) lastetramp fyrst med kol (brukt av sjøfolk). Elles heiter det **kål**.

Kåbbklys' (ei) **1.** manet. **2.** ekkel, kvalm og ufordragelig person. Jf. "Biletspråk og kallssmål".

Kållskjæbb' (ei) nedsettande om hjortkolle.

Kålløra lægg' kålløra legge øra bakover og tett inntil hovudet, som tegn på dårlig lune. Også overført om folk, jf. "Ordbilete frå husdyrmiljø".

Kåmmant (adj) framkommelig.

Kåmmas(t) (verb) i fleire samanhengar i staden for komma: *han ha kåmmes-te å vårte ståan' læng'* (eldre: *ha kåmtes-te*).

Kåmma-te (verb) bli fødd.

Kåmma-tu (verb) tapa seg; komma i dårleg form. Jf. **tukåmme**.

Kåmm'-te-skjæls komma til rettes.

Kångrovæv (ein) spindelvæv.

Kånnjstabbe (ein) korn som ligg lagra i låven.

Kånst sjå **stela kånst**.

Kårlei (subst) **stå i kårlei** vera midlertidig ute av funksjon: **Han fekk motorskade og sto i kårlei resten tå da'n**.

Kåsteli (adj) lattervekkande, gjerne ufrivillig: **han va kåsteli å sjå; et kåsteli syn**.

Kåtta (ei) slite hus, stue, hytte: **stuakåtta**.

Labbsnø (verb) **Det labbsnør** det snør tett og stilt med store, dalande snøflak. Til dette også **labbsnøfåkk**. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Labbtørris (ein) ein som fer på sokkelesten.

Laga sæ (verb) rette seg; komma i gjenge; ordne seg: **Det lage-sæ for den som har tia te å vent'; det lage sæ alltid for den som har tålmod, sa kjæringa da kall'n låg på det sist'**.

Lagd (ein) fuktig tjafs: **lagda i høye'/ollja**.

Lagli (adj) høvelig, passande.

Landvindshå (ein) sjå **hå**.

Landlaus (adj) (om is) som er gått opp attmed landet. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Landvor'n (ein; bestemt form) utrorsavgifta til væreigaren.

Langgalje (ein) lang, tynn person. Jf. **galje**.

Langhalsabikkj' (ei) løyndenamn på hjortkoll: **skollj ha vorre-ivei og tatt sæ ei langhalsa**.

Langrompslage dei beste slektene. - **Du vart itt bedd, du? - Æ ha vel itt lang nok romp', æ, ban**.

Langsamli(g) (adj) berre i uttrykket **i langsamli(g) ti(d)** i svært lang tid.

Langskank (ein) **spælla langskanka** gå og slenge; gå og drive dank.

Langsluten (adj) langbøygd bakover. Jf. **sluten**.

Langælt (adj) (om bygevêr) med lange elingar. Mf. **støttælt**.

Lark' (verb) falle av i klumpar: **Han va så skjetten at lort'n lark tå'n**.

Larv (eit) slarkeferd: **på larve'**.

Larvekt (adj) slarkete, dårlig.

Larvstaur (ein) tosk, slask.

Latflækkåt (adj) lat; makelig anlagt.

Latmark (ein) **No får du persa latmarken** spøkefullt uttrykk under hardt arbeid. Det var ei "liksomtru" at det var eit slag mark som satt baki ryggen og som reagerte når ein arbeidde tungt.

Latråste (ein) latsabb.

Latsabb (ein) ein som er doven og lat.

Latstaur (ein) latsabb.

Laug (ein) **1.** avkok av bjørk eller eine (kvinnfolka hadde dette i håret når dei mista det under svangerskapet): **bjørkalaug**. **2.** tang med kokande vatn over, bruka til dyrefor. Også uttala **låg**.

Laup (eit) **værra på laupe** vera ute og farte.

Laup' (verb) **laup-ihop** flytta sammen utan å vera gift.

Lauparbikkj' (ei) urolig og omflakkande person. Jf. "Ordbilete frå husdyrmiljø".

Lauparkatt' (ei) person som fer og rek. Jf. "Ordbilete frå husdyrmiljø".

Laupati(d) (ei) brunsttid, parringstid for katter og tisper.

Laushaka (ein) **laushaka** tilsvarar **lauskroka**, men er brukt ved heising av tynner.

Lauskrok (ein) **lauskroka** bevegelege krokar som heng i kjettinglenga og sett seg fast i sidene på store fiskekasser som skal heisast.

Lausreipa (adj/adv) utan bagasje; utan kjøretøy: **å komma lausreipa**.

Lausåker (ein) **pløy lausåker** pløye opp att der det har vore korn før.

Lavveta (ei; bestemt form) totalt gjennomvått naturmiljø. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Legga (ei) stad der det har lege eit dyr, for eksempel hjort, i ekra elelr i skogen: **hjortlegga**.

Legga i gruv' ligge i fosterstilling.

Legganesgrind (ei) ferist.

Legga-ti-det ha det travelt: **legga-ti-det som ein åvsaga dall**.

Leias(t) (verb) leie kvarandre

Leistand (ein) *gå i leistand* gå og leie kvarandre.

Leitam (adj) (om dyr) temt slik at ein kan leiast; (om person) usjølstendig, lett å dirigere. Jf. "Ordbilete frå husdyrmiljø".

Lekker' (verb) lirke: *han mått lekker' og lokkas me'n.*

Lekkjen (eit) rørlig nagle som skal hindre tvinn på fiskesnøre.

Lenferdig (adj) som går forsiktig til verks; som opptrer lempelig.

Lenfingra (adj) lenferdig.

Lenhendt (adj) lenferdig.

Leppli(g) (adj) høveleg, lettvin: *De e ingen kånst å sætt' steinveit når'n har høveli og leppli stein.* Ordet lite bruka.

Lest (ei) listig kvinnfolk (kallsmål).

Lesthammar (ein) hammar med tverrpenn (pennhammar), for å komma til når ein spikrar lister, eller legg golv med not og fjør, der spikarhovuda ikkje skal visast.

Let' (ei) kvinnelig vesen; ukjent kvinne. Helst om kjærast eller hemmelig elskarinne: *Han ha vel ei let' som han for og såg om.* Kan også brukast om tjenestejente: *Han fekk sæ ei let' te hjelp på gård'n.*

Lettmilt (adj) (om ku) lett å melke. Mf. **tungmilt.**

Lett-truen (adj) lett å overtala; lite sjølstendig.

Lettvindreng (ein) enketrøstar, "gigolo".

Levêr (eit) mildver.

Levvant (adj) levelig. Ofte sakrastisk: *han tøkt-vel han ha-det levvant, det e levvant for han og, no, da* om noen som har dumpa opp i uventa rikdom.

Likselgast (ein) likeglad person.

Likselsole (ein) likselgast.

Likseltamp (ein) likselgast.

Linbend' (ei) eit ugras; linbendel.

Lin-opp (verb) dra opp not for tørking.

Linklava (ein) klave, bøyel til å henge vekk fiskeline på, onglane vart krøkt i eitt av tverrtrea i ei firkanta ramme,

taumen hong ned til tørk.

Linnaronge (ein) spebarn, reivunge.

Lintrugg' (ei) kasse til egna line, med onglane krøkt på kanten. Jf. **trugg'**.

Lis' (ei) stille periode: ***ei lis' i sjukdommen; ei lis' i uvêre'***. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Liteban (eit) nyfødd unge.

Lit' på dør'n lite på lykka.

Litjlørdag (ein) onsdag.

Liv' sæ (verb) **1)** vera skvetten, var for berøring. **2)** livde, verne: ***Di gammel ska'n driv', men di ong ska'n liv'***.

Lokkan så sjå under **så**.

Lomemmer (ein) storlom.

Lomp (ein) torvstykke, så breitt og langt som bladet på ein spade.

Lonnj (adj) som ikkje har fått fisk.

Lonnjs (ein) bit, del, stykke; ofte av mat (***ein lonnjs med ost***) eller anna organisk materiale.

Lortfall (eit) i vendinga ***kort i lortfalle'*** liten, med korte føter: ***Du e for kort i lortfalle' te å harseler' med gammelt folk.***

Lortfeldi(g) (adj) skittenferdig.

Lortfengje (adj) lei til å skitne seg til.

Lufting (ein) så vidt merkbar vind. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Lugarskapp' (ei) overbygningen over nedgangen til mannskapslugar.

Lunningsfør' (eit) sjå "Hitterværingar i vêr og vind".

Lurdrekk' (verb) smugdrikke.

Lusen (adj) gjerrig.

Lusgras (eit) planten kråkefot.

Lushorv (ei) kam.

Lusk (ein) liten varme; lunk.

Luskje (adj) (for) varmt: *Det e godt med ein lusk i omn, men no synes æ det bli for luskje.*

Luskul (ein) gjerrig, gnetten kar.

Lusåt (adj) **1.** befengt med lus. **2.** opptrevla: *ein lusåt vaier.*

Luteng (ei) hard behandling, herding: *Det va luteng åt dæm; å værre med lutenga vant.*

Ly (adj) halvvarm, lunka: *Vatne e lytt, melka va ly, omn' va ly. Godt ly* godt "på'n".

Lybært (adj) med slike forhold at lyden høres langt; lytt.

Lyen (adj) dss. **ly**: *Godt lyen* godt "på'n".

Lygarblæmm' (ei) blemme på tunga.

Lynas (verb) bli varm: *det bynt så smått å lynas-te i omn'.*

Lysanda'n (ein, bestemt form) lysdagen.

Lysstræng (ein) kraftlinje.

Lægd (ei) bergprofil med markerte søkk mot himmelranda (noko usikkert).

Lægg'-over ein bruke bannskap: *Han la-over ein steikar.*

Lækkersvolten (adj) lysten på godteri.

Lækthammar (ein) hammar med spiss penn (nakkedel)

Læmm (ein) ope loftsrom, hems (brukt f. eks. til lagerplass): *brøgglæmm, fjøslæmm, høylæmm, naustlæmm*; jfr òg *kjerklæmm*.

Læn (adj) ikkje sterk; forsiktig; liberal.

Læng' (ei) tjukk taustropp lagt dobbelt og tatt rundt gods som skal løftast. Det strammes åt og blir som ei draglykkje. Også *kjættinglæng'*. Sjøfolk sa gjerne *ei længe*.

læng' (verb) *vi længe-an et hiv* tar taustroppa rundt.

Lænsmannsmarta (ei) gekskjefitg dame, som gjerne er litt ukvinnelig.

Lærv' (ei) **1.** fille. **2.** i nedsettande ord som *honnjlærv', kattlærv', veikjlærv'.*

Lærvdåkk' (ei) snarlaga filledokke til ungane.

Lærvkall (ein) **1.** ein som går fillete kledd. **2.** fugleskremsel på åkeren.

Lærvhatt' (ei) fillerye.

Lærvåt (adj) fillete: ***lærvåt klea.***

Læsar (ein) personleg kristen: ***læsarkall.***

Læsaronge (ein) unge som går for presten; også ungane til "dei religiøse", som ikkje fekk vera med på det dei rekna som for "verdslig".

Læskeli (adj) god for tørsten: ***jærra supa tynn og læskeli.***

Læsshørt (adj) som ikkje hører etter; helst om ungar.

Læsshørtpave (ein) dss flg.

Læsshørtpåle (ein) ein som er **læsshørt**, som ikkje er tilsnakkande.

Lættar (ein) ***ha ein liten lættar*** vera litt "på'n", ha ein "fin tone".

Lættbåtkjørar (ein) den som kjørte notbasen med loddet ve dsnurpenotfiske. Det var ein fast mann som gjorde dette.

Løkkløng (eit) kvit lyng (kvit lyngblomster betydde lykke).

Løngpall (ein) sjå **pall(e)**.

Løyp' (subst) kokt fiskeavfall bruka til dyrefor.

Løysar (ein) storfestar, slåstar, kvinnefolkkar; ein som ikkje har hemningar. Også **storløysar**.

Låfnast (verb; lopnast) ***låfnast/låpnast bort*** miste følelsen; bli nommen

Låg sjå **laug**.

Lågabrann (ein) det at det brenn med synlig flamme.

Låk (adj) småskral, sjaber (gammalt).

Låkkboks' (ei) bukse med klaff frampå.

Låppen (adj) nommen, valen.

Låppenfengra (adj) valen på hendene.

Låppenhendt (adj) dss frg.

Låppenkjefta (adj) valen på leppene.

Låsskrå (ei) hempe som ein heng låsen på.

Låttalei (ein) person som er til latter, som berre er til å flire av.

Låtten (adj) lysten, huga: **va-itt låtten på** var ikkje direkte lysten, indisponibel, det låg ikkje an til det. Mf. **ulåtten**.

Låvvvaduna (ein) utloving (også trussel om staff): **Han kom med store låvvvaduna; han sa at det itt skall bli med bærre låvvvaduna; han skall sørg for at låvvvaduna'n vart holdt.**

Magerandøvar (ein) mager person. Kanskje fordi utflytta døler med lite sjøkunnskap var emd som andøvarar, jf. neste ord.

Magerdøl (ein) mager person.

Magerjo (ein) mager kar.

Magerspællmann (ein) mager person.

Makrillpir sjå **pir**.

Makka (moka, verb) **makka-på** auke farten; "skuffe på".

Maksel' (verb) arbeide klossete med eggjarn: **Han maksla no te et treskopar før han ga-sæ; det va ingen som trudd'n te det, men han maksla sæ no te ei trillbår.**

Mal (ein; tjukk l) ein som er gammal, utsliten, tydeleg redusert: **gammel kallmal; gammel hæstmal.**

Malk (eit) klossete utført arbeid: **Han gjord-det no på sett vis, men det va no ett onjeli malk.**

Malk' (verb) forarbeide på ein klossete måte; streve, plundre; vera lite fingernem: **Han malka no te ein fjøsskammel, men det va no itt nokka stasmøbel akkorat, han malka sæ no inn i herredsstyre'te slutt.**

Mangmennt (adj) med mange mann; mykje folk.

Mangmælt (adj) som snakkar mykje; snakkesalig.

Mannban (eit) **et rætteli/fint mannban** ein som bryt dei fleste tabu.

Mannbisk (adj) mannvond (om f. eks. hund., ku), men ikkje så mykje at dei gjer skade. Jf. **folkful**.

Manns mørk å bli manns mørk bli frustrert, sjokkert; overmanna av uhyggefølelse.

Mantelkapp' (ei) avtrekkshette over komfyr o l.

Mantelkrok (ein) jarnkrok på mantel (1), til å feste lasta med.

Mantelvaier (ein) vaier festa til lossebom.

Markabøgd (ei) utkantbygd.

Markaleies (adv) ***gå markaleies*** gå i utmarka i staden for etter vegen.

Martaum (ein) ein sort tang som veks opp om sommaren i grunne sund med straum.

Massengnubb (ein) liten massingspikar.

Matbærje (eit) ***kåmma-sæ på matbærje*** sikre levebrødet; vera framfødd.

Matfennj' (eit) ***å sjå sæ matfennj i*** sjå matnytte i, men også nytte i det heile, noko som aukar godset.

Matfesk (ein) syndebukk, mobbeoffer. Jf. "Biletspråk og kallsmaal". Sjå også **utskått(s)fesk**.

Matheil (adj) som har matlyst.

Matmål (eit) ***å få opp matmåle'*** ha god appetitt; vera glad i mat.

Matromme' (eit, bestemt form) ***å ha fått opp matromme*** ha god appetitt, eta mykje.

Mauk (eit) kraft, avkok: ***ballmauk, feskmauk, grautmauk, kakmauk***.

Maul' (verb) eta utan å drikke attåt.

Mausonnjsmorning (ein) ***ha-på tå mausonnjsmorningen*** gamle fiskarkallar sa dette om å ta uskaret og skvette på litt sjø når åra gnog eller riksa.

Mealders (adj) middelaldrande: ***mealders folk***.

Mean (fleirtal) ***Det skar i mean*** sagt ved hard segling og rask kjøring; ein såg på dei faste konturane i det fjerne, og fekk opp nye ***mea***. Også ***det meas(t)***.

Med sæ (adj) lettare sjokkert.

Medubbel (eit) sjå **dubbel**.

Me'e (eit; bestemt form) midja.

Megar'n (ein, bestemt form) mellomgolvet på dyr.

Meins (adv) uhøveleg: ***det kjæm meins på***.

Meisk gammelerik. Jf. **svartmeisk**.

Meit' te (verb) komma seg i posisjon; prøve seg.

Melber (ei).

Melkseppel sjå **seppel**.

Melksætta (ein) melketilsig, melkespreng. Når kua har bore og melka **sætt-åt**, spenane blir **truten**, og det blir vanskeleg å melke.

Merr' (verb) sitre, skjelve: **Det merra i pekfenger'n da storhjorten nærma sæ.**

Messkast' (verb) fornærme, sjikanere; snakke nedsettande om; laste.

Mevækka ei) **uti mevækka** midt i veka.

Migregn (eit) vedvarande, irriterande småregn. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Milt' opp (verb) bearbeide juret før melking.

Mis (ei) hokatt.

Mjuklægg (ein) baksida av leggen. Jf. **tjukklægg**.

Mjuklår (eit) tjukkaste delen av låret. Jf. **tjukklår**.

Mjølaus' (ei) stor kamskjel, bruka til å skrapa mjøl med.

Moa (verb) trene opp; halde i funksjon; mjuke opp: **Han dreiv å moa opp ondfoten.**

Mobban (eit) stakkar, fantast; bruka om kvinnfolk, tilsvarar det mannlige **snøs**. Jf. **stormobban**.

Moingsvêr (eit) varm og god solvind og godt med nattdogg, fint for mogning av korn og potet. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Mokk (adj) trykkande og varm. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Mokka (ei) stor, ekkel tildragelse; også **stormokka**.

Mol' (verb) streve, plagas: **han mola og banntes, møgdes og mola**

Molbotte (adj) sterkt bunden (både fysisk og psykisk).

Molfrost (ein) sterk frost. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Molgjerrig (adj) pågåande, aggressiv: **molgjerrig te å arbei'.**

Moljjer' (verb) mumle, snakke utydelig: **Han moldra no bærre på sett.**

Molrákk (eit) sterk storm. Jf. "Hitterværingar i vêt og vind".

Molvelt (eit) dramatisk utspell; dramatisk omskifte. Også *morvelt*.

Molvêr (eit) kraftig uvêr. Jf. "Hitterværingar i vêt og vind".

Mohlj' (verb) smatte, gumle , tygge: *Han mohlja og åt*. Også *mohljer'*.

Monnje (ein) munning på sekk. Jf. *sækkmonnje*.

Monnjgodt (substantiv) slikkerier.

Monnjs' (verb) *monnjs-frampå* snakke frampå. Jf. *ol' frampå, slå frampå*.

Monse (ein) **1.** hannkatt. **2.** playboy. Jf. "Ordbilete frå husdyrmiljø".

Mo plætt ilein' (adv) heilt åleine.

Mortskipper (ein) nedsettane om "sjark-kall" (kystskipperane bruka dette ordet).

Morttopp (ei) sjå **topp**.

Mulband (eit) band rundt horna (eller halsen, om dei ikkje har horn) og med halvstikk rundt mulen på krøtter.
Overf: *sætt mulbannj på* (folk) true dei til tausheit.

Mulen (adj) sur, inneslutta.

Munntolda itt ha munntolda ha så vondt at ein ikkje greier å teie stilt.

Murrua å ha murrua vera hyperaktiv, uroleg både fysisk og psykisk.

Murrull (ein) noko sløvt eller butt: *Denner kniven han va no rætt ein murrull*.

Musk (eit) overskott,energi, tæl: *Han prøvd å gå på,men det va itt nokka musk ti'n lenger*.

My (ei) små insekt, mygg.

Myhank (ein) langbeint insekt; stankelbein.

Mymaur (ein; migmaur) vanlig maur. Jf. *pessamur, pessmymaur*.

Myrlåpp (ei) myrull.

Myrsløgd (ei) sjå **sløgd**.

Myrtong (adj) dss. **diktong** (s d).

Mystabbe (ein) tett myggsverm. Jf. **fluastabbe**.

Mærgståle (adj) makteslaus.

Mærrahoste (ein) grov, tørr hoste. Jf. **hakkhoste**.

Møkkastamp (ein) ureinslig person.

Møkkatre (eit) kvinnfolk som går og gjer seg til, vil vera likare enn ho er.

Møkkflua (ei) gulbrun flue som held til på kuskitruser o l. Jf. **dassflua**, **frauflua**.

Møkkjtro (ei) ureinslig kvinnfolk.

Møklast (verb) bli overvelda: **møklas(t) me(d)**.

Mølder (subst.) det som er male eller skal malast;møllegods.

Mølj (ei) uoversiktlig masse; klynge, røre.

Mørskådd' (ei) tjukk, mørk skodde. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Møyasamt (adj) **ha det møyasamt** dss. **møyast**.

Møyast (verb) ha problem, motgang; ha vanskelige livsforhold. Fortid **møgdes**.

Måg (ein) friar: **å setta måg** kjenne seg forknytt, ufri. Vel frå den tida det var vanlig at friaren måtte gjera dei kommande svigerforeldra eit besøk, der han vart meir eller mindre saumfaren.

Mål (eit) **å sjå sæ mål på** sjå seg kapabel til å gjennomføre.

Månadstida menstruasjonen. Jf. **sturtida**.

Månglemsk (subst) svalt måneskin. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Mångløtt (subst) dss frg. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Månn (ein) fordel: **sjå-sæ månn ti, værre ut' ætte månn** ha i overkant med forretningssans.

Mårn' (verb) morkne (om tøy, skinn og lær).

Mårrast (verb) bli laus, porøs, oppsmuldra.

Mårren (adj) porøs, laus, finkorna: **Jorda va tørr og mårren**.

Måssapall (ein) sjå **pall(e)**.

Måsstabbe (ein) tett sverm med måse (over fiskestim): **Han** (fisken) **tok itt ti, men æ såg måsstabben**. Jf.

føggelstabbe.

Måt (verb) passe, høve: *det måta itt. Måt-te* tilpasse.

Måtasom(t) (adj) som passar saman: *eitt måtasomt par.*

Måtta (verb) nærme seg eit fjernt mål med småe skritt; arbeide sakte, men målbevisst.

Naggelbithål (eit) kald stad.

Namning (ein) namnebror.

Namnkjenn' sæ (verb) nemne namnet sitt; presentere seg: *Æ vesst itt kæm det va, før han ha namnkjent sæ.*

Namnklava (ein) klave til dyr, med namn innhogge.

Nasabeit (ei) dss **blåbeit**.

Nater (adj) irritert; uforsonlig sint; intens, aggressiv. Jf. **fornatranes**.

Naterpeis (ein) nater person.

Natjarn (eit) to slags jarn brukt når ein nata opp båtar. Det eine gjekk litt innover frammi spissen, som ei renne på langs, det andre hadde ein slags egg.

Natranes (adj) nater. Jf. **fornatranes**.

Natren (adj) nater. Også om veret: *hann va natren.*

Nattas (verb) halde til om natta; sjå **dagas**.

Naube (verb) be tynt.

Naukjent sjå **aukjent**.

Naustlæmm (ein) sjå **læmm**.

Nauv' (verb) irritere fysisk, f.eks om eit plagg som ikkje passar: *nytrøya nauve mæ.*

Nauvast (verb) dss. **nauv'**: *nauvas(t) og nagas(t).*

Navvastein (ein) stein til å ta i neven og kaste.

Nedate (prep) nedantil; på nedre delen (også på kroppen): *æ va kulblå nedate.*

Nedlægga (ei) stormfelt tre.

Nefs (eit) uforutsett vanske; eit særskilt vanskelig punkt: *det va vel et nefs med det* eit kunstgrep.

Nelegga (ei) stormfelt tre; også stok ein kan finne djupt nedi når ein tar torv.

Nerste (adv) *itt nerste* på langt nær.

Nersøkjen (adj) nærgående: *varjen va nersøkjen den vinter'n*.

Nesarva (adj) (om f. eks. gard) dårleg halden i hevd. Jf. **vækksarva**.

Nest' (verb) *å nest' i hop, nest' sammen* sy lauslig saman.

Neste (ein; eigentleg gneiste) **1.** gneiste, gnist. **2.** småvaksen unge: *ein liten neste*.

Neåtlagt (adj) sengeliggende: *neåtlagt tå influenza*. Også nedtrykt i overført forstand: *neåtlagt tå motgang*.

Ni- forsterkande, intensiverande førsteledd til verb, f.eks. **ni-eta, ni-kauke, ni-magres**.

Non (eit) måltid om ettermiddagen: *vi et te nons*.

Nos (ei) **1.** markert bergpynt: *bærgnos*. **2.** hovent, arrogant kvinnfolk. Jf. **stornos**.

Nothonnj (ein) ein som er med på notbruk.

Nubb (ein) minste sort spikar. Jf. **massingnubb, skonubb**.

Nubbe (ein) dram: *ta-sæ ein liten nubbe*.

Nuggel (ei) **1.** tapp i botnen av båt. **2.** *ei lita nuggel* lita jente eller kvinne.

Nyan *ta te frå nyan* starte på nytt; *han måtta bynn' heilt på nyan*.

Nybær (adj) *nybær ku* ku som nettopp har kalva.

Nyen *ta nyen tå* ta ein ting i bruk på eit slikt vis at det synest at det ikkje er nytt lenger.

Nys' i hop (verb) ryke i hop; bli svært uforlikt.

Nyt-sæ (v) *itt nyt-sæ* la seg presse, krenke, bli overrent: *æ nyt mæ itt for dæm* eg blir pressa, får ikkje fred; *kvinnsfolka naut sæ itt for'n* kunne ikkje stå for han.

Næbbnos (ei) kvinnfolk av "oversøstertypen".

Næbbsild (ei) sjå "Biletspråk og kallsmaal".

Næme (eit) hakk til å sette an mot (frå bygningspråket),

Næppert (adj) trongt, "knepent"; med lita klaring.

Nært' (verb) *nært-sæ* ikkje unne eg noko; vera måtehalden mot seg sjøl; *ho spara og nærta, og han øydd' ætte kvart.*

Nærtasam (adj) som nertar seg.

Nætthendt (adj) sjå **hendt**.

Nø (å node) klinke. Jf. **nøing**.

Nøbrøyt (ei) nødløysing.

Nøff (eit) kallsnål for person som er skittenferdig, ar lite forstand m m.

Nøgg (eit) gnag: *Han gjekk og kjent på et nøgg.*

Nøgg' (verb) gnaga, gnu.

Nøggast (verb) gnaga. Kanskje enda sterkare enn **nauv'**.

Nøggsår (eit) gnagsår.

Nøing (ei) *det tok nøeng* det forslo, gjorde monn. Jf. **bætte, svarre dask**.

Nøkk (verb) i sambandet *nøkk hell søkk*, om uforklarleg forsvinning: *Du e ein ækte lauparonge; han veit itt enten du nøkk hell søkk.*

Nøyast (verb) vera nøydd til: *Æ nøyest mest te å ta det alvorlig; æ nøgdes te å ta'n tu auan min og sætt'n nedåt* eg vart nøydd til å ta kontrollen og vise kven som hadde makta.

Nøytasam (adj) nøysam.

Nøyten (adj) nøysam.

Nøyt' sæ (verb) anstrenge seg; presse seg; gjera sitt ytterste; skunde seg: *Ho satt og nøyta sæ med handarbeid; han nøyta sæ meir enn ka som godt va.*

Nålles (adv) så som så.

Nållys (eit) blått lys som dei såg på visse plassar, og som varsla ulykke på havet. Trulig av eit slag gass over myrane. Eldre form *nåjøs*.

Nåmmas bort (verb) bli nommen.

Nåss (eit) samanstøyt, basketak, oppgjer, konfrontasjon: *Dæm naus i hop i ett nåss.*

Nåssa (verb) stikke nasen borti; vise utidig interesse.

Ol' frampå (orde frampå) snakke frampå om. Jf. **monnjs frampå, slå frampå**.

Ollver (ein) ullgenser: ***hent' ollver'n din***.

OI Pålsa-tida (ei) riktig gammal tid.

Ombyt' (eit) sjå **boksombyt', klesombyt'**.

Omfлина (ein) reingjering; også overført, "oppvask", f. eks. i ein etat. Jfr **flina, stromflina**.

Omkåmmas(t) (verb) omkomme, dø: ***låg og omkoms tå kleinheit, han ha omkåmtes***.

Omsalaus (adj) utan forpliktelsar.

Omskjelt (adv) ***Det går omskjelt*** det går i ball.

Omskraves (adv) over skrevs

Omsomshus (eit) (hus med) festing som utartar, går vilt for seg.

Omstå (verb) gi frå seg: ***Han ha itt mykkjy å omstå***.

Omsvev (subst) ansvar, omsorg.

Ongdiger (adj, ungediger) gravid.

Ongtæv' (ei) liten unge som gjer seg negativt bemerkta. Jf. **tæv'**.

Onnjakomme (adj) utan livsmidlar.

Onnjaslette (adj) det samme som **onnjakomme**.

Onnjgjeld' (verb) stå til rettes for; sone for.

Onnjhak' (ei) dobbelthake.

Onnjslagje få onnjslagje tapa; miste terreng: ***Det gjekk onnjslagje på han***.

Oppant (prep) oppanfrå; frå (lenger) oppe i: ***ein saubone oppant Skjåk***.

Oppantifrå (prep) oppant: ***han kom oppantifrå Kvikne***.

Oppflirt (adj) gjort til narr; ufrivillig til latter.

Oppflått (eit) **1.** det at åt og fisk blir pressa opp mot overflata (og drar til seg fugl). **2.** sammenstimling (av folk) med liv og røre. Jf. "Biletspråk og kallsmaal".

Oppjøs (adj) **1**) lys, lett (om været). **2**) aktpågivande; skjerpa, alarmert; som spissar øra, f.eks. om hjortkolle (ledarkolle) som vaknar brått. Også om folk.

Oppsigmådde (ein) torsk på vandring (kjem om våren).

Oppsta (ein) tau i enden av garn eller line, frå søkkesteinen til overflata.

Oppsta(r)nasi (adj) stri, trassig.

Oppsop (eit) noko som er sopa, skrapa saman; også overført om dårlig mannskap o l.

Oppsætt (eit) øl i emning.

Oppsættar (ein) dram skjenka ved oppsett av båt (helst større båt der det trongst mykje folk). Jf. **sættardram**.

Oppåtak (eit) overtak: **få oppåtake**. Jf. **skuvmil**.

Ordbyttas(t) (verb) dirskutere, ordskiftast.

Ordlåtta (ein) ordbruk, ordlegging; også personleg sjargong: **Han konnj hør' på ordlåttan at mann' va arg**.

Orkast (eit) det å ta ut av nota med ei mindre not.

Orkastnot (ei) jfr frg.

Ormgras (eit) **1**) bregne. **2**) sisselrot.

Osten (adj) **lat og osten** lite deltakande.

Ostslinter sjå **slinter**.

Overrensel (subst) trekkveg for hjort mellom skogvaksne markområde, over veg, myr o l

Pal **setta pal** sitte heilt i ro.

Paling (ei) **ta palinga** eller **ta te palings** legge på sprang.

Pall(e) (ein) tørr forhøgning: **graspall, løngpall, måssapall**.

Palmar (ein) ris, kvist bruka til juling.

Panke (ein) samantulla klede eller tøystoff.

Pansera (fleirtal) lengdeløpsskøyter. Jf. **hånnskeisa, stokkskeisa**.

Paperhane (ein) byråkrat (som er klar over at han har makt).

Paulus á rasa Paulus vera rasande (helst om vaksne folk).

Paur' (verb) bli sett ut av spell; dø: *Han skollj hold' stor honnjerársdag, men så paura'n før den ti(d).*
Som adverb i *paure follj* pære full.

Paut' (verb) (om oksar) komma med tynt mål. Dei gjorde slikt når dei oppførte seg nærmast sinnsjukt og gjekk laus påtuver og tre. Også overført om folk. Jf. **gallpaut'**.

Paves (ein) type som vil rå og bestemme; pave.

Pei' (verb) *á færri á pei'* drive intens reisande handelsverksemd: *Han vart tidlig potetlaus det áre', så han for halve Trøndelag og peia ette potet. Naboan ha potet, men han heldt sæ for god te á pei' dæm.*

Pekallbåt (ein) båttype frå Mørkekysten, med tre bordgangar i sida.

Pelkstø (eit) plass der det er "fenge" å fiske med pilk.

Pellementstræker (fleirtal) fantestreker.

Pengras (eit) plante der ungane plukkar fruktene ut og har til pengar. Helst småengkall, men kan også vera pengeurt.

Penhanda (ei; bestemt form) høgrehanda, ved takking.

Persberret (ei) *ho Persberret* person (særlig unge) som har skorne på gali fot.

Pessgurr (ei) ei som er erotisk aktiv.

Pessmaur (ein) maur. Jf. **mymaur**.

Pessmymaur (ein) maur.

Pessmærr (ei) kallsmeal, dss **pessgurr**.

Pessravall (ein) krekling. Jf. **skrekling**.

Pessråste (ein) ein som ikkje held vatnet.

Piggsætt (ein) sett (lita slegge) med firkanta spiss. Jf. **sætt**.

Pinnfil' (verb) gå veldig hardt nedåt for å få gjennom noko.

Piphatt (ein) sjå **sothatt**.

Pir (ein) små fiskyngel: *makrillpir, sildpir*.

Piren (adj) tander, stakkarslig; lite robust; særleg om planter som er medtatt og lite frodige.

Pist (eit) kort klynk. Jf. **sildpist**.

Pist' (verb) *så læng som det piste liv*. Jf. **bløkt'**.

Pisten (adj) liten, stakkarslig.

Plegg (ein) **1.** stein til å tette med, for eksempel i veit. **2.** ein som er egen. **3** *plegg umuli* heilt umoglig.

Plegg' (verb) tette med **plegg 1**.

Plekt (ein) tilje i fram- og bakskott i båt.

Plunnjer' (verb) drive inn gjeld, gjerne med personleg oppmøte og kraftige virkemidlar, men lovlig.

Poknast igjen (verb) tettast igjen.

Pomadedaakk' (ei) pyntesjuk kvinne.

Pomadprins (ein) pyntesjuk mann.

Pompløkt (ei) stygg lukt etter avsig gjennom dørken og ned i kjølen frå sild og last i rommet. Dette satt i kleda når mannskapet skulle på land.

Poppel (eit) *få på pople-sett* få ei overhaling eller lærepenge.

Poppel' (verb) **1**) (om vatn) boble opp, boble over, renne over; koke. **2**) prate, plapre; vera rappkjefta.

Poppelkvønn (ei) person som snakkar fort og utydelig.

Porken (adj) grisete, ureinslig. Jf. "Ordbilete frå husdyrmiljø".

Porktysk *snakk porktysk* prøve å snakke tysk, men konstruere opp former.

Porkåt (adj) dss. **porken**. Jf. "Ordbilete frå husdyrmiljø".

Porv (ein) ein som er liten, men kry (kallsmål).

Prang' (å prange) ville selge, prakke på: *færra-rondt og prang'*.

Prekkel' (verb) pirke; arbeide med småtteri.

Prekkelarbei(d) (eit) arbeid med småtteri.

Preppelteng (ein) svært tandert og svakelig menneske (om barn og kvinner).

Presthanna *få præsthannja på haue* bli konfirmert

Prestkamerat (ein) konfirmasjonskamerat.

Prestmann (ein) *ein fin prestmann* ironisk; tvisam type.

Pråkka (verb) pirke.

Pråtta (verb) pirke: *prekkel' og pråtta*.

Pyntskjur (ei) ei som er forfengelig; opptatt av kor ho ser ut.

Pænn (ei) nakkedel på hammar eller slegge.

Pænnhammar (ein) hammar med tverr penn.

Pæll' (verb) streva; anstrenge seg; ha eit strevsamt og urolig tilvære: *Han for og pæla dag og natt for å få endan te å møtast*.

Pøngel' (verb) arbeide med småpirk; fikle, fomle: *Æ orke itt å setta og pøngel' med det her lenger*.

Pøngelarbei(d) arbeid med småpirk.

Pøngelpave (ein) ein som ikkje får til noko; dåsemikkel.

Pøngle (adj) vanskelig å få til pga. småpirk: *Det va pøngle å få te*.

Pønglåt (adj) vanskelig å få til pga. småpirk.

Pøyt' (ei) pytt; liten dam.

På bægge smått i tilfelle; i von om; på måfå: *Han va it sekker, men gjekk sæ ein tur læll, på bægge smått*.

På fallan fot heilt sist i svangerskapet.

Påle (ein) tverr, sta person. Jf. **tværrpåle**.

Pålen (adj) tverr, sta.

Pårr(a) (verb) stikke hol på; rote i; pirke.

Påsettan' (adj) **1.** påtrengande, innpåsliten; vanskelig å bli kvitt. **2.** ekstra sårbar, hårsår, snar til å bite på om ein får ei "finte".

Påsættan' (adj) (om dyr) som kan settast på (ikkje bli slakta), (om folk) framtøk, godt skikka for tilværet. Jf. "Ordbilete frå husdyrmiljø".

Påskdram (ein) dram skjenka i samband med påskefeiringa.

Påssarøgg (ein) *bærra på påssarøgg*.

Påstand (ein) belastning, press, trykk.

Påsættan' (adj) livsdyktig, skikka til livet; for seg.

Påtta (v) *Det ska du få påtta ætte* skal få anstrenge deg til det ytterste.

Rafsen (adj) skarp i kanten, rivande (både fysisk og psykisk). Også om folk.

Rak (eit) noko som rek, driv; drivved: *finn' nå på rake'/ræke'*.

Rakkel (eit) kallsnål til lang person: *dett lange rakkel!*

Rakkel' (verb) slentre sakte: *Han rakla sæ ein tur, han kom raklan'.*

Rakn' (verb) *rakn' med sæ* sjå flg. *Han ha vel dorma, mæn rakna fort med sæ.*

Raknast (verb) *raknast med sæ* komma til medvett; vakne; orientere seg.

Rakve(d) (ein) rekved. Sjå **rækkave(d)**.

Rallsjå (ein) skur som så vidt står, ikkje folkbustad.

Ramhetning (ein) kallsnål for ein som opererer i ytterkanten av det akseptable. Jf. **hælvethonnj**.

Randheil (adj) (om snø) sammenhengande. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Rangel *kjør' på rangel* kjøre med ein stutting. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Ranghals'n (ein; bestemt form) *å få nå i ranghals'n* få i rangstrupen. Brukt slik på Fjellværsøya, elles *å få i rangstrupen; det ha gått i rangstrup*. Bruka både konkret og overført.

Rang' katt' (verb) ein slags leik.

Rangsnur (ein) tvinn påsnøre e l: *gå-tå-sæ rangsnur'n* gå seg ein tur for å lufte av seg argsinnet.

Rangsøvd (adj) i ulage med søvnen.

Rant (ein) tørr rygg i vått lende, for eksempel i utkanten av ei myr: *bærgrant, tørr-rant*. Ein **rant** er mindre enn ein **rabb**.

Rappelkvønn (ei) ei som er rappkjefta og taletrengt.

Rara (ei) ei som er rar: *rutt'ndulla rara* godlyndt artiguttrykk til jentunge.

Rarels (eit) rart meneske.

Rasgæl'n (adj) fykande sinna.

Rauaur (ein) raud grusjord (fargen er tegn på at ho inneheld svovelkis).

Raudyr avundsjuk sjå "Ordbilete frå husdyrmiljø".

Raukåt (adj) med sjatteringar, kraftige mørke brunstriper i pelsen: *ei raukåt katt'*.

Raumåssa (ein)

Raun' (å raudne) vise seg raudt: *æ såg det raun ti nåkka langt borti ei li.*

Rav (eit) hastverksarbeid: *å færre med rav, det går på rave'.* *Bærre rave* noko som er ufullstendig.

Rava (verb) **1.** ha hastverk, vera uvøren: *rava ifrå sæ; rava ti sæ mat'n.* **2.** vera ustø på føtene: *sløng og rava.*

Ravadall (ein) ein som har hastverk, er uvøren; uokråke.

Ravamål (eit) **1.** tarvelig måltid, på restar. **2.** flyktig erotisk forbindelse. Også uttala *ravvamål.*

Rave (ein) fleirtal *ravan* restane: *ravan tå ein sau.*

Raven (adj) som arbeider fort og uvøre; snar, slurvete: *raven og rafsen; ravekt arbei.*

Ravall(e) (ein) urolig, uskjøttsam person.

Re (eit) hestpeis. Jf. **hæstre.**

Reffel' opp (verb) banke opp; overhøvle.

Regndessn' (ei) dis med regn. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Regndreppel (eit) fuktig luft med ein og annan regndropen. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Regnflo (ei) kraftig regnskur.

Regnskådd' (ei) sjå "Hitterværingar i vêr og vind".

Regntjukka (ei; bestemt form) dårlig sikt på grunn av regn. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Regnyr (eit) sjå "Hitterværingar i vêr og vind".

I rei (ei) målereiskap, fast mål ved husbygging, like lang som husveggen. Også bruka til å ripe etter når ein legg golvbelegg.

II rei (ei) hamn, "red": *legga på reia; værre på reia* vera i farten.

III rei (ei) hop, samling med uvørne folk som drar omkring.

Reihøtta (ei) *få reihøtta* få skjenn, overhøvling.

Reinsjø'n (ein; bestemt form) sjø, farvatn utan grunnar, bårar o l. I overført forstand sjå "Biletspråk og kalls mål".

Reinsmakan' (adj) svært kald i vêret: *reinsmakan' utfor nova*.

Reinsnakk' (adj) som seier meininga si rett fram.

Reiphægd (ei) naturvaksen trering til å dra åt reipet med.

Reiregg (eit) egg som ligg igjen for å sikre at høna verp på reiret igjen; overført om kjerne til vidareføring og garanti for samanheng. Jf. "Ordbilete frå husdyrmiljø". Også om skilling ein har igjen i pengboka.

Reis (eit) stabel av vedstrangar med rotendane i kryss så dei kjem oppfrå.

Reivonge (ein) spebarn.

Rekkel' (verb) lirke på noe; *rekkel-sæ fram me ei år* med joller og lettbåtar.

Rekkjingsfjør' (eit) sporsnø. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Rekkjingstrå (ein) opprekt tråd; overført om ledetråd.

Reklåt (adj) med ujamn overfalte: *Isen va reklåt og vanskeli å gå på*.

Rekt (inkjekjønn av rik, adj) *ta-sæ rekt tak me spætte*. Også overført: *hann skollj vals-opp me-dæm, mæn to-sæ fær rekt tak*. Uttala med kort e.

Rengærl' (ei)linerle.

Renn' (ei) løype: *skirenn'*.

Rennarbakke (ein) akebakke.

Rennarfjør' (eit) fjøre til å renne seg. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Rennarkjælke (ein) kjælke til å renne seg på. Mots. **dragarkjælke**.

Rennbåran (fleirtal) reiskap til å renne vev på.

Repping (ein) tidsbolk, periode: *ein repping med godver, ein repping med kleinheit*. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Resse (ein) kraftig kar: *ein resse tå ein kar*.

Rest' (verb) *rest' fes* skjera opp fisk og ta ut innmaten.

Rimrosa (fleirtal) vakre is- og rimmønster på glas o l. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Rimskjægg (eit) rim i samband med stadig fuktigare luft. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Rinns (vrb; å rennast) **1. *det rinns-itt håll på-n*** om kalv som det er noko gale med, som ikkje veks og legg på seg. **2. *det ranns-for mæ*** det kom for meg, tanken streifa meg.

Risåt (adj) med svake, uttydelege teikningar eller tynne tverrstriper i pelsen: ***risåt katt/ku***.

Rivijæl (ein) ***va itt nå rivijæl*** var lat, slarkete.

Riv' kjæft vennskapeleg krangel; utskjelling av folk som ein er glad i, på ein humoristisk måte.

Rivnavar (ein) spesiell sort navar for å bora hol til rivetindar.

Rohljer' (verb) rusle.

Rollj (ein) dss **høyrollj** (s d).

Rolljkniv (ein) srskilt hakkekniv bruyka bl al når ein laga ball.

Rolt' (verb) rusle: ***Han gjekk helst og rohlja for sæ sjøl***.

Rom (eit) sjå **dra-te-roms, fløtt-te-roms**.

Romdryg (adj) som tar stor plass (i meir overført forstand).

Rompvesk (substantiv) lyte hos hest; det at han viskar og viftar med rumpa. Særleg hos merrar; dei pissa attåt.

Romstor (adj) som tar stor plass (i overført forstand): ***han skollj vårre nedsæt lite, han bynne å bli romstaor***.

Romtennt (adj) med operom mellom tennene.

Ronnjkuppel (ein) kuppelstein (s d).

Ronnjt i tollj rundt i ring; rundt og rundt.

Ronnjtomfriar (ein) rundbrennar.

Rufsåt (adj) uslett, flisete, grov: ***ei rufsåt fjøl; ein rufsåt stein***. Også om "ubehøvla" menneske: ***ein rufsåt kar***.

Ruggelbærg (eit) berg med ujamn overflate; ***såg ut som et ruggelbærg*** sagt om mannfolk med skjeggsopp.

Ruggelis (ein) frossen issørpe. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Rugglåt (adj) med ujamn overflate: *Bæрге' va rugglåt.*

Run (eit) *ta det på run* ta det tvert; i rasande fart; *det va run på det* storsalg, avsetnad.

Rundtomfriar (ein) ein som er erotisk ustadig; rundbrennar.

Runkall (ein) naturlege med okkulte midlar, "sjaman".

Runkjærring (ei) tilsvarar **runkall**.

I rus' (ei) klump, klesse med dyreavføring: *kattskjitrus'; honnjskjitrus'; kuskjitrus'.* Også overført som skjellsord på folk.

II rus' (ei) fiskereiskap.

Ruttndulla rara sjå rara.

Ry (verb) rause, smuldre saman; myldre.

Rypsækk (ein) liten sekk (gjerne utan meis).

Ræk (eit) folk som fer og rek; som *ræk-innom.*

Rækka (verb) *rækka-tå* drive av (om båt); *rækka-åv* ds, men drive av enda lengre.

Rækkakjævel (eit) urolig person.

Rækkaræv (ei) person som ikkje held seg i ro.

Rækkave(d) (ein) rekved. Kanskje meir om det ein tar *tå reinsjø'n*, medan **rakved** er meir om det ein finn i fjæra, men overlapping.

Rækkel (eit) kallsnål om lang, mager person. Stundom uttalt *rækkel*. Jf. **beinrækkel**.

Rækkstøtt' (ei) utskiftbar støtte el strevar bolta saman med spanta, i rekka på farty.

Rækster (ein) **1)** sti der det er rom for berre ein person i breidda. **2)** renn; stor trafikk; plagsam reking i dørene. *Det va ein onnjeli rækser på dokk.*

Rækster' (verb) gå i rad, på rekkje: *kåmma rækstran'.*

Rænning (ein) avdeling ein tar i ein gong når ein vaskar, målar, bitt garn m m.

Rættbot (ei) *fekk-itt rættbot/rættbøter* fekk ikkje svar hos nokon når ein skulle oppklare ei sak.

Rættskaffan (adj) rettskaffen, redeleg: *rættskaffan' folk.*

Rættsnuna (ein) det samme som **rættbot**.

Ræv (ei) rauv, bakende: *renn' ræva si* komma i klemme pga. overmøt; få ein lærepenge; bli sett på plass: *Det va no itt så rart at han rent ræva si te slutt, slik som han tura fram.*

Rævadilt (ein) ein som diltar etter.

Rævkjørt (adj) (om hest) kjørt med for tungt lass; (om folk) utsett for svært hardt og krevande arbeid. Jf. "Ordbilete frå husdyrmiljø".

Rævlomm' (ei) baklomme.

Rævnøkkel (ein) *kjynnau* unge som heng i hælane på ein.

Ræv'-sæ inn (verb) innynde seg; skapa seg godvilje: *Han forsto å ræv- sæ inn.*

Rævva (ei) rift, sprekk, særlig i båtbord: *han sæggelt rævva ti fyingen.*

Rø (eit) **1.** tynt fiskeskin. **2.** gammel, avfeldig person. Jf. "Biletspråk og kallsmaal".

Rødopp (ein) raudkløverblomster.

Røffel (subst) tilsnakk, irettesetting, overhøvling: *å få røffel.*

Røggpin' (ei) ryggvondt.

Røl' (verb) prate: *Dæm satt og røla te langt på natt.*

Røleng (ei) *ha rølenga* ha rådveldet.

Rølat (adj) tøvete (f. eks. om mykje tullprat).

Rømmas (verb) få rom, plass: *han rømmes-itt i karjolsæte.*

Rømbætta (ein) flatbrød med rømme på (godt til barn).

Rønn (verb) gi gjenlyd: *det va så det rønn i huse'.*

Rønna (ein) gull i kveldsskyene: *rønna i fjilla.* Jf. *godversrønna.* Jf. "Hitterværingar i vêt og vind".

Røss i holl (verb) gyse, grøsse.

Røstpekk (ein) hammar med relativt langt skaft og spiss oppå, til å pikke rust med (heile av jarn).

Røvarlægg (ein) ein som er vill og ustyrlig.

Røvas(t) (verb) røre seg: *han fekk sjå det røvest bortpå myra.*

Røykstabbe (ein) tjukk "vegg" med røyk.

Røyserta (fleirtal) eti slag støvlar med høge skaft

Røyt' (verb) **1)** (få til å) gå i forråtning, om tøy, klede o l. Lin vart røyta for å få fram fibrane. **2)** (om pelsdyr) felle hår.

Røytsommar (ein) fuktig sommar med skade på avling. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Røytvèr (eit) lummert, stilt og fuktig ver. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Råbandsknute (ein) båtsmannsknop.

Råbot (ei; rådbot) hjelperåd. Jf. **botrå**.

Rå gongjen (verb) sette rekord; vinne; vera den fremste; beherske området (ofte negativt).

Råkkdomp (ein) enkeltstående sterkt stormtak. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Råkkglan (eit) lysverknad i skylalget i samband med storm og uvêr. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Råkkhau (eit) kvinnfolk som er aktiv på ein uanstendig måte, som ikkje oppfører seg som ei dame. **Færra som et råkkhau** vise sterk aktivitet.

Råkkhåll (eit) trekkfull stad.

Råkkrensel (subst) fysisk ubehag pga. kommande uvêr. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

I rål (eit) masse av heller små komponentar.

II rål' (verb) sope sammen; samle i hop.

Rånna (ein) fossande fråde på bølge som renn tilbake etter å ha slått mot land.

Rås (ei) passasje i sjøen, renne med straum.

Råskjæling (ein) **1)** tørka, usalta fisk. Også **råskjælfesk**. **2)** særst rå og brutal person.

Råskådd' (ei) klam, fuktig skodde. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Råssdræng (ein, rådsdrenge) overordna tjenestekar.

Råsskoll (ei) sterkt dominerande, stivsint, ubøyelig kvinnfolk.

Råsslagga (ein) fisk- og slakteavfall. **Råsslaggalokt** rå damp frå slikt avfall.

Råkje (ein) spytt.

Rånna (ein) vatn som renne tilbake når båra trekker seg ut.

Råssa (ei) brått og kraftig vindkast. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Råttehål (eit) stad der rotenskapen rår.

Sabb' (verb) drive dank (og drikke): ***gå og sabb'***

Sabbe (ein) alkoholikar, lasaron.

Sagdall (ein) middelmådig felespellar.

Saka (adj) ***saka mann*** avslørt, overvunnen.

Saltbræmm (eit?) avleiring etter forðunsta saltvatn: ***Det va saltbræmm på vinduan ætte stormen.*** Jf. **sjøbræmm**.

Saltsnål (adj) lysten på saltmat: ***Har du nokka saltmat, kjærring; æ vart så saltsnål.***

Salv' (verb) sløse, strø omkring seg: ***Han salva slik med fore'når'n skall gi kjy'n høy.***

Samleng (ei) religiøst møte.

Samsinnt (adj) som har samme meining.

Samvea (ei) vertskap som foregår i hus som står nær kvarandre, i kvar si stue, og gjestane gårom kvarandre, f.eks. dobbeltbryllaup eller gebursdag.

Sandhøn' (ei) fugleslaget teiste. Jf. **smålars**.

Sandmaga (ein) svømmeblære i fisk.

Sandåm' (ei) larve so lever i rennande vatn, spinn rundt seg eit hylster med sand og strå. Sandåma er nesten umoglig å sjå, men hovudet stikk fram. Ho har føter ssom ho dreg seg etter botnen med.

Sannheitsstol'n (ein; bestemt form) ***setta i sannheitsstol'n*** seie sannheita rett fram.

Sann' med (verb) vera enig med; gi rett; gi medhald. Også **sannast med**.

Sannse (bestemt form eintal) ***å få vækt opp sannse (ti sæ)*** bli oppstramma; måtte ta seg saman.

Sarv (eit) skrot, noko ubrukbart.

Sarvas(t) (verb) tapa seg i verdi; bli ødelagt. Jf. **forsarva, forsarvast, nesarva, vækksarva**.

Sauball (ein) lita, rund skel, nærmast som eit hønegg, trulig hjertemulsing. Jf. stadnamn *Sauballbukta*.

Saugale (ein saugarde) saubinge.

Saumstokkje (adj) (om hest) stukken inni nerven, når ein har komme for nært med hestskosaumen.

Sauræv (ei) uvanlig pratsam, lauskjefta person. Jf. "Ordbilete frå husdyrmiljø".

Sauskjæl (ei) flat skjeltype som ungane bruka i leik.

Save (ein) livslyst, overskott: ***Det e itt meir save ti mæ.***

Seibeit (ei) beit (agn) frå sei.

Seiflu (ei) sjå **flu**. Ei seiflu er ein ***gronn som itt står-tu på falle. Som om en satt på ei seiflu*** sterk prat, oll; ikkje ørens lyd (eigentleg om ståk av fugl).

Seigronnj (ein) sjå **gronnj**.

Seisa (adj) påverka av skjenk: ***godt seisa***; også ***godt i seis'n.***

Seisar (ein) rus: ***ha-sæ ein god seisar.***

Seising (ein) surring rundt seglet når det er belagt og rulla saman på bommen.

Sekk (ein) søkk; kraftig samanstuving: ***Han slo-sæ itt, han fekk bærre ein kraftig sekk.***

Sektn' (verb) klårne: ***Øle' sektna sæ; han sætt' øle' te sektnings.***

Sel (adj) skamfull, flau.

Semlen (adj) lat; lite foretaksam; godfjottete.

Semmel' (verb) somle, prate seg bort; la ting dra ut; vera uengasjert.

Semmeldall (ein) semlen person. Også ***semmeldaves, semmeldås', semmelhau.***

Sengellåt (ein) tynn, skjerande låt: ***sengellåt i fela.***

Sengsmåse (ein) gråmåse.

Seppel (eit) nedsettande om drikkevarer: ***melkseppel, ølseppel.***

Seppel' (verb) supe; slurpe; rikke høglydt.

Setta-ætte (verb) ha ettervirkningar.

Sett-på (verb) vera sårbar, ta åt seg fornærmelsar og finter, da ***sett-'n-på*** og svarer. Jf. ***påsettan' 2.***

Si (eit) tråd fukta med tjære, bruka til drev i suene i klinkbåtar.

Signalbrett (eit) brett (måla plattar) som lanternene står på (grøn og raud på henholdsvis styrbord og babord).

Sik' (verb) tappe forsiktig: *Han sika-ti ei halv bøtt' tå stampen; forsekti, så sike-vi-ti ein drekkam dram enno.*

Sildgarnsætt (eit) sjå **garnsætt**.

Sildmåse (ein) godlyndt kallsnål på person som er glad i sild.

Sildpir sjå **pir**.

Sildpist (eit) særskilt fuglelåte, som halvkjøvde, korte pist, som dei hørte ute frå sjøen om kveldane. Dette skulle tyde at det var sild i sjøen. Jf. **pist**.

Sildstræl (eit) sjå **stræl**.

Sina (adj) som har slutta å mjølke pga. drektigheit. Jf. **stå bort**.

Sinner (subst) *det legg som sinner* det ligg strødd. Eigentleg jarnavfall frå smie.

Sip' (verb) jamre, klynke; om utidig klaging.

Sipen (adj) som har det med å jamre og klynke.

Siplus (ei) sipen person.

Siria (ei; bestemt form) "dobøtta" i båt.

Sirihalar (ein) den som hadde jobben med å tømme **siria**. Visst også bruka som skjellsord (av utanriksseglarar om kystseglarar).

Sist i daggan mot slutten av svangerskapet.

Sjaber (adj) småskral.

Sjakkell-ut (verb) skifte ut (truleg frå sjømannsspråk).

Sjaktong' (ei) *å ha sjaktong'* ha god overtalingsevne; vera god til å skaffe seg ting ved hjelp av taleevne.

Sjau (ein) leven, bråk

Sjau' (verb) bråke, halde leven: *ongan sjaua.*

Sjo (adj) trøyt, utmasa.

Sjogg (adj) utilpass, nedfor.

Sjoggen (adj) sjogg.

Sjopp (ein) kraftig støyt: *Han fekk sæ ein kraftig sjopp.*

Sjulaskådd' (ei) vanlig tåke. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Sjulerek gammelerik.

Sjursmess *han sjursmess* eit lite, vondt vesen frå folketrua.

Sjøbræmm (eit?) avleiring etter sjøskett: *det lokta sjøbræmm tå klean.* Jf. saltbræmm.

Sjøfløytt (adj) i stand til å flyte på sjøen: *Båten va sjøfløytt, i sjøfløytt stand.*

Sjøldølan stå (gå) i sjøldølan (sin) i sine egne tankar

Sjølegen (adj) spesiell; einvis; sterkt personleg: *sjølegen meininga; han ha et sjølegent drag på det han gjol.*

Sjølgjeldt (adj) sjølforskyldt: *Det som hendt, va sjølgjeldt, ha det som sjølgjeldt* sjøl vera skuld i sine vanskar. Jf. heimgjeldt.

Sjøl mann' Vårherre. Også *sjøl mann' oppi skodda.*

Sjølvvis (adj) lite mottakeleg for argumentasjon; arrogant.

Sjølægane (adj) som ein eig sjøl: *sjølægane båt, sjølægant hus.*

Sjøpong (ein) sjøpølse.

Sjøsterk (adj) som ikkje blir sjøklein, toler å vera på sjøen.

Sjøstår (adj) sår på hendene under fiske. Slike var vanskelig å få til å gro.

Sjøtosk (ein) ein som ikkje er flink på sjøen, som ikkje lærer å segle, som ikkje greier seg i båt.

Sjøvêr (eit) stødig og moderat vêr, utan nedbør. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Sjå spir tå sjå spir.

Sjå terett(es) ha oppsyn med; ha ledarskap; ha ansvaret for.

Skabb(a) (verb) skrapa reist av fisk: *skabba ur.*

Skabbulv (ein) uliklig person.

Skabråtta (ein) overveldande mengd.

Skadrap (eit) død ved ulykke (helst om dyr, buskap).

Skajarn (eit) **1.** våpen av jarn. **2.** nedsettande om menneske som gjer meir ugagn enn gagn.

Skakkstaur (ein) innretning i kvern; staur som blir berørt av steinen og sørger for at kornet blir rista ned frå *greppen*.

Skalas(t)-tu (verb) minke, avta, f.eks. med buskapen, eller andre resursar, også oppslutning: ***Det begynne/hell-på å skalas-tu.***

Skalkkjile (ein) kile brukt til å kile fast presenningen nr dei skalka lukene på båt.

Skalkmærke (eit) merke som skjemmer ut noko: ***sætt' skalkmærka.***

Skalkværk (eit) hærværk; noko som skjemmer ut: ***gjerra (øv') skalkværk.***

Skalle (ein) **1.** hovudskalle. **2.** kalls mål om ein original, ein oppfinnsam person. **3.** fiskarplass, fjellnakke som står opp frå djupna.

Skammaplag' (ei) plagsamt og skjemmande vedheng.

Skammatre (eit) brukt som skjellsord til kvinnfolk.

Skamraska (adj) ***å bli skamraska*** bli sterkt overraska, nærmast sjokklamma.

Skamtarm (ein) ***bit haue tå skamma å eta opp skamtarmen*** oversjå skamma og ta følgjene fullt ut.

Skank (ein) ***gå og slå skank*** drive dank.

Skanksup' (ei) kjøttsuppe koka på skank, med mergen, tilsvarar buljongsuppe.

Skarpen (ein, bunden form) løyndenamn på forpiggen, rommet innvendig for baugen i båt.

Skarplægg (ein) skinnlegg.

Skauln (substantiv) ***Det går på skauln*** det går (fort) nedover, tilbake.

Skauln' tå (verb) flakne av; slitast bort (om belgg, maling o l). Også ***skaulnast tå.***

Skaute (ein) tidsperiode: ***Det her va ein hard skaute.***

Skavakker (adj) overveldande pen.

Skavêr (eit) uvêr som gjer skade. Jf. "Hitterværingar i vêt og vind".

Skavelgrind (ei) høg møtande båre med skumtopp. Denne går det an å segle gjennom.

Skeivfal (ei) uhell, avsporing, også abort: ***færra ei skeivfal.***

Skilter (eit) lagerhus, skur, bu eller glissent bygg.

Skihljen (adj) fornærma, furten, flau: *Du kan vætta, han vart no litt skihljen da æ ba'n ha sæ heim; det va ein skihlje måte å dau' på.*

Skinflat (adj) *ligga skinnflat* fara i full fart. *Ligga skinnflat for* vera underdanig.

Skinnsinn (verb) drive inn; kreve inn (pengar): *Ho for og skinna-inn pæng' te Saniteten.*

Skinns-tå (verb) (om gras) døy av tørken. Jf. "Hitterværingar i vår og vind".

Skirenn' (ei) skispor.

Skitbry' (ei) kvinnfolk som vil vera kry.

Skithæl (ein) viktigper.

Skithøn' (ei) dss. **skitbry'**. Jf. "Ordbilete frå husdyrmiljø".

Skitord (eit) fantord, hånsord.

Skitpanke (ein) ein som er ureinslig.

Skitporv (ein) viktigper.

Skitprost (ein) viktigper.

Skitstronk (ein) viktigper.

Skit' sæ (verb) feilrekne seg; bli ståande med lang nase: *Han trudd han skoll komma i herresstyre, men det skeit'n sæ på.*

Skitvassbøtt' (ei) *få ei skitvassbøtt' (i haue)* få ei utskjelling, skyllebøtte.

Skitvott (ein) viktigper.

Skitåtklea (fleirtal) skittentøy.

Skjemmel' (verb) skremme fisk md **skjemmelår** (s d)

Skjemmeløgd (adj) skjeløgd.

Skjemmelår (ei) kvitmålaplankeende ein kjører ned i sjøen for at ikkje silda skal renne ut.

Skjetta (ei) tynn avføring, diare: *Skjetta bli så tynn at a rinn mot bakk* sagt til nokon som skryter av seg sjøl. Også *skjuttu*; jf. Ordtak.

Skjettagras (eit) ein plante, truleg tepperot, bruka mot laus mage hos kalvar.

Skjettakonge (ein) viktigper.

Skjettedik (eit) gjørmehol. Jf. **dik**.

Skjurrumus (ei) skade ein gjer eg med **skjærra** når ein skjer åker.

Skjæbb' (ei) **1.** kallsnål om eldre kvinnfolk. **2.** sjå **kuskjæbb'**, **kållskjæbb'**.

Skjæfta (adj) geskjeftig, dyktg: **skjæfta kvinnfolk**.

Skjæggvatn (eit) etterbarberingsvatn.

Skjæk' (verb) **færra og skjæk'** (om kvinnfolk) opptre påtrengande og ukvinnelig.

Skjæle (eit) sjå **fjøsskjæle**.

Skjælhonnj (ein) sneglehus. Jf. **bohonnj**.

Skjæls sjå **kåmm'-te-skjæls**.

Skjælsmess (ein) skilsmisse.

Skjæl'-tå (verb) avlive (dyr).

Skjænna (verb) (om krøtter) renne ukontrollert for åtet.

Skjænnis (ein) tynn, gjennomsiktig, usikker is, ofte oppå anna is. Jf. "Hitterværingar i vêt og vind".

Skjærra (ei) reiskap til å skjera åker.

Skjærsætt (adj) i vanskeleg situasjon; ille ute; tvinga eller pressa.

Skjøggblæmm' (ei) vassblemme; særleg inni munnen, helst på leppene.

Skjøling (ein) **1**) kort, voldsomt regnvêt. Jf. "Hitterværingar i vêt og vind". **2)** **få-sæ ein skjøling** få ei overhaling, skyllebøtte.

Skjølv (adj) skjelven.

Skjøt (ein) snartur: **kjør' sæ ein skjøt; få lån' sykkel'n-din ein skjøt**. Også om ein enkelt rennartur på kjelke.

Skjøt' (verb) **skjøt' te vit'ns; skjøt' magan** om sandmagen på djupvassfisk som kjem over båtripa; **sjø'n skjøt-fram** begynner å stige att når månefasen snur (frå halvmåne). Ein kan også få denne effekten av uvêt ute i havet.

Skjøtas(t) (verb) sjå **skyss**.

Skjøtemess (adj) *å værre så skjøtemess* ein gong sånn og ein annan gong sånn.

Skjøttar (ein) *den rætt skjøttar'n* framifrå kar. Også *det va rætt skjøttar'n/skjøtteren* det var venta, ikkje ufortjent.

Skjåll(a) (verb) verne, godta som sitt eige: *han skjålla-itt den tanken*.

Skoffelmærr (ei) ei som er lite nøyen; arbeider fort, men med dårlig resultat.

Skoflen (adj) lite nøyen; rask og slurvete.

Skoft' (verb) forsømme, sløyfe, skulke: *Han skofta skolen*.

Skogsstut (ein) planten sløkje.

Skokk (ein) flokk, hop.

Skol' (ei) støtte. *Sætt på skol'* f. eks. om båt på land.

Skol' (verb) støtte opp: *skol' opp. Skol' veddjen* stå ledig; stå og henge.

Skomp' (verb) skubbe: *krøttera står og skompe*.

Skonubb (ein) skoplugg.

Skosleiva (skosleivar, fleirtal) sjå **sleiva**.

Skosnø (ein) mål for snømengd. Jf. "Hitterværingar i vår og vind".

Skott (eit) *å få skåtte* sagt om heftige, hastige reaksjonar; også t.d. om ein som har gått lenge som gammalungkar og brått fattar interesse for kvinnfolk.

Skottlyst (adj) så lyst at det går an å skyte.

Skov (eit) skav; avskoven bork; krøtterfor om vinteren.

Skrantas(t) (verb) skranke; tapa seg; også *skrantas-tu*.

Skrapnase (ein) *ha spælla skrapnase* har fått ei skråme på nasen.

Skrate (eit skrat) *få skrate på* jaga; skremme til omrømmings. F. eks. om sauene, som vart redde når ein kom med hund. Også overført på folk; få dei ut av vegen, fordrive, få fienden på flukt.

Skre (subst) restar etter eit arbeid; avkapp.

Skre' (verb) *han skredd-itt ti'n* vog ikkje orda sine, sa sannheita.

Skreikonge (ein) retteleg stor skrei (omdiskutert om det var over 20 eller 30 kilo).

Skrekkel (eit) ubehagelig og skjerande lyd, helst om menneskestemme.

Skrekkel' (verb) snakke med tynt, plagsamt, riksande mål.

Skrekkelhjul (eit) person som *skrekkle*.

Skrekfelsara (ei) ei som *skrekkle*.

Skrekken (adj) (om person) som snakkar med tynt, plagsamt mål, og gjerne i utide.

Skrekling (ein) krekling. Jf. **pessravall**.

Skrell (ein) smell, sjokkvirkning: *Det va itt sjøve skåtte' som træft'n, men skrell'n og smell'n va nok for'n.*

Skresamt (adj) (om emne) udrygt.

Skrim' (verb) *De skrima ti såvidt, æg skrima så vidt ti'n; skrima ti båt'n* såg såvidt i han (Frøya?).

Skriv' i snø'n gjera fåfengt arbeid, som ikkje blir varig.

Skronkel' (verb) sette væske i bevegelse: *Det skronkla-over bøtta*. Også **skronklast**.

Skropp (ein) **1.** ein sort små uer. **2.** biller, sjå flg.

Skropptråll (eit) fellesnemning på fleire slag biller.

Skruvlen (adj) snargjort, uferdig, udelikat.

Skruvlåt (adj) dss skruven: *ein skruvlåt kar, han va no snar, men de' villa helst bli nokka skruvlåt ætte'n.*

Skryp (adj) udrygt.

Skrytlaup (ein) ein som skryter av seg sjøl.

Skrækk (eit) skrik. Jf. **trollskrækk**.

Skrøl (eit) slim i halsen.

Skrøloste (ein) hoste med slim.

Skrølåt (adj) slimete i halsen.

Skråll (ein) flokk: *Det kom ein skråll med onga.*

Skråm' (ei) skramme.

Skråmbor (ein) stutt bor som ein spretta ut begynnelsen til boreholet med.

Skrån' (verb) (om slakt) stivne: ***hæng-det-opp te skrånings*** henge det kaldt og luftig så feittet skal storkne og muskulaturen stivne; så blir det lettare å partere etterpå. Også om stortorv (lomp), som skulle skjerast til småtorv når ho var skråna.

Skuggredd (adj) nervøs (også om hest).

Skursand (ein) sand til golvskuring.

Skuttul sjå **skåttål**.

Skuvmil (ei) det samme som å få ***oppåtake'*** - ein ar bukta og begge endane same kva ein gjer, "sjakk matt".

Skuvseng (ei) uttrekksseng.

Skvalder' (verb) snakke i utide.

Skvalderbikkj' (ei)skravlebøtte. Jf. "Ordbilete frå husdyrmiljø".

Skvalplæmm (ein) fleire lemmar hengsla i rekka på farty, som opnar seg når det kjem sjø innpå dekket, så det renn ut igjen.

Skvalpskjær (eit) skjer som aldri flør heilt over, som er såvidt synlig ved høgvatn.

Skyldt (adj) ***å værre skyldt*** ha oppgjort "mellomværende".

Skynnfal (ei) hastig ferd; det å vera innom som snarast: ***Det va sånn ei skynnfal ti han.***

Skyss (verb) ***skyss på*** slekte på. Også ***skjötas: Han ha godt å skjötas på.***

Skå (verb) (om berg) skrå, helle: ***Det skåa ut imot sjø'n.***

Skåberg (eit) slett, naken berg som skrår svakt.

Skådd-dessn' (ei) tett dis. Jf. "Hitterværingar i vår og vind".

Skåddekt (adj) (om vår) med mykje skodde.

Skåddhause (ein) skoddeformasjon som stig opp over horisonten. Jf. "Hitterværingar i vår og vind".

Skåddholme (ein) liten holme det ligg skodde på.

Skåddklæpp (ein) litt større skoddedott. Jf. "Hitterværingar i vår og vind".

Skåddrand (ei) skoddekant. Jf. "Hitterværingar i vår og vind".

Skåddtopp (ein) skoddedott. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Skåddvægg (ein) markert grense for skodda. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Skåddyr (eit) fuktig skodde med mesta umerkande yr. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Skåekt (adj) (om berg) som skrår svakt.

Skåkk' (verb) skokkast: *dæm skåkka-sæ på-n.*

Skåkkas(t) (verb) samle seg i skokk; flokke seg: *dæm skåkkas-på stakkar'n i skolgåll'n.* Også *skåkk'-sæ: starren skåkka-sæ.*

Skåskyr (adj) (om hest) redd for å bli spent for.

Skål (ei) *å få ei skål* få eit alvorlig (skjebnetungt) budskap: *Han fekk den ein skåla opppi den anner* den eine ulykka etter den andre.

Skålla (verb) skylle: *Båran skålla og slo over steinan; han skålla tu bøtta.*

Skålm' (ei) skal.

Skålmas-tå (verb) dette av i tynne flak: *hua skålmes-tå.*

Skålp (ein) utnamn på nordlendingar som ankra opp på veg til og frå Bergen og festa og drakk: *Skålpen gjekk i stim.*

Skålpjarn (eit) holkiljarn.

Skårra på håanna (verb) redusert (av alder); noko medtatt. *Han va no itt den samma lenger; va vel nokka skårra på håanna.*

Skårrasnø (ein) tynt isdekke over annan snø. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Skårraspæll (eit) skjellsord om ukvinneleg kvinfolk.

Skårrastekk' (ei) stikke til å halde regnskap med ved å skjera hakk, f. eks. når ein lossa fisk (eitt hakk for kvar femte).

Skårre om fot'n sjå fot.

Skåttahei (ei) robust, uskjøttsam person. Eigentleg gammel, utrangert ku; jf. "Ordbilete frå husdyrmiljø".

Skåttjøst (adj) tilstrekkelig lyst til at ein kan skyte.

Skåttkar (ein) førstereisgut på fiske. Namnet skal komma av at fisken hans ikkje vart hiva saman med den andre i fiskrommet, men for seg sjøl i skotten. Han fekk berre det han fiska sjøl.

Skáttál (ein) kveite- eller stórjeharpun (*stórriharpun*). Var kanskje også kalla **skuttul**, men usikkert.

Skáttáang (ein) skyer som skyt fram, ved uvêr ute i havet. Jf. også "Hitterværingar i vêr og vind".

Slaggje (adj) fuktig, om høy.

Slaghaggel (eit) svært stort snøhagl. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Slagregn (eit) kraftig regn. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Slaktarbætta (ein) del av slaktet som slaktaren fekk.

Slaktardram (ein) dram skjenka i høve slakting.

Slaktbætta (ein) del av slaktet som naboen brukte å få.

Slammertoknan (fleirtal) sjå "Biletspråk og kallssmål".

Slark (ein eller eit?) for stort rom, daudgang, f. eks. i børsing.

Slarkheit (ei) slurv.

Slarkpave (ein) slabbedask.

Slarksabb (ein) slabbedask.

Slatter' (verb) sludde; når nedbøren er blanding av snø og regn. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Slavvas (eit) store klede; stort greie på hest e l: *bærre nå slavvas*.

Slavæmn' (eit) kjent som skjellsord.

Sleikomlåg (ein) ein som ligg frampå, er ute etter fordelar, sleiker andre oppover ryggen.

Sleipmark (ein) **1.** slimål. **2.** ekkel, kvalm, ufordragelig person. Jf. "Biletspråk og kallssmål".

Sleiv' (å sleive) trø ned hæl kappa på sko: *må-itt sleiv sko'n, ban!*

Sleiva (sleivar, fleirtal) sko med nedtrødd eller avskoren hæl kappe. Også *skosleiva*.

Slengermann (ein) altnuligmann ombord under snurpenotfiske, md ansvaret for det som skjedde på dekk (hørte ikkje til i ein bestemt notbåt).

Slethånnjing (ein) hjort som ikkje har utvikla sidegreiner på horna. Rekna som vanskapningar som bør skytast.

Slinter (ein) partikkel av blautt materiale: *kjøttslinter, det va ostslintra i melka*. Også **slint**.

Slinter' (verb) slenge, gjera ukontrollerte bevegelsar med båten: *færra og slinter' uti havskjæra*.

Slipstekk' (ei) stikke til å halde kniven mot sliepsteinen når ein slipar.

Slirreim (ei) beltereim. Jf. **boksreim, knivreim**.

Slodall (ein) ureinslig mannfolk.

Sloddont (ein) ein som er uskjøttsom, som grisar seg til.

Slofart (ein) kystfart med fisk frå lofoten til Kristiansund. Har truleg med slo å gjera; og lukta, atmosfæren ombord. Jf. **kjæppinafart**.

Slompstein (ein) stein (søkkestein?) i tilknytning til enden (*tuten*) i ei fiskeruse. Bandet frå tuten til denne steinen er *slompsteinbande'*.

Slomåse (ein) ureinslig mannfolk.

Slovott (ein) *få sæ ein slovott, få slovott'n* få for at ein har fornærma noen. Vel dss. **vadvott**.

Sluten (adj) bøygd (bakover). Jf. **langsluten**.

Slæpp' (ei) lausberg som dett ned (når det har vore bora hol). Også *steinslæpp'*.

Slæpp vætte' bli så sint at ein ikkje beherskar seg (om ungar).

Sløgd (ei) slakk dalsenking med flat botn. *Engsløgd, myrsløgd*.

Sløggje (adj) fuktig: *sløggje klea; sløggje for* høy med væte i.

Sløngen (adj) ustø på foten; vinglen, gjerne i rus.

Sløngromp' (ei) *sætt på sløngromp* (om garn) sette på svai, med berre ein botnil, slik at garnsettet svingar etter straumen.

Sløs' (ei) skrøne, bløff: *slå-ti ei sløs'*.

Sløsommar (ein) dss **røytsommar**. Jf. "Hitterværingar i vår og vind".

Sløår (eit) dss. **sløsommar**.

Slå frampå om ymte, snakke frampå. Jf. *monnjs frampå, ol' frampå*.

Slåkk (ei) svakt skrånande, lita dalsenking.

Slåp (ein) lang, tynn skapning.

Slåpen (adj) labg og tynn.

Slåpkjefta (adj) som ikkje passar kjeften sin; som snakkar utan å tenke.

Slåssarkul' (ei) slagsmål.

Slåttadøgg (ei) morgonsdogg som gjer at ljåen bit betre.

Slåttavêr (eit) sjå "Hitterværingar i vêr og vind".

Slå-tu sæ kallen temperere seg, om drikke.

Smal (eit) brak, rabalder; splintrandelåt: ***Han haul' smale da båt'n vart småla; det vart eit storsmal da lyne' slo ned.***

Smaugja (ei) trong passasje.

Smeikjen (adj) blid, imøtekommande, servil: ***Han va så smeikjen at'n konnj smør'n på kak'.***

Smeis'-te (verb) slå hardt, som kontant reaksjon.

Smeit (ei) **1)** matrett av flatbrød og kraft, godt krydra. **2)** ***stell'-te ei smeit*** stelle til ei "suppe"; offentliggjera ting f. eks. på jobben; stikke hol på byllen.

Smeitgraut (ein) grautsort med leverfeitt i.

Smeren (adj) smaklaus; overfeit eller oversøt, om mat og drikke.

Smihammar (ein) stor hammar til bruk i smia når ein hamrar på eit arbeidsstykke.

Smæling (ein) smålig person. Jf. Ordtak.

Smøystol (ein) hempe eller ring til å tre ein reimende gjennom.

Smået (adj) som et lite, blir snart mett. Jf. **småspist**.

Smågn' (verb) minke i omfang: ***å smågn'inn, smågn'ned, smågn' i hop.***

Småla (verb) smadre.

Smålars (ein) fugleslag, kanskje teiste i vinterdrakt. Jf. **sandhøn'**.

Småsildgråtar (ein) ein som er plagsom, irriterande, utidig, parasittisk. Kan skrive seg frå ***skreifeskeran***, som praia og borda ***silddriveran*** om morgonen, for å få agnsild.

Småsildtopp (ei) sjå **topp**.

Småsjøan' (adj) liten forskjell på flo og fjære.

Småspist (adj) dss **smået**.

Småsup' (ei) eldre form for **bættasup'**. Ein tok det som ikkje var reinkjøtt og laga småsup' av.

Småså (adj) nærtakande, hårsår; småleg; lite romsleg: **Han va itt så småså heller** han brydde seg ikkje om det; det slo ikkje inn. **Å itt værre småså** også å bruke harde ord; ikkje halde igjen med kjeftbruken.

Småtta (ei) lite smutthol.

Snapp og snau heilt tom, lens, fri for. Også **snapp og snøttj**.

Snar (adj) **for det snare** om førsteintrykket.

Snarlik (adj) som liknar ved første blikk.

Snarpen (adj) iaugefallande, blendande pen med det samme, helst brukt i nekting: **itt akkorat snarpen**

Snarraleggje (fleirtal) bind som blir tvinna i kryss oppover leggen til kneet. populær mote på 1920-og 30-talet, saman med **vindahysboks'** (s d).

Snarsnytt (adj) fort gjort (om handling eller arbeid): **det va-itt snarsnytt** det var verre å få til enn ein rekna med..

Snartøk (adj) snar til å lære og fatte. Jf. **tøk**.

Snarvakker (adj) brukt på samme måte som **snarpen**.

Snarven (adj) (om person) lett, snar, kvikk, effektiv og litt skarp. Også **snerven**.

Snartykkjen (adj) snar til å bli fornærma, til å **ta-åt-sæ**.

Snaua (ei) snau flekk i terrenget; snautt område: **kom-oppi snaua**.

Snauhært (adj) som har tynt, lite hår: **snauhært som ein handkoffert**.

Snipsild (ei) sjå "Biletspråk og kallsmaal".

Snolter' (verb) **å færra å snoilter'** tilsnike seg.

Snoltren (adj) sleip, snikande.

Snublen (adj) som har lett for å snuble.

Snærk' (verb) **snærk' på** danne seg tynt isdekke: **snærk' på tjønne**. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Snøballfør' (eit) kramsnø så det går an å kaste snøball. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Snøbland' (ei) regn med snø (tynnare enn sludd). Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Snøbom (ein) hardpakka snø og vatn. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Snøbrei' (ei) snø som dekker marka. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Snøbrånna (ein) blått lyn, eit vêrfenomen særlig om våren. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind". Også kalla **blålyn**, s d.

Snødræv (eit) snøfall med noko kraftig vind. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Snødynn' (ei) kraftig snøfall. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Snøfast (adj) snøen ligg lenge på ein stad.

Snøfol' (ei) stor sneømengd. Jf. **fol'**.

Snøhåll (eit) stad med mykje snø.

Snøkov (eit) tett snøfokk.

Snølærv' (ei) snøflak. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Snøneiste (ein) liten snøpartikkel. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Snøneister (eit) nedbør av svært finkorna snø. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Snørrpave (ein) kjent som skjellsord.

Snøslett' (ei) blanding av snø og regn, med mest snø. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Snøs (ein) ein som gjer uventa ting, er amoralsk, ikkje tar noe alvorlig.

Snøtjukka (ei; bestemt form) dårlig sikt på grunn av snø. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Snåe (ein) liten vindtrekk. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Snåkka (verb) lure, spionere: *færra og snus' og snåkka*.

Snåkkadall (ein) snushane.

Snållhuv' (ei) lita, flat huve.

Snåpen (adj) snar, svint.

Sokkel' (verb) surkle, plaske: *Han gjekk og sokla med vatn i stævlan*.

Sokkerbrø (eit) drops.

Sokkerbrøban (eit) *Han va itt nå sokkerbrøban* han var ein rettelig barsking.

Solalabb (ein) (i fleirtal) labbar av gamle filthattar (truleg med papir inni), som ungane brukte ute i snøen.

Sole (ein) original, uberekneleg person; raring.

Soljæksel (ein?) bisol.

Solræven (ein; bestemt form) *Solræven ha tikkje-dæ* sagt når ein vart svimmel og rar i solvarmen. Både dette, **kveldslusa** og **latmarken** må ikkje takast bokstavig, men som symbolisering av eigenskapar.

Solsjænskåp' (ei) doggfallen kongrovev i graset. Når sola skein på denne veven om morgonen, var det rekna for eit godverstegn. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Sommarlam (eit) *å hopp-opp og ta-sæ sommarlam* gjera noko heilt uventa eller utruleg (mest bruka om kvinnfolk).

Somnstokk (ein) ein som er glad i å sova (godlyndt kallsnål).

Somp' (verb) rense boreholet for støv og grums med **sompstokk**, s d.

Sompstokk (ein) stokk på 2-3 meter til å stikke ned når ein flidde boreholet for støv; ein slo vatn inn i holet, og dette vart da pressa ut og tok med grumset og støvet.

Sonnjessna sjå **jess'n**.

Sotar (ein) villstyring, blåsar (særlig på det erotiske området).

Sothatt (ein) hylle/plate på toppen av murpipe. Også kalla **piphatt**.

Sotængel (ein) bruka nedsettande av dekkfolka om maskinfolk på båt (tradisjonelt motsetningsforhold mellom desse). Jf. også **svartængel**.

Spauk (eit) *å gjærra ett spauk* skeie ut; gjera noko dramatisk, uventa; vekke ufordelaktig oppsikt; skjemme seg ut.

Spei (adj) spe, spinkel.

Spennas (verb) sparke i tomme lufta, f. eks. om dyr i døds kamp: *å legga å spennas*.

Spennhei (ei) ku som er lei til å sparke.

Spik (ei) sjå **tømmerspik**.

Spikar (ein) spøkefugl, ein som fer med fantestrekjer.

Spikarjarn (eit) bøygd jarn, flatslege med kløft i eine enden, til å dra ut spikar med.

Spikarkalle (ein) sterk kulde. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

I spiller (ei) lita trespile.

II spiller (adv) fosterkande i *spiller ny(tt); di fortæle mæ no spiller nytt, no; vis' spiller nytt* legge om livet sitt; ta seg sammen.

Spir (subst) *sjå spir tå* sjå avslørande tegn. *Æ lætt mæ itt lur', sånt ha æ sett spir tå før.*

Spiss (adj) *det e spisst imellom dæm* om kjærleiksforhold som begynner å bli varmt.

Spissas(t) (verb) *det hell-på å spisses-te* jfr frg.

Spit (substantiv) hånlige tvetydingar: *snakk spit; han sa det nærmast bærre for spit.*

Spitord (eit) spit.

Spjæling (ein) laps, spradebasse.

Spondans (ein) *ein onneli spondans* laussleppt livsstil.

Spreng (eit) svai frå stammen og bakover til hekken i båt: *Det bli minner og minner spreng ti båtan, dæm sjer ut som persjarn.*

Sprutfeitt (eit) talg til talgrull; dette vart salta og krydra, og spruta når ein hadde det i panna.

Spræll (eit) flue- eller mygglarvar som ser ut som små nåler, i bekk og brunn.

Sprætt (ein) sprade.

Sprættkalle (ein) sterk kulde. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Sprått'n (verb) revne, sprekke: *boksa språtna.*

Spækkronnje (adj) smellfeit (mest om folk, men også krøtter). Også brukt overført på same måten som **innfeit**.

Spælla langskanka sjå **langskank**.

Spællpip' (ei) eit slags fløyte.

Spænnafeittgalte (ein) **1.** gragalte (avlsårne) som har halde på så lenge at flesket ikkje er etande; ein kan berre koke såpe, eventuelt spenefeitt av det. **2.** eldre, litt "galant" herrre. Jf. Husdyr.

Spærs (adj) kvikk,opplagt; i god form.

Spø (subst) juling: *han fekk-sæ spø, det vart spø åt'n.*

Spøa (ei) **1.** rund trestikke til å løfte og flytte leiven med under baking. **2.** spy: *spøa stor tu'n.*

Spøabikkj' (ei) ei som ligg og bryt-tu-seg skitord.

Spøkj' (eit) original person; som er uberekneleg, ikkje aktande. Spesielt om amoralsk kvinnfolk som ikkje tar noe alvorlig.

Spøkje (adj) dramatisk, farlig: *Det såg spøkje ut.*

Spørfinn (ein) ein som spør mykje.

Spøtt kul' gjømsel-leik.

Spåbein (eit) eit bein i ueren som veikjungane la på hovudet og nikka så det datt ned. det skulle peike i retning kjærasten. Jf. **spåmannbein.**

Spåmanddubbel (eit) med plankeende som stakk opp.

Spåmannbein (eit) nasebein (helst i uer). Dette vart lagt på hovudet; så gjorde ein noen beveglsar; beinet peika da ut kor kjærasten var hen. Om det datt, varsla måten det vart liggande på, kva vêr det skulle bli dagen etter.

Stabbe (ein) **1.** som i *høystabbe, kånjstabbe.* **2.** som i *røykstabbe* (sjå det). **3.** sjå **fluastabbe, føggestabbe, mystabbe, måsstabbe.**

Stakall (ein) mannsperson.

Stakallonge (ein) gutunge.

Stakallstykkj' (eit) (ironisk) ein som ikkje strekk til, sviktar i avgjerande situasjonar: *det va-sæ no et stakallstykkj' å ha med sæ på have.*

Stallstått (adj) (om hest) som har stått for lenge på stallen og ikkje fått bruka kreftene; (om folk) fullt av oppdemt energi og tiltaksløst. Jf. "Ordbilete frå husdyrmiljø".

Stallvekkj' (ei) hestebjelle.

Stamnsko (ein) jarnskoning i stammen på storvorne trebåtar.

Stank' (verb) stønne.

Starvekt (adj inkjekjønn) stivt, lite ledig: *starvekt ty (garn); stivt og starvekt.*

Stauk' (verb) *gå og stauk'* gå heime, isolert (som heimføding, utafor); ikkje komma seg ut av det.

Stauke (ein) ein som går og staukar; isolert heimføding; for eksempel gammelungkar som ikkje kjem seg ut av

situasjonen sin.

Staup (eit) fordjuping, dump i kjøreveg (ikkje bruka lenger no).

Staurhenning (ein) **1.** spekkhoggar. **2.** grisk og omsynslaus kar. Jf. "Biletspråk og kallssmål".

Stavlaust (adv) ***gå stavlaust*** utan hindringar. ***Det va sånt liv at'n skoll tru at sjølmann'*** (gammel-erik) ***gjekk stavlaust.***

Stavstila (ei; bestemt form) blekkstilla. Jf. "Hitterværingar i vår og vind".

Steikar (ein) bannskap: ***Han la-over/la-ti ein steikar.***

Steinbit (ein), **steinbitfakte**, **-streker** sjå "Biletspråk og kallssmål".

Steindråg (ei) eit slags kjelke til å transportere stein på, av stokkar som er bøygde i ein ende, med tjukke tverrstokkar på.

Steinløfting (ein) stein som karsløft.

Steinskit (ein) fuglesorten steinskvett.

Steinslæpp' (ei) sjå **slæpp'**.

Steinskjøt' (verb) løyse botnfast snøre ved å dra det strant og slakke brått, slik at søkkesteinen skulle skyte ned og rykkje snøret laust.

Steinvår (ein) sjå **vår**.

Stekkflua (ei) flue som dukkar opp utpå sommaren; liknar husflua, men er flatare og har føtene ut og er raskare og umoglig å slå. Dessutan syg ho blod.

Stekk-ut (verb) drikke ut; tømme begeret.

Stela kånst lure seg til lærdom.

Stempla (adj) bestemt, besuttsom: ***stempla kar.***

Stet (ei) liten fisk; også overført om liten, oppsetsig person.

Still' sæ (verb) opptre stille; oppføre seg rolig og forsiktig: ***Han va tå dæm som gjekk og stilla sæ; ho ha tresko på, så ho gjekk itt nætt og stilla sæ.***

Stilte' (verb) ***stilte' sæ*** gå forsiktig; liste seg: ***Han stiltra sæ forsekti(g) bortåt.***

Stingsild (ei) eit slag småfisk i sjøen.

Sti'-sæ (verb) sette foten meins; fortrø seg: ***kua stidd-sæ. Sti på-sæ*** stige til sides (ofte sagt til kua den tida

ein handmelka).

Stivaty (eit) stiva (lin)ty, som skjortebryst, snippar.

Stivnakka (ein) stabeis.

Stivsinne (eit) det å vera sta, strid, lite "elastisk"; det å halde på meiningane sine (langvarig tilstand).

Stjæl (adj) stiv, støl.

Stokkfesk (ein) rund fisk (skrei) som blir hjelltørka. Jf. **tihljafesk**.

Stokkflogge (adj) (om garn) fullt av fisk. I overført bruk sjå "Biletspråk og kallsmaal".

Stokkskeisa (fleirtal) eldre type skeiser, laga av ein trestokk med jern innfelt. Jf. **hånnskeisa, pansera**.

Stomlen (adj) sløv, fråverande (ofte om gamle folk).

Stoms (adv) brått, uventa: **komma stoms på**.

Stonkjen (adj) stinn, utilpass; fullpakka av mat; foreten: **Æ vart så stonkjen ætte medda'n**.

Stonnjast (verb) vente, lengte.

Stonnjeslaus (adj) rastlaus, urolig.

Stonnjom-te (adv) av og til.

Stonnjsjuk (adj) lengeselsfull, utolmodig.

Stoplen (adj) gammal og støl, og noko skral til beins; som stoplar (1)når ein går.

Stopp' (ei) **komma(-sæ) tu ei stopp'** bli hjelpen; finne på råd; komma ut av ei knipe (ofte ironisk/sarkastisk).

Stoppel (verb) **1.** løfte føtene høgt og sette dei rett ned når ein går, utan sig og flyt (typisk ganglag for gammalt folk). **2.** arbeide med **stoppelbrætt**.

Stoppelbrætt (eit) lita fjøl med handtak, kledd med stoff, til å klistre mot veggen ved mattmaling, som skulle vera ru.

Storaua (eit) **gjærra storaua** gjera store auge; vera **glåmøgd** (sjå også det).

Storbengsan (fleirtal) storfolket.

Storbløyt' (ei) storfest.

Storbohonnj (ein) (hus til) kongesnegl. Jf. **bohonnj**.

Storbråtta (ein) stor mengd. Jf. **bråtta**.

Storbørt (ein) ein som er svært arrogant, høg på pæra. Jf. **børt**.

Stordengsan (fleirtal) storfolket.

Storgrepp (eit) sjå **grepp**.

Storforstand (eit) hånsleg, ironisk overdrive om nokon som er det motsette av forstandig: **han ha fått-sæ ti et storforstand** f. eks. om ein som har forlova seg.

Storfæmti (ein) ein som ligg frammi (ordet helst bruka om mannfolk).

Storhælg (ei) høgtidshelg.

Storkarsmeddag (ein) middagsmåltid klokka fem (sorenskrivaren og presten hadde det når dei kom frå kontoret; anna folk åt klokka tolv).

Storkjæft (ein) person som er stor i kjeften.

Storkjæfta (adj) stor i kjeften.

Storkrøk (eit) sjå **krøk**.

Storliv (eit) vilt liv med mykje moro.

Storløysar (ein) sjå **løysar**.

Stormann (ein) ironisk og negativt om ein som gjorde seg kjent, slost på festane etc: **det va ein stormann i si tid**.

Stormenneskj (eit) kvinneleg motstykke til stormann.

Stormobban (eit) amoralsk kvinnfolk, som "gjer-i-veg" ekteskapet o l. J.f **mobban**.

Stormokka (ei) sjå **mokka**.

Stormål (eit) **det e rætteli på stormåle** det er ekstra gale, begynner å nærme seg krise.

Stormånskjænn (eit) fullmåne. Jf. "Hitterværingar i vår og vind". Også **høgmånskjænn**, s d.

Stornos (ei) hovent, arrogant kvinnfolk. Jf. **nos**.

Storomflina (ein) storreingjering, også overført om stor "oppvask", f. eks. i ein etat.

Storromma (adj) som tar stor plass (og ksumpar borti ting).

Storråkk (eit) sterkt sjørøkk.

Storsjøan' (adj) stor forskjell på flo og fjære.

Storsmal sjå **smal**.

Storsnø (ein) kraftig snøfall: *Han lægg-ned storsnø*. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Storsnøvinter (ein) vinter med ekstra mykje snø. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Storsøa (ei) ukontrollert livsførsle eller anna ugreie. Jf. **søa**.

Stortesa (ei) sjå **tesa**.

Stortrøy' (ei) kofte.

Stortyn (eit) dramatisk hending; uventa positiv framgang e l: *Da æm ha bærga kua, tøkt dæm at dæm ha gjort eitt stortyn*. Jf. **tyn**.

Stortøk (adj) som tar stort i; slår stort frampå; siktar høgt; hart ambisjonar; stilar etter det store: *Hn va så stortøk, han trudd han skoll få lensmannsdottra*.

Storvarp (eit) kupp; heldig handel e l: *gjærra storvarp*.

Storvoli (adj) nokså stor.

Stram (ein) lukt, stank.

Stram' (verb) lukte,sanke: *Det strama godt tå'n*.

Straumskavvel (ein) sjø som kvervlar seg opp i stor skavl når ut- og innstraum møtest; det blir livsfarleg å segle eller ro.

Straumsætta (ein) sterk straum som pressar på når det dreg opp til uver uti havet: *det va sånn stramsætta at æ mått bærra oppgi å sætt, æ rækt tå mean gong på gong*.

Strekkj' (verb) streife omkring: *å færra å strekkj'* fara vidt omkring; ikkje vera i ro; ikkje vera konsentrert. Også *strækk'*.

Streng (ein) svært lokalt avgrensa regnskur. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Stræl (eit) noko som er tynt, glissent, usamanhengande, som ein liten fiskstim: *sildstræl*.

Strætekt (adj) trekkfullt; særleg om passasje, trong gate o l, der vind blir pressa saman.

Strøy' (verb) jaga, drive bort.

Strågjevve (adj) förlaus; som ikkje har meir høyt igjen.

Stråkland (eit) strandområde sterkt utsett for straum, vind og båredrag.

Strål' (vrb) strø omkring seg: *Han stråla slik med høye' når'n skoll kjon'.*

Strålent (adj inkjekjønn) som er lett å spille ned: *Høye' va mesta for tørt; det va så sprøtt og strålent.*

Stuakåtta (ei) sjå **kåtta**.

Stuasko (ein) innesko, tøffel.

Stuk' (verb) presse saman: *Han datt og stuka handledde'.*

Stupfolj (adj) svært rusa.

Sturtida menstruasjonen. Jf. **månadstida**.

Stuta (adj) *stuta follj* indoktrinert. Jfr **follstuta**.

Stuttul (ein) stiv stokk (stutt og tjukk). Kanskje bruka om støytaren i ein mortar?

Stuv (ein) tystuv (sjå det).

Styban (eit) pleiebarn, stebarn.

Stygge (ein) **1**) støkk: *ha fått ein stygge ti sæ.* **2**) uhygge: *Det va ein døktig kar, men det sto ein styggje tå'n; det va ein god sjøbåt, men det sto som ein styggje tå heile båt'n.*

Styp' (verb) stupe: *å styp-ut tu båt'n.*

Styrvol (ein) rorpinne.

Styving (ein) framvekstringsgut: *da æ va styvingen.*

Stægle (ein) **1.** gaffelhjort. **2.** grind rundt halsen på dyr som smaug gardane. **3.** lang staur som står oppi lufta. **4.** lang kar.

Stæl'-opp (verb) egge opp: *oppstælt, tistælt.* Når ein er *follstælt*, er ein skikkeleg "lada".

Stæmpla (adj) prinsippfast, karakterfast: *ein stæmpla kar.*

Stæng (eit) det å stenge inn fisk med not.

Stæng' (å stenge) stenge inn fisk med not.

Stævle follj *pære full.*

Stævvæl' (verb) gå uvørent fram, utan hensyn: *Han kom stævlan'uten å sjå sæ for, han stævla rætt gjænnom åker'n; stævvæl' rætt oppi det* trampe i klaveret; *stævvæl rætt oppi grautfatet* sikre levebrødet

(gifte seg til velstand)..

Stævelbændek (ein) ein som er uvøren, trampar i klaveret.

Stø (verb) herde bor: *han kvæsst og stødd båra fer tre anlæggslag.*

Stølder (subst) tjuvegods, tjuveri.

Stølsband (eit) tynn lenke av metall til å måle omkretsen rundt bogen påkyr. Vart brukt for å rekne ut vekta ved salg.

Støn'-te (verb) stivne til; storkne, stabilisere seg: *Det ha vorre frost om natta, slik at føre' ha støna-te.*

Størtregn (eit) sjå "Hitterværingar i vêr og vind".

Stø-sæ (verb) (om fisk) slå seg til; roe seg på ein stad. Jf. **kveitstø**, **pelkstø**, **trollgarnsstø**.

Støttælt (adj) (om byggevêr) med korte elingar. Mf. **langælt**.

Støyp' (verb) stupe: *han støyft-sæ te sængs.*

Stå bort (verb) ikkje mjølke pga. drektigheit. Jf. **sina**.

Stålkraåk' (ei) person som tar unna og stuvar høyr på låven når ein kjører høyr.

Stålme (ein) opphovning i kujuret på grunn av mjølketilsg.

Stångbessel (eit) særskilt beisel til hestar som bit og ikkje går godt i krøkje, ei stong på ei snor, med taum imellom.

Ståss (verb) *det ståss-itt nå'* det stoppar, hiundrar, forslår ikkje: *det ståss-itt pæng'*; *det ståss-itt bøker* sagt om den som veit mykje.

Ståvarp el **ståvårp** (ei) fangstinnreting for laks, der ein hadde ei hytte som ein kunne sitte i og sjå fisken gjekk inn i nota (helst innant Agdenes).

Sul'-opp (verb) vinde snøret opp på sula etter endt fiske; overført om å døyr. Jf. "Biletspråk og kallsmaal".

Sulstævel (ein) støvel som går heilt oppi sula (skrittet).

Supahjort (ein) hjort som blir skoten som matauk.

Supaklokk' (ei) matklokke.

Supamat (ein) kokt mat, middagsmat.

Surblås' (ei) sur og grinete person. Jf. **blås' 2**.

Surgras (eit) plantesorten matsyre.

Surka (adj eller adv) durabelig, gild: *ein surka båt, ein surka slått, fæst, dask, nase; eit surka oppgjør, surka forkjølt.*

Surpong (ein) ein som er sur og grinete.

Surren (adj) sløv, ukontrollert, som *går og surre, surre og dreck.*

Surv' (verb) slomse; vera uskjøttsam: *surv' i veg, surv' i hop* blande ingrediensar skjøteslaust.

Sutterlava (ei) sutrete kvinnfolk eller jente.

Suvlen (adj) ureinsleg, likesæl.

Suvlåt (adj) dss **suvlen**.

Suvvel' (verb) laga mat på ein uappetittlig måte, ureinslig og med dårlig samansetning av ingrediensane.

Suvvelkopp (ein) person som har det med å suvle.

Svaddj' (verb) spre sladder, vondskap; slarve: *færra å svadj'.* **Svaddjpong** (ein) ein som fer med slarv.

Svalekt (adj) forholdsvis kaldt; svalt, kjølig. Jf. "Hitterværingar i vår og vind".

Svana (verb) minke ned; trekke seg saman: *å svana ned* minke i volum (om hevelse).

Svangan (fleirtal) hoftesenene på dyr.

Svarraskit (ein) ein som legg seg borti ting han ikkje har greie på: *svarraskit i lagje.*

Svartbannas(t) (verb) banne intenst.

Svarthål (eit) avhol i sterkare, djupare meining, uvegsamt, ufruktbart og bortgjømt, med fuss og rotenskap.

Svartmeisk gammelerik.

Svartresting (ein) svært stor sei (14-15 kilo)

Svartstill (ei; bestemt form) blekkstill. Jf. "Hitterværingar i vår og vind".

Svarttykje gammelerik.

Svartælsk' (v) elske i løynd.

Svartængel (ein) bruka nedsettande om maskinfolk på båt. Jf. **sotængel**.

Svei (ein) tynn grein, pisk.

Sveittklut (ein) klut el lite skjerf som fyrbøtaren hadde bunde på halsen, knytt på sida, for å hindre kolstøv og sveitte i å renne nedpå kroppen.

Sveittstaur'n (ein; bestemt form) roret i båt: ***gå og dra på sveittstaur'n*** sagt ved vaktskifte.

Svemlen (adj) svimmel.

Sveren (adj) sliten og svolten.

Svertugg' (ei) rask matbit for å stoppe verste svolten.

Svinarve (ein) eit ugras, vassarve.

Svort'n (å svartne) syne seg ein svart skimt: ***æ såg det svartna ti nåkka så for bortjønna grase.***

Svælm (ein) dragsug, rangstraum: ***Det va svælm oppi elvamunningen.***

Svævd (adj) ute av mental balanse, delvis bevisstlaus (ei kort stund); fortumla, "omtåket".

Svølder (ein) svelg.

Svåkk (ei eller eit) senkning, søkk, dolp; svakt punkt i isen; ***svåkk i vei'n*** ettergivande punkt i veggen.

Sy (verb) koke, syde: ***Det sau-over for'n*** han overdreiv.

Sygaronge (ein) spebarn, brystbarn.

Syg' skålt suge ut ein feittklump inni uersskolten. Også sagt om tungekyss.

Syle (adv) bruka forsterkande i ***syle frekk***. Jf. **farksyl**.

Syndsamle (adj) for gale; leitt.

Syrbland' (ei) blanding av surmelk og vatn. Brukt av onnafolket i sommarvarmen.

Syrn' (verb) ***syrr' melka*** tilsette kultur så ho surnar.

Syt' (verb) jamre seg, bera seg. kallsnål på folk som jamrar seg i utide er **sytselg** (ein), **sytkopp** (ein), **sytskrå** (ei) og **bærselsyt** (ei).

Sæggelfæst' (eit) stein, ballast i småbåten for å halde den stødig under segling.

Sæggelfør (adj) (om båt) stor nok til å kunne seglast.

Sæggelsjuk (adj) klein for å komma seg ut på segling (kallane vart det når dei gjekk og venta på lagleg bør).

Sægost (ein) kallsnål for dorsk og treg person.

Sæing (ein) småmåse.

Sækkband (eit) band til å binde for munnen på sekk.

Sækk-klip (ei) liten kloss av hardved, helst eik, med to hol i og tau igjennom, som anordning for å heise ein sekk etter munnen. Helst brukt på land, til heising frå 1. til 2. etasje i brygge.

Sækkmonnje (ein) munning på sekk.

Sæmen (adj) sein, sløv, dorsk, treg.

Sæmhau (eit) sæmen person.

Sængbår (ein) (i spøk) det mannlege kjønnslemmet.

Sænglo (ei) hybelkaninar.

Sænglökk' (ei) "flaks" hos kvinnfolka.

Sætt (ein) lita slegge. Jfr **dåbbelsætt**, **piggsætt**. Også bruka om **bandsætt**, s d

Sætta (ein) sjå **melksætta**, **vass-sætta**.

Sættardram (ein) dram skjenka ved utsett eller oppsett av båt (helst større båt der det trongst mykje folk). Jf. **oppsættar**.

Sættkak' (ei) brød av gjæra deig; vanlig husholdningsbrød.

Sætt'-te (verb) 1. sette livet til; omkomma. 2. sette i veg: **sætt-te på ski, kjelke; sætt-te åt hauan; sætt-te på sjø'n**.

Sætt'-åt (verb) røyne hardt på; vera stor påkjenning: **Han bli kroppklein når det sætt-åt**.

Sø (eit) kraft, vatn som noe er kokt i: **flyt-vækk** el **kok-bort i sø** bli berre emd snakket; koke bort i kålen.

Sø (eit) fyllesvin.

Søa (ei) **Ei onneli søa** ukontrollert livsførsel, også anna ugreie, som f.eks. rettsak Jf. **dommsøa**, **storsøa**.

Søft' (verb) **søft-i-vei** legge seg frampå, fara fort. Truleg frå seglarspråk.

Søkkj' (eit) svært negativt kallsnål til kvinnfolk; ei det ikkje er botvon i.

Søkkja (adverb) bruka forsterkande: **søkkja svær, søkkja gammel**.

Søkkjhakki krafuttrykk.

Søkklænk' eller **–lenkj'** (ei) *dra søkklænk* når garnet gjekk fullt slik at silda drog vakarane under og dauda.

Søkkmyr (ei) hengemyr.

Sølk' (verb) *sølk-sæ-te* skitne seg til.

Sølkasåmt (adj) som lett blir skittent.

Søllkrok (ein) *færra med søllkrokjen* kjøpe fisk i staden for å fange han sjøl.

Sømnoren (adj) søvndrukken; ør eter å ha sove.

Sømpork' (ei) person som søv lenge om morgonen.

Søring (ein) vestlending.

Søskenbyt' (eit) *å gjærra søskenbyt'* når to brør gifter seg med to søstrer.

Søtjo (ein) blodsugande mygg som flyg med ein ørfin syngande låt, mest om kveldane.

Søtsmakan' (adj) *Han va-itt søtsmakan'* (om vëret) ikkje særleg bra; (om person) lite blid; sinna.

Søv' (verb) få til å sova: *å søv'-ne(d) ein onge; bli søvd-ne(d); ongen lett sæ ittj søvas-ne(d)* for eksempel fordi han var skremt, urolig.

Søy (ein) fjernt gny: *hør' søy'n tå uvere uti have.*

Søy' (å søye) *kåmm søyan inn, kåmm søyan på motorsykkel.*

Søye (adv) forsterkande: *søye sterk; søye hard; søye artekt.*

Søykj' (å søkje) bjeffe, om hund, også *søykj' og bærra-sæ.*

Søyr' (å søyre) **1.** tørke væte, sveitte på kroppen; gå i blaute klede. **2.** gå på fylla over lengre tid.

Søyrdall (ein) ein som går på fylla over lengre tid.

Søyrkopp (ein) dss. frg.

Søyrløkt (ei) sur kroppslukt.

I så (ein) vass-stamp, stod uti svala med husholdningsvatn. Også *vass-så.*

II så (ei) lite matgrann: *Han ha-itt ei mjølså igjen; ha-itt smaka lokkan så.*

Så hænne (adv) *Det e så hænne* det er så vidt det held; så vidt akseptabelt.

Sålger (ein) ein som er upålitelig, uærlig.

Sålk(a)sam (adj) lett for å bli flekkete, tilflidd.

Såmn'-åv (verb) forsova seg.

Sångarhåle (eit) *rusk i sångarhåle* irritasjon i luftvegane.

Sånnkåannaæmn' (eit) kommande svigerdotter.

Sårfrøyst (adj) om speik eller tele som enno ikkje er bunde fast sammen. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Sårvænga (adj) *bli sårvænga* få ei lærepenge; få "brent seg": *æ trur han vart sårvænga før han kom-sæ-tu.*

Såtta (verb) sladre: *å færre å såtta* samle inn og bringe rundt vondsinna sladder.

Såttabry' (ei) menneske som fer med vondsinna sladder.

Såvêr (eit) sjå "Hitterværingar i vêr og vind".

Såvva hæst (verb) vera utafor, distre.

Tafsas(t) (verb) *tafsas(t)-opp* trevlast opp.

Ta fulen sjå *dra fulen åt sæ.*

Tak (eit) *i det takje* bortimot slik at; *det va i det takje at det konn ha vorte nå.*

Taksky(r) (adj) (om hest) som ikkje vil takast inn frå beite.

Takt (ein) vending, del av slått.

Tala (verb) eldre for *å snakk'*: *han va-itt talan åt* han var ikkje tilsnakkande.

Talmast (verb) plagast av angst, indre uro: *talmast tå daggan* dø av depresjon.

Tahljkalv (ein) pysete, stakkarslig og lite framtøk person. Jf. "Ordbilete frå husdyrmiljø".

Tangskår (ein) der tangveksten begynner.

Tann (eit) *legga i tanne* springe det hardaste ein vinn. Jf. **flattann.**

Tanna (verb) springe fort.

Tannbær (adj) med utstående tenner.

Tannerflettj' (ei) person som *flettje tå* flekker tenner når ein flirer; flirer på ein falsk og utidig måte.

Tannranes (adj) intens: *tannranes nolavind*.

Tannren (adj) påsittande, aggressiv, om folk som *sett-på i tid og utid*, men også om ver og vind.

Tanntuggel (ei) *gå som ei tanbntuggel for* vera til harselas, til å la sinnet sitt gå utover.

Tannvarg (ein) ein som er påsittande, som glefser i tide og utide; brukar tennene og aldri gir seg.

Tarraflu (ei) tarevaksen **flu** (s d).

Tarraskipper (ein) kystskipper (som stryk seg frammed taran). Hakket over **mortskipper**.

Taumkjør' (verb) *å bli taumkjørt* bli tvangsdirigert, detaljstyrt, brukt makt mot. Jf. "Ordbilete frå husdyrmiljø".

Taum' sæ (verb) ha sjølkontroll. Også i vendingar som *han tauma sinne' sett*.

Tav (eit) tull, tøv: *Det va bærre tøv og tav*.

Tav' (verb) snakke tull.

Tavdall (ein) ein som tøver, snakkar tull.

Taven (adj) som snakkar tull; plagsamt skrytande.

Te atters *det gjekk te atters* det gjekk gali vegen; tilbake.

Tebola (ei) tildragelse: *Det vart ei onneli/sørgeli tebola*.

Tedrætten (adj) med tiltjukning til, som drar seg opp til nedbør: *han e tedrætten me uver* Jf. "Hitterværingar i vår og vind". *Han sto så tedrætten* vinddraget stod slik til 8at ein f. eks. hørte kjerkeklokkene).

Te fals æ ha gjort min del, de ander te fals dei andre sin tur, plikt

Te fullna'n fullt ut; fullt og heilt: *No kan æ dra annja te fullna'n*.

Te nattan til natta.

Tengels (ei) svært tandert og svakeleg kvinnfolk.

Tengest (eit) svært tandert og svakeleg barn eller kvinnfolk.

Tennaure (ein) småfisk (i ferskvatn).

Tennj' (ei) terne (fuglen).

Tennsul' (ei) *færra som ei tennsul* vera veldig aktiv, kvilelaus. Kan kanskje knyter dette til fuglen tenna (terna), som har stjert som svala. Denne fuglesorten er rastlaus og oppsøkande, og et små dyr. Men jamfør

tilsvarende uttrykk i Hemne med **tengsul'** (tingsule, egentleg budstikke).

Tepp (ein) spiss: **skotepp**. Jf. **tupp**.

Tepp' nedpå (verb) vera så vidt nedpå med skotippen.

Terren (adj) sinna, hisig: **Terren honnja får revve skinn** sjå Ordtak.

Tesa (ei) styr; stor overdriving; spetakkel, forstyrning; noe som vekker negativ oppsikt utan at det er gagn i det, som f. eks. å kjøre seg utfor i fylla: **ei onnjeli tesa**. Også **stortesa**.

Te skjæls sjå **kåmm'-te-skjæls**.

Tessen (ei) i uttrykk som **Det va itt ei heil tessen i han** han var ustadig, upåliteleg.

Tesækomme (adj) **godt tesækomme** i gode kår.

Tetakan' det va-itt det føst tetakan' sagt om noe ein gruva seg for.

Te veljes einig, samd: **han va da vel te veljes med det..**

Ti(d) (ei) sjå **komma tu ti(d)a**.

Tidd (adj) tidsinnstilt, tidsberegna. **Kua va rætt tidd** ho var beregna å kalve på ei ginstig tid.

Tie (adj) **tie mark** jord som ikkje er frossen. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Tigjort (adj) med barn; gravid.

Tihæft' (eit tidhefte) noe som heftar ein bort.

Tikaffe (ein) kaffemåltid i ti-tida, først innført med sjøfolk.

Tikj (ei), nyare **tik 1** ulvetispe. **2** lausaktig kvinnfolk.

Tihljafesk (ein) usplitta, hjelltørka skrei. Jf. òg **stokkfesk**.

Tihljing (ein) dss. frg.

Tin (ei) nyheit.

Tinas(t) (verb) ryktast: **Det bynt å tinas forskjellige ting om han, som itt va så bra**.

Tjukklægg (ein) baksida av leggen. Også **mjuklægg**.

Tjukklår (eit) tjukkaste delen av låret. Også **mjuklår**.

Tjukksjøtt (adj) tjukt av åte (plankton) i sjøen om sommaren. Også **tjukksjøan'**.

Tjyvhål (eit) lumskt farvatn både på sjø og land, der ein kan kjøre seg fast.

Tjyvkjenn' (verb) *bli tjyvkjent* bli stempla som tjuv.

Tjyvlaup (ein) tjuvaktig person.

Tjyvråkkje' (eit, bestemt form) *ta tjyvråkkje'* skvette til og legge på sprang.

Tjyvslå (verb) slå utan forvarsel.

Tjyvtak (eit) overraskande overtak som sett motparten ut av spell.

Tjønntilla (ei; bestemt form) blekkstilla. Når det er stilt som i ei tjønn på fjorden og havet. Jf. "Hitterværingar i vår og vind".

Tobaksdæla sjå **dæla**.

Tokka (adj) opplagt, lysten: *Han va itt tokka te å gå såpass langt.*

Toknast (med) (verb) ha uforløyst kjensle: *Han gjekk og toknast te'n itt greidd meir.*

Tolagtgarn (eit) garn med to tåttar.

Tolflo (ei) torevêrsbyge. Jf. "Hitterværingar i vår og vind".

Tollj (eit) tøv, tøys: *kamma på tollje* tulle seg vekk (både konkret og overført); også bli døgnvill.

Tolljflir' (verb) flire på ein forvirra, tomsete, fjollete måte; flire i uforstand.

Tolljhøn' (eit) ei som er tullete og tøvete. Jf. "Ordbilete frå husdyrmiljø".

Tolljkauk' (verb) brøle, rope vilt.

Tolljpip (ein) tullebuk.

Tolljri (eit) tull og tøv.

Tolljsella (ei) ei som er tullete.

Tolljskjur (ei) ei som er tullete.

Tollskrokk' (ei) ei som er tullete.

Tollj' tå (verb) komma ut av fatning, ut av mental balanse: *å værre tåttollja.*

Tolljvind (ein) ustadig vind. Jf. "Hitterværingar i vår og vind".

Tomsup' (ei) suppe med lite innhald, som gjerrige folk gav til arbeidsfolket.

Tomtre (eit) tomgods.

Tongnæm (adj) som har tungt for å lære.

Tongpustan' (adj) som pustar tungt.

Tongsjøa (adj) med kraftige dønningar.

Tongsomli(g) (adj) trasig, lite oppløftande: *tongsomli besøk*.

Topinnakall (ein) galeas og anna farty som hadde mesanmast. Jf. **einpinnakall**.

Topp (ei) **1**) kork i flaske: *flasktopp*. **2**) sterkt konsentrert fiskestim: *småsilddopp; morttopp*.

Topplei' (verb) leie hest etter panneluggen. *Å bli toppleidd* bli tvangsdirigert o l; jf. "Ordbilete frå husdyrmiljø".

Tral (ein) bane, spor: *Han va komme innpå ein gæli tral*.

Tralt (ein) tilvent mønster, (jamn, daglig) gang: *Han va komme inni den gammel tralt'n*.

Tralt' (verb) traske, trø omkring: *Han gjekk der og tralta og trødd og fekk itt gjort stort*.

Trampsykkel (ein) trøsykkel (bruka heilt nøytralt, ikkje nedsettande).

Trant (ein) *trant'n* (i spøk) munnen.

Tre (eit) *få te/ti trea-sin* få kjeft, overhøvling. Kanskje frå trekoppar.

Trefoting (ein) hjort som hinkar på tre føter, etter skamskott.

Trehendt (adj) hendt, dyktig til trearbeid.

Trens' (verb) slite, bera tungt: *Han trensa og bar*.

Tresbukk (ein) ein som manglar handlag.

Tresen (adj) klønete, treshendt.

Treshendt (adj) utan handlag, ikkje hendig.

Trestykkjersmort (ein) sei av ein viss størrelse (mellomstor).

Tresåt (adj) treshendt.

Tretinnhårv (eit) lita horv (ein firkant med tverrtre over), dregen med handmakt.

Tretåfla (fleirtal) tøflar med tresole.

Trillbårhjul (eit) bruka som kallsnål for hjulbeint person.

Trillplank (ein) banen ein bruka når ein trilla med sluskebåre (tverrplankane ein la under, til strø).

Trollast bort (verb) leva utanfor folkeskikken så lenge at ein tar skade av det.

Trollgarnsstø (eit) stad der ein fiskar med trollgarn.

Trollgarnsætt sjå **garnsætt**.

Trollpanke (ein) trollete unge (godlyndt kallsnål).

Trollposse (ein) dss. frg. Dette var også noko på krøtter, kanskje ein av kumagane.

Trollskrækk (eit) hyling, skriking utan tårar. Jf. **tørr-rasa**.

Trolltime (ein) når ein er innbeden til måls, men halar ut tida og ikkje møter opp: ***Kor mang' trolltima ska di ha?***

Trugg' (ei) kasse med hankar og skrå vegger. Jf. **lintrugg'**.

Trusnål (eit) fortrulegheit: ***i godt trusnål*** i fullt alvor, i den hensikt å bli trudd: ***Han spord' i godt trusnål om'en verkeli ha tenkt å dræppa'n.***

Tru-sæ (verb) betru seg: ***ho trudd-sæ te mæ.***

Tryg' (verb) fara hardt med; handtere uskjøttsamt: ***Han tryga-sonnj sko og klea.***

Trynband (eit) strøypelykkje som vart smetta bak hjørnetennene og over trynet på grisen, for å få han meir lietam og flyttbar. ***Å få trynband på sæ*** bli ufarliggjort. Jf. "Ordbilete frå husdyrmiljø".

Tryntørk (ein) bruka som skjellsord (kallsnål).

Tryt' (verb) ta slutt

Træm' (verb) presse, trykke, tvinge fram: ***Kua sto og træma med kalven og fekk-en itt frå sæ.; han sto og træma og trompa.***

Trænagras (eit) overmodent gras, som ikkje lenger er brukande til beite.

Træns' (verb) bera tungt.

Trøskar (ein) ein som arbeider med trøskinga: ***eta som ein trøskar*** eta svært mykje.

Trøy' sæ (verb) vera sysselsett, engasjert.

Trøysåmt (adj) artig, opplevelsesrikt: *ha det trøysåmt*.

Trådkakk (ein) sjå **kakk**.

Tråen (adj) rang, tungbeden, trå.

Tua (ei) vaskefille: *ha-itt lagt tua på tre*.

Tuftbås (ein) i folketrua: *tuftbåsan skoll stå tom*.

Tuftflættan (fleirtal) hår på nyfødde unge, dette fell av og tovar seg saman.

Tuftmelk' (verb) melke kyrne frå venstre (vanleg folk melka frå høgre, medan tuftane gjorde det frå venstre).

Tuftskjegg (eit) lav på gammal skog.

Tuftskått (eit) sjukdom som kjem brått på krøttera. Jf. **finnskått**.

Tugg' (ei) matbit, munnfull mat; noko ein tygg på. Jf. **svertugg'**.

Tukåmme (adj) fysisk tappa; i dårlig form.

Tungald (eit?) tung sjø.

Tungmilt (adj) (om ku) tung åmelke. Mf. **lettmilt**.

Tupp (ein) **1**) skitupp, skotupp. Jf. **tepp. 2**) lettlurt, lite oppvakt person.

Tuppelure (ein) godlyndt kallsnål eller kjælenamn på liten unge.

Tuppen (adj) lettlurt, lite oppvakt.

Tuppåt (adj) tuppen.

Tur (ein) dur.

Tur' (verb) dure: *ho melka så det tura i bøtta; det ture i omn'* (NB: kverna **dure**).

Tusk' tå (verb) avlive; drepa i løynd: *Han tuska tå kattongan*.

Tussa (adj) sliten, uoppplagt.

Tussi(g) (adj) vanskelig, trasig: *ha det tussi/tussekt* ha det vanskelig,slitsamt, også økonomisk. Sjeldan bruka no.

Tustren (adj) deprimert, trist, nedfor; også skremt. Jf. **fortustra**.

Tvarre (ein) liten, energisk, oppsetsig mann eller gut.

Tvi (verb) *tvi mæ* rop i gjømsel-leik, når ein nådde friområdet før "vakta"; *tvi forby mæ* "løyseord" i leik.

Tvieldast (verb) eldast fort.

Tvihold' (verb) halde med bgge hender.

Tvi-is (ein) dobbelt islag. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Tvi-kle sæ (verb) ha på seg dobbelt med klede.

Tvikrokåt (adj) (dobbelt) bøygd over noko, enten på grunn av sjukdom eller skade.

Tvitennt (adj) som har nye tenner utapå dei gamle.

Tværrpåle (ein) tverr, sta, usosial person. Jf. **påle**.

Tværrskåtting (ein) båt med tverr akterende.

Tværrstekkel (substantiv) sjøstjerne, korstroll.

Tykje gammelerik. Jf. **svarttykje**.

Tyn (eit) dramatisk hending; dramatisk gjennombrutt; gjennomgripande reform; uventa positiv framgang. jf. **stortyn**.

Tynngryt' (ei) stor gryte som rommar ei tynne.

Typpber (ei) tyttebær.

Tyskap (eit) folkeslag, sort: *Ka slag tyskap e no det her?, han va no tå ett rart tyskap*. Ty = to, karakter.

Tystuv (ein) tyrull.

Tægga (ein) teig. Jf. **jakttægga**.

Tækkardram (ein) dram skjena i høve takteking, helst når det ar dugnad.

Tæln' (verb) *færra å tæln'* vise sterk aktivitet, fara att og fram utan å kvile: *Han for og tælna ætte sauén*.

Tæms' (verb) slite med noko som gjer motstand; f.eks. ro i motstraum: *Æ tæmsa og rodd i timesvis før æ kom fram*. Også om mat: *Æ tæmsa og åt så æ vart klar i kjakan*.

Tænnild (ei) **1.** liten, blank lokkefisk av hamra tinn. **2.** tynn person. Jf. "Biletspråk og kallsmåll".

Tænnstilla (ei; bestemt form) blekkstill. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Tæv' (ei) liten, utidig og plagsam person (ikkje berre om kvinnfolk): *ongtæv', veikjtæv'*.

Tævva (verb) puste tungt.

Tøk (adj) oppvakt; med frisk intelligens. Sjå òg **framtøk**, **snartæk**.

Tøla (fleirtal) bruksting, eigneluter.

Tølast (verb) dss **tøl' med**.

Tøl' med (verb) **1.** stelle, passe på, sjå etter; ha omsut. **2.** trøye seg: **dæm tøla-sæ så gått i hop**.

Tømmernål (ei) spiss jarnpinne, pjaks, bruka når ein lunna og kjørte tømmerlass stramma med kjetting. Ein slo denne gjennom lykkja på kjettingen for å låse han, og kakka på sida på han når ein slo han ut.

Tømmerspik (ei) trespett bruka i tømmerkogen, til å **vægga-opp ståkka**. Også berre **spik**.

Tørbannas(t) (verb) banne intenst.

Tørdomm' (verb) **Det tørdomme(på sjø'n)** det er rykande sjø, hakket hardare enn når det **domme**, s d.

Tørhost' (verb) hoste utan å få opp slim.

Tørmækker' (verb) le kaldt.

Tørnavar (ein) lite lærenem person.

Tørnæm (adj) dum; lite lærenem.

Tør-rant (ein) sjå **rant**.

Tør-rasa (verb) hyle, skrike utan at det kjem tårar. Jf. **trollskrækk**.

Tør-ræmj' (verb) illskrike.

Tørskit' (verb) fise, fjerte.

Tørskjennas(t) (verb) skjelle og smelle intenst, men gjerne utan djupn, litt på tomgang.

Tørvør' (eit) sjå "Hitterværingar i vêr og vind".

Tøstdrekk (subst) drikke for tørsten (saft, skjør o l);også sagt om dårlig øl.

Tøy' grana løyndeord for å ro.

Tå' (å tåe) **tåe inn/tåe ut** (presens) sette tærne innover/utover når ein går.

Tåas (verb) **tåas-bort** bli tåen, miste grepet på verda (på grunn av tyrannisering eller mangel på åndeleg stimulans)

Tåe (ein) person som er lettare mentalt tilbakestående; tomsing, godfjott.

Tåen (adj) dum.

Tågn'-tu (verb) tørke litt (om f. eks. høy).

Tåkkas-te (verb) litt uvisst, men har med indre klargjering og modning å gjera.

Tå-kåmme (adj) ute av balanse; avspora; psykisk utafør; rar av seg.

Tållj (ei) furu. Jf. **kraggtållj**.

Tålæggan' (adj) *Det e itt tålæggan* sjå "Hitterværingar i vêr og vind".

Tårt (ein) plage, lidning: *gjærra ein tårt* måtte utstå ei plage; *han fekk den tårt'n at kjærringa mått mat'n*.

Tåssjen (adj) toskete: *tåssje gjort*.

Tåtollja sjå **tollj-tå**.

Tått (ein) part av tvinna taug.

Tåtta (verb) lugge, nappe; dra til seg: *tåtta høy, tåtta i spænnan*.

Tåtørkartua (ei) tørkefille.

Uansen (adj) uoppmerksom: *Han verka uansen*. Jf. **ans**. Eldre dialekt hadde **o** istf. **u** i slike ord.

Ubeini(g) (adj) uhjelpsam. Jf. **beini(g)**.

Uby (ei) ugagnskråke.

Ubyen (adj) som gjer ugagn.

Ubyskråk' (ei) ugagnskråke.

Ubytt (adj/perf.pts.) *å itt ha nå ubytt med* ikkje ha noko uoppgjort med. Jf. **byt-sæ-ut**.

Ubyåt (adj) som gjer ugagn.

Udaue (ein) død på ein unaturlig måte, ved ulykke eller drap.

Ufannsli (adj) uformelig, lite brukbar; stor og klumpete.

Ufræls (eit) stort og stygt, skremmande vesen;monster.

Uføys' (ei) ufyseligheit.

Ufårsjylt (adj) utan eiga skuld.

Ugons (adj) uforlikt.

Uhæmn (ei) varig forbannelse: *Det låg som ei uhæmn over ste'e.*

Ulagli (adj) uhøvelig, upassande. Mf. **lagli**.

Ulegga (ei) sengeleie på grunn av sjukdom eller skade: *få ei ulegga.*

Ulven (ein;bestemt form) drøvelen: *dra opp ulven* få i funksjon; gi ein oppstramar; også rote opp i omnen såådet bir passasje.

Ulåtten (adj) indisponibel.

Ulåves (adv) utan lov: *Han for ulåves.*

Umakredd (adj) lat, tjenesteredd.

Umeins (adverb) til mein: *kjæm umeins.* Også *åmeins.*

Umenning (ein) utilstrekkelig, underutvikla, vanfør person. Også *umeining.* Jf. *åmeining.*

Umåtsam(t) (adj) som ikkje passar i hop.

Uroskråk' (ei) urolig person; uroskråke.

Urosræv (ei) uroskråke.

Urskrennja (ei) feitt i ueren, nesten som netja på krøtter; helst til bestemte tider på året når han er full i magen. Dette vart det laga **smeit** av.

Urs-me (eit) fiskeplass for uer.

Urs-sjø'n (ein) *på urs-sjø'n* på uerfiske.

Urven (adj) ikkje heilt vaken; i ulage etter søvn; uopplagt, iritabel.

Usjæl (eit) *gjæra usjæl* ikkje gjera opp rett.

Utabeins (adv) på utsida av lår og legg.

Utangsheit (ei) frekkheit, abnormitet.

Utbol (ein) ufordragelig person; stygging, fæling.

Utgangar (ein) sau som går ute om vinteren.

Utgått (adj) *værra utgått på* ha til hensikt: *han va utgått på fark; utgått på å værra jævli.*

Utin (ei) dårleg nytt. Jf. **tin**.

Utklappa (adj) utspekulert.

Utpå (prep, adv) *gå utpå* gå på nattefrieri .

Utpågang (ei) det å gå utpå.

Utpåjæl (ei) overdriving, skryt.

Utpåkar (ein) ein som går utpå; nattefriar.

Utreist (adj) *han va-itt nå særli utreist; itt langt utreist* sagt om heimføring utan særleg perspektiv.

Utrångsmål (eit) *i utrångsmål* utan grunn; unødvendig. Også *det va utrångs mål*.

Utskått(s)fesk (ein) ein som ikkje er som andre; som er utanfor, utstøytt, ikkje akseptert: *Han gjekk som ein utskåttfesk mellom dæm*. Eigentleg fisk som er skilt ut som uspiselig. Jf. "Biletspråk og kallsål". Sjå også **matfesk**.

Utufs (ein) takskjegg

Utveien (b fleirtal av utveg) *i utveien* borte heimafrå; på reise.

Utåg (ei) svakheit i ei slekt; genetisk defekt: *Det kom inn ei utåg*. Dei gamle sa *otåg*.

Uversfuggel (ein) sjå "Hitterværingar i vêr og vind".

Uvershol (eit) plass der det er mykje uver.

Uverskall (ein) sjå "Hitterværingar i vêr og vind".

Uvlen (adj) ureinslig.

Uvlåt (adj) dss **uvlen**.

Uvvelskap (ein) ureinsligheit.

Uværj' (ei) farlig handvåpen (kniv, sverd, øks o l).

Va(d) (eit) vadestad i elv.

Va(d)gronnjålå (ei) sjå **gronnjålå**.

Vabbekt (adj) *vabbekt før'* tungt føre å ta seg fram i; klabbeføre. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Vabbsnø (ein) særers laus og mjølete snø. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Vaddeså lekt langt ifrå.

Vahand (ei) hand som ein fiskar med. Det var sagt at ein kunne få seg ei god **vahand** om ein handfor eit kvinnfolk før ein drog på sjøen. Jf. **kveithallj**.

Vaje værre på vaje i aktivitet, i farten: **Han va tidli på vaje i dag**.

Vakkerhanda (ei; bestemt form) **å færre med vakkerhanda** vera romhendt, gavmild.

Vakromm (substantiv) overanstrengelse i fingermuskulatur pga. fiskesnøre.

Valdersværk (eit) storverk.

Vall' (verb) **1**) laga ein valle; tulle saman høy til ein valle. **2**) **vall'-vækk** tulle, rote bort; **vall'-sæ-vækk** rote seg bort med tullsnakk.

Vallas(t) (verb) **vallas-vækk** bli rota bort.

Valle (ein) høydott: **høyvalle**. I gamle dagar var det vanlig å laga slike til kvart naut, for å ha kontroll med foringa.

Vamennj' (ei) person som forstår lite, som ein ikkje treng ta alvorlig, som har det mest i kjeften. Jf. **fåmennj'**.

Vanhonnj (ein) ein som er aggressiv og usympatisk.

Vanglen (adj) utan mental balanse. Jf. **halvvanglen**.

Vanhjølt (adj) dårlig hjelpen.

Vankommast (verb) omkomme.

Vanlaga (verb) bringe ut av lage; skade, skjemme, f.eks. verktøy, instrument o a.

Vannjt (adj, inkjekjønn) **det va-itt vannjt om anna enn at han ha botrå** det mangla ikkje.

Vantrævling (ein) ein som er unormal, ubrukelig (både om folk og dyr); også mislykka produkt. **Vantrævling te båt** båt som verken tar styring eller segl.

Vanvøl' (verb) forakte, vanskjømte.

Vargtøkja (fleirtal) dårlig fiskereiskap, ufanslig på alle vis, med store knutar o l. Jf. **famp**.

Varpi(g) (adj) hoven, skitviktig, karavoren: **Han gjekk og braut sæ og va varpi(g)**.

Vart' (verb) passe på; halde vakt.

Varår (ei) eit slag mindre åre til å andøve i trongt farvatn. Om overført bruk sjå "Biletspråk og kallssmål".

Vasast (verb) *Det vases for'n* han fermed tull; er lit "utafor"

Vasdall (ein) tullebukk.

Vasen (adj) uetterrettelig, upålitelig eller litt "utafor".

Vaskopp (ein) vasen person.

Vassbækk (ein) vassbrunn.

Vassflua (ei) eit insekt som fer på vassflata.

Vassflyg' (verb) få augene fulle av vatn.

Vassgås (ei) nøkkerose.

Vasskaldt (adj) råkaldt, utan frost. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Vasskalv (ein) **1.** bille som dukkar i vatnet, kjem opp med bakparten først og går ned igjen. **2.** vasspose rundt kalvefoster.

Vasskåp' (ei) marikåpe.

Vass-sig (eit) vatn som sig i hellande terreng.

Vass-sætta (ein) vassamling under trykk, f. eks. når veitene har gått igjen: *Vent' te vass-sætten har gitt-sæ.*

Vass-så sjå **I så.**

Va-tam (adj) var for å kjenne fisken rykke på djupt vatn.

Vaterbord (eit) bord som ligg noko skrått oppå ripa på midtdelen av båt, til vern mot slitasje og sjøskvett: *legga på ømsa vaterbord* (om båt) krenge frå side til side; (om folk) sjangle i rus. Jf. "Biletspråk og kallssmål".

Vatn (eit) merk spesielt denne bruken: *ho vaska klean (gålve) i tre vatn.*

Vatro (eit) uthola trestykke kvelvd over knea og halve låret, bruka når dei dro uer eller longe.

Vav' (verb) tøve, vase: *færra og vav'.*

Vavalle (ein) ein som snakkar tull.

Vavdall (ein) ein som snakkar tull.

Vaven (adj) som snakkar tull.

Vaver' (verb) gå ustøtt og ukontrollert; vakle: *færra og vaver'*; *han for og vavra så'n staup på sjø'n*.

Vavott (ein)votttil bruk under fiske. Dei gamle hadde jamt to par vottar med seg når dei var på sjøen. Det ar noko dei kalla **va(d)votta**, og noko dei kalla **bla(d)votta**. Bladvottane var av vanlig ull, bundne i vanlig størresle. Vadvottane var strikka lausleg med grove trestikker. Tråden i dei var spunnen av graverull. Det var desse sei hadde på seg under fisket.

Veadall (ein) urolig unge; også ein som er stundeslaus, i vegen, elelr som det ikkje blir noko med.

Veakabbe (ein) vedkubbe.

Veir' (verb) *å itt veir'* ikkje bøye seg; ikkje gå av vegen;nekte å underordne seg: *Han vægd itt for nånn*.

Veiamat (ein) niste.

Veikjlærv' (ei) nedsettande om jente.

Veikjtæv' (ei) nedsettande om jente; sjå **tæv'**.

Veit' (verb) snu, vende i ei viss retning: *Han får værre glad at haue' veit opp*.

Veitkast (eit) det ein mokar ut av grøfta. Jf. **grøftkast**.

Vellje (eit) *ta vellje* ta kontrollen, overliste.

Vemlen (adj) kvalm, utilpas.

Vemmelmaga (adj) kvalm, uti plass.

Vennja (fleirtal) *å gjærra vennja* gjera noko som verkeleg monnar; yte stor innsats. Også *ein vennja* ein vending (i ein slått).

Vennjing (ei) også tidspunkt: *han sekta ætte å bli olfører ei vennjing*.

Veras(t) tu (verb) (om veret) forandre seg positivt; klarne opp. Også *han vere'n-tu*.

Verblenk (ein?) kornmo.

Verkul' (ei) truleg meteor: *færra/komma som ei verkul'* voldsomt, i affekt, i sterkt sinne.

Verren (adj) forvirra.

Ver'-tu (verb) dss **veras(t) tu**: *Du ska sjå han vere'n tu, det vart så'n vera'n tu*.

Vervægg (ein) vegg som snur mot veret; vestervegg. Det var aldri tømmervegg her.

Ves' (verb) oppføre seg uhøvisk, lite overtenkt: *Han for og vasa og vesa, så'n te slutt vart hiva ut.*

Vibråk (ei) unge som held leven.

Vilder' (verb) vera ute av styring, ute av kurs: *Han vildra omkring te'n fann folk.*

Vildren (adj) ute av styring; vanskelig å styre: *Båt'n va både vildren og kværv.*

Villspik (ei) vilter, lettliva, impulsstyrt kvinne.

Vindahysboks' (ei) bukse av vindstoff, vid i låra og med snøring under knea. Populær mote på 1920- og 30-talet, i lag med **snarraleggje** (s d).

Vindglær (subst) kald, sur vind. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind". Sjå også **glæren**.

Vindgræl (eit) kald vind). Jf. "Hitterværingar i vêr og vind". Sjå også **grælen**.

Vindjøs (eit) flakkande nordlys over heile himmelen; dette spår vind. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Vindkul' (ei) periode med sterk vind. Jf. **kul'**.

Vinnsel (ein) greie til å vinde noko på, sjå Gammeltida på Hitra s. 76.

Vinn-sæ (verb) bli meir omtykt (etter eit dårleg førsteinntrykk)

Vinterbrenne (eit) brennefang til fyring om vinteren. Jf. **brenne**.

Vinterstøing (ein) overvintra fisk.

Vip (eit) skikk, motepåfunn: *ett vip ifrå gammeltia; det va vel ett vip han ha me frå sjø'n.*

Vitj' (verb) helse på ein som snarast; stikke innom og seie hei: *vitj' bortom; ho vitja innom som snarast.*

Vokster (ein) vekst: *å værre komme tu vokstran* å ha vakse frå seg.

Vokstervêr (eit) mildt vêr med rikelig med væte. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Von (ei) håp: *på vona* på måfå; for alle tilfelle; også på slump: *færra på vona; det gjekk bra, tråss gæli von* også (*på gæli von*) det gjekk betre enn det kunne sjå ut til; *dra von om* sjå flg.

Von-dra (verb) uttrykke håp om; true med: *Han vondrog om at det mått bli slutt med tulle'.*

Vrangsøvd (adj) kommen i utur med søvn og kvile og grinete på grunn av dette; helst om ungar som ikkje får sova.

Vrekkel' (å vrikle) vri og rikle på noe samtidig.

Vren (eit) vridning: *Han vart gåan' med ett vren i fot'n.*

Vren' (verb) vri: *Han vrena sæ.*

Vriel (ein) vriar, knapp til å stenge benkeskap o l. Også *breel, briel.*

Vuddu (ei) emne, vyrke: *han laga sæ øksskaft, men la sånn vuddu ti dæm at det va bærre han sjøl som kann bruk-dæm.*

Vælmata (adj) tjukk, feit.

Vænnagnag (eit) ufarlig krangel mellom venner.

Værjabrø(d) (eit) brød ein hadde med uti fiskeværa.

Værp' bort/atti (verb) verpe utanom reiret (bruka om ekteskapelig utruskap). Jf. "Ordbilete frå husdyrmiljø".

Værskap (eit;vertskap) gjestebud: *værskapskokka; værskapsmat.*

Væssast (verb) skilje ut vatn: *Det væssast tu eine aue'.*

Væstavindshå (ein) sjå **hå.**

Vætting (ein) fole som ein batt attåt skåka for at det skulle gå i lag med mora.

Vølene (eit, bestemt form) matrøret på dyr.

Vøver (eit) bruka som skjellsord til ustyrlige ungar, særleg jentungar som for vilt og ikkje hørte åtsnakk. Også person som er ukontrollert, ustabil, ute av balanse.

Våas(t) (verb) vera livredd; i stor fare.

Våbbskjæl (ei) o-skjel.

Våe (ein) vånde: *Han bar sæ i ein våe.*

Våg (ei) **1** stokk/vektstong til å bryte opp stein med. **2** gammal vekteining (18 kilo).

Vågmat (ein) stein e l til å stemme våga (1) i mot.

Våk (ein) spebarn. Jf. **bansvåk.**

Våkkhol (eit) opent hol i vatn med tynn is omkring. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Våkster (ein) utvekst, vorte, cyste, svulst, helst litt hard: *kua ha ein våkster på jure som va te meins når'n skoll melk.*

Våldeli (adv) (forsterkande) veldig, overmåte: *våldeli klok.*

Våmskott (eit) skott i vomma på dyr (hjort). Jf. **gårrskott**.

Vånasbu (ei) uhyggelig budskap; skremmande melding.

Vår (ein, vorr) **1**) langstrekt steinrøys. **2**) liten steinkant til å legge båten mot i støa. Også **steinvår**.

Vårr (subst) utidig, tomt, plagsomt snakk; tomprat, vås.

Vårren (adj) som fer med utidig snakk.

Vårrkopp (ein) ein som fer med vårr.

Vårsteina (fleirtal; vorrsteinar). Det same som **vår 2**.

Vårvarg (ein) ein som er svolten, mager og utrivelig å sjå til.

Vås' (verb) prate tull.

Våtta (ei) vass-sig unna gjødsel. Jf **frauvåtta**.

Yrdæmm' (ei) regnskodde.

Yrfåkk (eit) tynt snøfokk. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Yrkånnj (eit) lite snøhorn. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Ytter månn gjærra (sæ) ytter månn gjera sitt aller beste; presse seg til yttergrensa for yteevna; drive ei sak til den ytterste konsekvens: **Alle ondra sæ over tålmoe' te faren, for gut'n gjord ytter månn med å tærg'en.**

Ytterreivan (fleirtal) dei ytterste barnreivane som vart tulla omkring ungen. Desse var gode, mjuke, av bomull. Jf. **innerreivan**.

Yttersval (ei) (truleg) det samme som **dørsval**.

Yv' (verb) **yv' sæ ut** gjera seg større; utvide seg.

Yven (adj) brei og ruvande: **ho va så yven attate.**

Æggelpave (ein) ein som eglar; kranglefant.

Ægn' (verb) **1. å ægn' vere** sjå veret an. Vel *eigne* (tileigne seg informasjon). Også **jekta ægne vere** varslar, seier frå om veret, ter seg etter som veret er. **2.** gå vidare med, tøyse grensene, gå for langt: **di ægne det så læng' no at æ meste tålmoe.**

Ækkelfjært (ein) ekkel type.

Æla (verb) ala opp; oppdra. Også i vendingar som **æ ol'n for nere mæ** eg sleppte han for nær innpå livet; **æla**

innpå-sæ få for nær kontakt, **æla troll tá ongan**.

Ælaørn (ein) godlyndt kallsnål om svært folkekjære husdyr, som ikkje vil gå i lag med andre krøtter.

Ælsjen/æsjen (adj) (om dyr) tam, temt, prega av mennesket. Jf. "Ordbilete frå husdyrmiljø"

Ældde (substantiv) avlsmateriale.

Ælv' (verb) **det ælva ne(d)** det regna i store mengder.

Ælvafyll (ei) regnbløyte så ein hører suset frå elva. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Ærlyg' (verb) **å ærlyg' folk** lyge folk ærelause.

Ærtstekk' (ei) ertekrok.

Æsas(t) (å asast) **æsas-opp, æsas-utover**. Også **det æsa-opp, æsa-over**.

Æstemert' (verb) akte, respektere: **itt bli æstemert meir enn skjit'n ponnj sko'n**.

Ættelætt (ein) siste slumpen: **ein ættelætt på flaska**.

Ættesettan' (adj) som kjenner etterverkninga av noko: **Æ vart lite ættesettan' ætte gårnatta**.

Ættesjø'n (ettersjøen, ein – b eintal) tverrskavl bak båten, som kjem når ein sakkar opp.

Ætteåt (prep/adv) **kåmma ætteåt** i ettertid, baketter. Ofte spottande eller ironisk: **du må slå-te no, det e for seint å kåmma ætteåt**.

Ættsetta (ei) varig verknad: **Graut bli'n fort mætt tá, men det e ingen ættsetta ti'n**.

Øktâm' (ei) ein sort larve; trua var at ein levde berre ei økt om ein vart biten av denne.

Øl (ein) **å få drigje opp øl'n ti-sæ** få opp i dampen, bli varm i trøya; **å håll-sæ øl'n** halde varmen.

Ølder (ein) varme, hete.

Ølseppel sjå **seppel**.

Ømsa (ymis, adj) skiftevis; på den eine og den andre måten: **dæm spandert ømsa gong. På ømsa vaterbol** sjå **vaterbol**.

Ømskjinna (adj) nærtakande.

Ørbein (eit) tverrbein bak gjellene i fisk; **han e bærre kjæft'n og ørbeina** han er ikkje noko til kar, ein treng ikkje ta han alvorleg.

Ørk (ei) arbeidstid, arbeidsdagar: **ørk og hæg og natt og lysan dag** døgnet rundt; til alle tider.

Ørsnell' (ei) augestikkar (insekt).

Ørstavtynn' (ei) tynne dei hadde mjøl i, med ein ørstav me dhol i på kvar side; var litt anleis enn tynna dei salta i.

Ørt' (v) tygge drøv: **å setta og ørt'** ta opp att gammal vondskap. Jf. "Ordbilete frå husdyrmiljø".

Øy' (verb) brekke seg; kaste opp: **Han satt og øgd; han øgd tå mat'n.**

Åbit (ein) lite, enkelt måltid før dei gjekk i fjøset, før den eigentlege frukosten.

Åbør (ein) for sterk vind; ikkje vind til å segle i. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Åfløy (ei) **færra som ei åfløy** sagt om ustadige kvinnfolk som er "alle manns eiendom".

Åfse (ein) overdriving: **det e sånn åfse og åvelag på dåkk.**

Åfs'-sæ (verb) klaga seg, bera seg, på ein overdriven, nærmast demagogisk måte: **Ho gjekk og braut-sæ og åfsa-sæ og fekk te stortesa.**

Åjø (ein) leven, larm, ljom; bråk og styr: **hørt åjø'n i det fjerne.**

Åkerpip' (ei) tilskoren halmpipe som ungane bles i.

Åkertjyv (ein) hjort som kjem på innmarka.

Ålett (adj) ikkje nøye på maten; som et det ein får; altetande.

Ålforsynt (adj) overvelda

Ålkomme (adj) hardt angripen, f. eks. av sjukdom.

Ållj (eit) bråk, styr og spetakkel.

Ålljen (adj) bråkete.

Ålljkopp (ein) bråkmakar.

Ålsynt (adj) overvelda: **Han såg sæ ålsynt på de.**

Åmeining (ein) ikkje levedyktig, vanfør person. Jf. **umening.**

Åmeins sjå **umeins.**

Ånas(t) (verb) **å itt ånas** ikkje hade ut venting; gi etter for utolmod: **Han åntes itt te å vent' lenger.**

Ånau (adj) uroleg, utilfreds (mest psykisk), om f. eks. krøtter.

Ångemark (ein)agnmark: *å vri sæ som ein ångemark* vera sværtmotvillig, ulysten.

Ångla (adj) overrent, brydd, plaga: *Det gjær mæ mesta ångla, sa kjerringa, ho hadd nitten onga.*

Årætt (ein) kile, splint til å drive inn i enden på treskaft, nagle o l. Også *aurætt*.

Åt-drokkje (adj) så full at ein ikkje står på beina lenger.

Åtsnakk (eit) tilsnakk, irettesetting: *han tok-itt åtsnakk.*

Åtvêr (eit) lummert, stilt og fuktig vêr der åtet blir plagsomt. Jf. "Hitterværingar i vêr og vind".

Åtvol (ein) uallminnelig matglad person; slukhals.

Åvelt (subst) *å leggja i åvelt* å ligge overende

Åvsaga dall *legga-ti-de som ein åvsaga dall* ha det svært travelt.

Åvættes (adv) overlag: *ho va-itt så åvættes begeistra.*